

Riksdagens protokoll

2006/07:73

Tisdagen den 13 mars

Kl. 13.30 – 15.57

18.00 – 20.25

Protokoll
2006/07:73

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 8 och 9 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Europeiska rådets möte den 8 och 9 mars blev en historisk framgång. Vid det mötet kunde EU:s stats- och regeringschefer enas om att EU ska ta ledningen i det globala arbetet mot klimatförändringarna. En rad viktiga och konkreta beslut fattades kring att minska utsläppen av växthusgaser, öka andelen förnybar energi samt att öka energieffektiviteten. Det kanske mest centrala beslutet var att EU ska minska sina utsläpp av växthusgaser med minst 30 procent fram till år 2020 inom ramen för en internationell överenskommelse och med minst 20 procent oavsett om ett sådant avtal kan nås. Europeiska rådet framhöll att dessa åtaganden speglar kravet att världens utsläpp av växthusgaser måste ned med 60–80 procent före år 2050 om vi ska kunna nå FN-målet om att begränsa temperaturhöjningen till 2 grader jämfört med förindustriella nivåer.

Överenskommelserna vid detta toppmöte kommer att få återverkningar också utanför EU:s gränser. EU:s beslut kommer att sätta press på övriga världen att verka för en tillräckligt ambitiös global uppgörelse som ska börja gälla när Kyotoprotokollet löper ut år 2012. En av de viktigaste hållplatserna på vägen mot en global uppgörelse kan vi nå redan i början av juni. Då träffas G 8-länderna under förbundskansler Merkels ledning. Förhoppningsvis kommer man redan då att kunna enas om de principer som ska ligga till grund för de förhandlingar om post-Kyoto som ska inledas senare under året. Europeiska rådet markerade särskilt att de internationella förhandlingarna måste avslutas år 2009. Detta betyder att frågan med stor sannolikhet kommer att landa under det svenska EU-ordförandeskapet. Detta blir alltså en stor uppgift för oss.

Jag är övertygad om att nyckeln till framgång ligger i att kunna visa att det går att kombinera ekonomisk tillväxt med att vi minskar utsläpp av växthusgaser. Här kan bland annat Danmark och Estland men också Sverige tjäna som föredömen.

Herr talman! Europas kamp mot klimatförändringar är också nära länkad till åtgärderna på energiområdet. Därför var det en stor framgång att Europeiska rådet också kunde enas om att andelen förnybar energi inom unionen ska vara minst 20 procent år 2020 och att andelen biobränslen ska vara 10 procent vid samma år. Vidare fastställdes ett energieffektiviseringsmål om 20 procent fram till år 2020.

Såväl det övergripande målet om minskade utsläpp av växthusgaser som de mer specifika målen för förnybar energi ska genomföras på grundval av gemenskapsrätten. De kommer att bli bindande för alla medlemsländer. Bördefördelningen mellan länderna om dessa åtaganden ska det alltså förhandlas om. I den förhandlingen ska man självklart ta hänsyn till ländernas skiftande förutsättningar. Förhandlingarna måste vara transparenta och inriktas på att nå målen utan snedvridning av konkurrensen.

I samma riktning går många av de andra åtgärder som Europeiska rådet enades om inom ramen för en energihandlingsplan för åren 2007–2009. Från svensk sida välkomnar vi inriktningen att fullfölja marknadsöppningen för el och gas, inte minst de förslag till skärpta krav på ägarskapsåtskillnad mellan distribution och produktion av energi som Europeiska kommissionen nu ska lägga fram. Insatser för att utveckla miljö-säkra lösningar för fossila bränslen bör också uppmärksammas.

Herr talman! Även om detta toppmöte helt naturligt kom att domineras av energi- och klimatfrågorna fattades även flera viktiga beslut inom ramen för EU:s strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning. Kommissionen fick i uppdrag att senare i år lägga fram en översyn av läget på den inre marknaden. Europeiska rådet ställde sig också bakom målsättningen att den del av företagens administrativa börda som beror på EU-bestämmelser ska minskas med en fjärdedel fram till år 2012. På bland annat svenskt initiativ uppmanades också medlemsländerna att sätta upp jämförbara mål vad gäller den rent nationella regelbördan.

Avgörande för sysselsättning och tillväxt är naturligtvis också en öppen internationell handel, något som lyftes fram av Europeiska rådet som också underströk betydelsen av ambitiös och balanserad överenskommelse i de pågående globala handelsförhandlingarna – de som brukar kallas för Doharundan.

Under toppmötet berördes det stundande firandet av EU:s 50-årsjubileum i Berlin den 24 och 25 mars, då stats- och regeringscheferna åter samlas. En kort deklaration kommer då att presenteras. Deklarationen kommer att tala om vad EU har åstadkommit, de värden samarbetet bygger på och de största utmaningarna framöver. Vid jubileet planeras även en kortare diskussion om utsikterna att komma vidare i frågan om fördragsreform.

Det nyss hållna mötet med Europeiska rådet blev en god upptakt till detta 50-årsfirande. Det visar att det utvidgade EU är handlingskraftigt. Unionens utvidgning har inte lett till handlingsförlamning, vilket vissa olyckskorpar velat göra gällande. Ambitiösa och konkreta mål har i stället satts upp på områden där behovet av samarbete är uppenbart. Effekterna av dessa överenskommelser blir större ju fler länder som ingår i den europeiska unionen.

Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporteringen. Många viktiga framtidsfrågor diskuterades uppenbarligen.

Jag frågade inför Europeiska rådets möte häromdagen vad statsministern ville att det skulle stå i den så kallade Berlindeklarationen och hur han skulle agera för att fördragsförslaget ska vara så oförändrat som möjligt. Svaren var ganska svävande då, och nu skulle jag vilja ha besked om hur statsministern agerade i dessa två frågor vid mötet.

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ordförandeskapet har markerat att fördragsreformsdiskussionerna, även om en del kommer att diskuteras i Berlin, är tänkta att föras under junitoppmötet. Det är min förhoppning att vi inför det också ska kunna markera varthän vi tror att detta fördrag då är på väg.

Vad gäller Berlindeklarationen inbjöd Angela Merkel till synpunkter från stats- och regeringscheferna under torsdagskvällens middag. Det var mycket omfattande idéer om vad den skulle kunna innehålla, inte något politiskt kontroversiellt utan mera av karaktären av viktiga värden och det som Europeiska unionen hade åstadkommit. Jag tror att man lätt kunde förutse att så där 200 sidor hade fyllts om man hade bejakat allting. Nu var tanken att deklarationen bara skulle bli på två sidor. Därför var alla överens om att det ligger på det tyska ordförandeskapet att formulera denna deklaration som mera är att betrakta som en symbol än som ett politiskt kontroversiellt papper.

Inför EU-nämnden redogjorde jag för de fem punkter som Sverige har fört fram som något som vi skulle vilja reflekteras i Berlindeklarationen. Det handlar för det första om ett enat och demokratiskt Europa som också tar med utvidgningens betydelse. För det andra handlar det om att betona den inre marknaden och dess betydelse för välståndet och ekonomisk och hållbar utveckling samt jobb och trygghet och för det tredje att markera EU:s roll som en global aktör. För det fjärde handlar det om, vilket också var toppmötets stora ämne, att markera frågor kring miljö och klimat och för det femte att markera ett fritt och säkert Europa, det vill säga bekämpandet av internationell brottslighet under ledorden frihet, säkerhet och rättvisa.

Det är min fortsatta förhoppning och ambition att det också ska kunna reflekteras i Berlindeklarationen. Som jag har sagt till EU-nämnden, och som jag också kan säga till hela församlade riksdagen, kommer vi förmodligen inte att se detta dokument förrän mycket nära inpå själva festligheterna i Berlin.

Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Nu fick jag svar till hälften på min fråga. Jag frågade också om hur statsministern agerade när det gällde fördraget. Det kanske vi kan få några kommentarer till.

Vi socialdemokrater vill i båda frågorna ha med solidaritetsfrågan, rättvisefrågor, jämställdhet och jämlikhet. Jag hoppas att vi kommer att kunna överens om det när det gäller både fördraget och Berlindeklarationen.

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är viktigt att återge. Skulle man lyssna till i och för sig vällovliga ambitioner från den församlade medlemskretsen på vad man tycker att denna deklaration ska innehålla får man snarare skriva en bok än ett korthugget deklaraionsdokument.

Det är att betrakta som något man kan sätta upp på väggen och som berättar om viktiga och värdefulla saker, men det ska inte betraktas som ett politiskt kontroversiellt dokument. Det är åtminstone så jag tror att man ska förutse hur Berlinaktiviteten är tänkt att gå till. Det ger inte något utrymme för till exempel förhandling kring själva dokumentet på plats.

När det gäller fördraget gjorde jag ingen markering av det skälet att det inte var vid detta tillfälle som fördragsprocessen skulle föras vidare. Det vi ägnade oss åt var klimat- och energifrågor, Lissabonprocessen och det som jag nu har återgivit i min beskrivning från mötet.

Anf. 6 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Också jag får tacka för informationen. Det är intressant att ta del av de slutsatser och rekommendationer som Europeiska rådet har kommit fram till.

Diskussionen om energi- och klimattförändringar är egentligen inte ny. Den har pågått i Sverige ända sedan kärnkraftsomröstningen år 1980. Skillnaden är att vi nu för den på en global nivå, och det är bra.

I Europeiska rådets slutsatser säger man att det finns behov av att stärka energiforskning för att öka konkurrenskraften för hållbar energi och framför allt för förnybara energislag. Det tycker jag är bra. Likaså kan vi i Lissabonstrategin läsa ungefär likalydande texter.

Om man sedan går till praktiken och ser vad som satsas på inom EU är det 400 miljoner ecu på energiforskning samtidigt som det satsas 700 miljoner ecu på forskning inom kärnteknik.

I en av slutsatserna från Europeiska rådet står: Europeiska rådet är medvetet om de enorma fördelarna med en hållbar användning av fossila bränslen.

Min fråga till statsministern är: Är kol, olja och gas som kommer att tas ut inom en livstid att betrakta som hållbart? Har de verkligen de enorma globala fördelarna?

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är ingen liten sak att vi har en värld där vi går från att föra nationella debatter med lite olika förtecken till att försöka samla ihop oss i internationella beslutsforum för att rikta in världen på att göra skillnad.

Till alla partier som företräder en annan uppfattning måste i ärlighetens namn sägas: Vad är alternativet? Om vi inte har det starka samarbete som Europeiska unionen utgör, hur ska vi då kunna samla världen till den typ av beslut vi nu kunde fatta?

Uppfattningen är att målet att växla in förnybar energiproduktion ska ses i ljuset av att om det inte görs i Europa kommer olje-, kol- och gasanvändningen att ytterligare växa i ett Europa som nu har goda tillväxttal.

Det är utomordentligt angeläget att vi inför varandra sätter press. Det kommer nu från kommissionen att följa ett arbete med att förbereda och föra dialog med respektive medlemsland om hur bördefördelningen ska se ut.

Det gör man av det enkla skälet att detta reflekterar väldigt skilda förutsättningar mellan 27 medlemsstater när det gäller exakt hur stor andel förnybar energiproduktion man kan tänkas nå.

När vi talar om 20 procent bör man notera att Sverige nu närmar sig 30 procent medan det finns andra länder som nämner att de har mycket små möjligheter att själva uppmuntra framväxt av förnybar energiproduktion.

Mitt besked är att Sverige nu deltar i ett internationellt arbete som också på internationell nivå syftar till att sätta press på att minska olje-, kol- och gasanvändning.

Jag tror i och för sig att också de länderna hörsammar miljöopinionen och att också de försöker utverka sätt att använda olja, kol och gas med minskad klimatpåverkan och minskade utsläpp som följd.

Låt oss komma ihåg att vi kommer att behöva göra allt detta och mer därtill för att möta klimatutmaningen.

Anf. 8 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Statsministern svarade inte på min fråga. Jag var intresserad av statsministerns syn på huruvida de fossila bränslena anses vara ekologiskt hållbara, vilket Europeiska rådet har slagit fast i slutsatserna, och om de har de globala fördelar som man också skriver om.

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tror att det framgick av vad jag sade. Vi har anledning både internationellt och i Sverige att sätta press på minskad användning av fossil energiproduktion. Det är av det enkla skälet att det bidrar till växthusgasutsläpp, klimatpåverkan och till en negativ miljöpåverkan.

Det hindrar naturligtvis inte att det förs diskussioner om hur man kan agera med kol på ett sätt så att man fångar upp frågan om koldioxiden i en diskussion som förs i olika delar av världen. Vi tittar på förbrännings teknik när det gäller bensin och diesel för att minska utsläppen till följd av att använda också dessa fossila bränslen.

Det är bra att det görs. Sedan är det viktigt att vi också gör det som vi har enats om i Europeiska unionen: uppmuntrar framväxt av det förnybara som inte har den här typen av negativa konsekvenser.

Anf. 10 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Också jag vill tacka statsministern för redovisningen, även om jag beklagar att beslutet inte alls blev tillräckligt långtgående.

Om man bara klarar 20 procents minskning av växthusgasutsläppen på 30 år från 1990 till 2020 är det väldigt svårt att se att man från EU:s sida skulle lyckas minska med 60–80 procent till 2050, det vill säga under de nästa 30 åren. Det är beklagligt att man inte kom längre än vad man nu gjorde.

Det är också viktigt att se att värdet av det avtal man har kommit överens om kommer att prövas i praktisk politik i de enskilda medlems-

länderna. Jag skulle därför vilja höra statsministerns syn på två sakfrågor där Sveriges politik spelar stor roll på EU-nivå.

Den första frågan gäller EU-kommissionens förslag om att nya bilar ska få släppa ut högst 130 gram koldioxid per kilometer i genomsnitt år 2010. Där är frågan om regeringen kommer att stödja förslaget när det kommer till beslut i ministerrådet i höst. Det är ett väldigt viktigt ställningstagande för att få ned utsläppen från trafiksektorn. Frågan är om regeringen kommer att verka för att andra länder också kommer att ställa sig bakom förslaget.

Den andra frågan gäller Vattenfalls agerande runt om i Europa. Vattenfall är ett helägt statligt bolag. Det lobbar runt i Europa väldigt starkt för en linje som skiljer sig väldigt mycket från Sveriges officiella linje och från regeringens linje. Till exempel agerar bolaget mot att man ska få bra förhållanden för vindkraftsutbyggnad. Det lobbar för kol och ökade utsläppsrätter inom Europa. Frågan är här om regeringen kommer att agera för att Vattenfall i framtiden verkar i linje med den svenska politiken och också med det beslut som ministerrådet har fattat här.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Per Bolund får ursäkta, men är det inte en illustration att när jag återrapporterar vad som har hänt på Europeiska rådets toppmöte talar Miljöpartiet om helt andra saker? Det är ganska typiskt.

Här når vi ett internationellt genombrott i viktiga miljö- och klimatfrågor i ett sammanhang som Miljöpartiet inte tål och vill att Sverige ska lämna. Då är det naturligtvis väldigt viktigt att inte tala om att det är världens möjlighet att verkligen göra skillnad.

I stället återgår vi till det vanliga. Allt som ska göras för miljön ska göras här isolerat i Sverige med isolerat verkande politik. Jag tror helt enkelt att det är fel synsätt.

Jag ber att få påpeka att hela EU-systemet i sig självt ändå bara står för 14 procent av växthusgasutsläppen i världen. Tro inte att vi har löst det ens om vi verkligen skulle få till stånd stora reduktioner med mindre än att USA, Kina, Brasilien och Indien följer efter.

Jag kan gärna i olika sammanhang diskutera ägarstyrning av Vattenfall och hur det eventuellt resoneras kring hur man använder kol. Men det är i ärlighetens namn inte det som vi har diskuterat under detta europeiska toppmöte.

Anf. 12 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag kan konstatera att statsministern inte över huvud taget vill svara på de frågor som jag ställer. Det är beklagansvärt.

(TALMANNEN: Jag får påpeka att frågorna ska gälla återrapporteringen.)

Det agerande som länderna har när man väl har fattat beslut som man nu gjorde i EU är väldigt viktigt. Det är först då som besluten kan genomföras.

Självklart är det så att de saker som jag pratar om inte har med nationell svensk politik att göra utan med hur Sverige agerar inom Europeiska unionen, dels när det gäller kommissionens förslag om koldioxidut-

släpp från bilar – ett europeiskt förslag som kommer att beslutas i ministerrådet, alltså i allra högsta grad europeisk politik – dels när det gäller Vattenfalls agerande. Vattenfall verkar runt om i hela Europa, på flera olika marknader. Självklart är det så att om Vattenfall agerar i strid med regeringens och Sveriges linje ifrågasätts Sveriges politik och vår trovärdighet i allra högsta grad.

Jag skulle verkligen uppskatta om statsministern ville svara på de frågor jag ställde.

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag kan i dag inte leverera svar om sådan förhandling som ska ske i höst. Det får riksdagen ha viss respekt för.

Flera av de beslut som vi har medverkat till bygger på att det ska följa en av kommissionen initierad bördefördelning. Den kommer att medföra en hel del praktikaliteter med bäring på svensk industri och svensk produktionsförmåga. Det väsentliga för mig är att konstatera att detta nu görs på ett sätt som inte isolerat ger konkurrensnackdelar för Sverige och tillåter andra med svagt intresse för miljön att fortsätta med produktion som är mindre miljövänlig och samtidigt hotar svenska jobb. En bördefördelning som involverar alla kommer att leda till den typ av förhandlingar och diskussioner som Per Bolund frågar efter.

Men det är inte det som jag har förhandlat om nu, och det är inte det som diskussionen i Bryssel har rört. Jag har därför inte med mig så konkreta och precisa svar som Per Bolund efterfrågar här i dag.

Anf. 14 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Herr talman! Jag vill först tacka statsministern för hans anförande om rådsmötet i Bryssel i förra veckan. Vi hoppas alla att detta ska inleda en europeisk framgångshistoria i miljö- och klimatpolitik. Det är en vinst för Europasamarbetet vilket är något som alla miljövänner rimligtvis är helhjärtade anhängare av.

Jag vill också tacka statsministern för hans konstruktiva idéer och insatser beträffande miljö- och klimatpolitiken. Det är bra att energi och miljö nu också räknas in under Lissabonstrategins mål.

Som framgår av slutsatserna enades rådet om en ambitiös plan för att förbättra miljö- och klimatsituationen i Europa. Det är bra att vår statsminister stöder denna plan till fullo och är drivande i arbetet.

Jag skulle vilja be statsministern att ytterligare konkretisera vad detta innebär för Sveriges del. Vilka former av åtgärder och vilka typer av lösningar kommer Sverige att prioritera i framtiden?

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har omfattande insatser av ett slag som styr i ekonomin nu. Det gäller utsläppsrätter, hur den svenska beskattningen är utformad, och det handlar om att lägga grund för att det förnybara ska få komma in i vårt energisystem i större utsträckning. Det är ingenting som vi behöver uppfinna nu. Det är sådant som redan finns på plats i Sverige och som leder en utveckling där Sverige, på snart sagt varje område när vi gått igenom detta inför toppmötet, är det land som ligger allra längst fram.

Det är i grunden mycket bra. Det gäller redan förnybar energiandel och att vi har kommit långt i att förena det som jag påpekade som mycket viktigt, nämligen hög tillväxt – svensk ekonomi har vuxit med 36 procent sedan 1990 – med minskade växthusgasutsläpp, hittills 7 procent.

Vi är inte ensamma. Det fanns flera länder som vittnade om att de nu förmår ha en mycket hög tillväxt. Jag hörde bland annat den estländska premiärministern berätta att Estland har en tillväxtnivå på 11–12 procent samtidigt som man har en minskad energiförbrukning.

Det är en ny tid nu där vi har möjligheter att få ekonomin att växa men på ett sätt som inte utmanar klimat och miljö.

Det som nu ska följa är att kommissionen utifrån den samlade 20 procentnivån förnybar energiandel kommer att gå till respektive medlemsland och ställa frågan: Hur kan ni göra mer? Det kommer även att gälla Sverige. Trots att vi ligger nära 30 procent kommer det att föras en förhandling om hur mycket mer Sverige ska försöka uppmuntra denna energiandel att växa.

Vårt eget klimatarbete kommer naturligtvis också att fortsätta med inriktning på en klimatproposition till riksdagen under nästa år som senast då ska innehålla konkreta åtgärder för att ställa frågan hur vi ska agera för att få ned utsläppen ännu mer här i Sverige. Vi ska ta vår del i att nå det viktigaste målet, nämligen att minska växthusgasutsläppen.

Anf. 16 ERIK A ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporteringen.

Min fråga kommer att handla om utsläppsrätterna.

Inför rådsrådet hade jag i onsdags chans att ställa frågor till statsministern. Alla frågor var kanske inte så bussiga, men du redde ut det. Jag vill faktiskt börja med att berömma dig för den senaste veckan. Du har varit mycket bra och tagit avstamp i klimatfrågorna totalt sett i och med konferensen här och sedan med högbyret huvud åkt ned till rådsrådet och kommit tillbaka med svar på den fråga jag ställde rörande de fattiga länderna i världen. Vi får inte glömma dessa. Vi kan inte gå före utan att visa gott exempel. Det har du gjort, och det är mycket positivt. Vi kanske alltid vill mer. Vi kanske ville mer än 30 procent, det kan så vara, men vi måste börja någonstans.

Jag tycker faktiskt att lite beröm kan vara på sin plats ibland, herr talman, även här i kammaren.

Jag ställde även frågor om bibränsle. Det är bra att statsministern nämner att förnybara bränslen ska ha en självklar plats i arbetet att ställa om från användningen av fossila bränslen. Det är viktigt. Jord- och skogsbruket är en naturlig försörjare. Miljöteknikföretagen går våldsamt bra på vår börs, och i den industrigrenen finns spetskompetensen samlad. Vi har möjligheter inom Sveriges nation att dels bidra till den fattiga delen av världen, dels att ta plats i vår inhemska produktion. Det är glädjande att detta beslut äntligen kommer till stånd.

Som centerpartist är jag glad att det finns en fri marknad och att tillväxten ökar samtidigt som vi tar miljöhänsyn. Vi får grön tillväxt, och det är viktigt.

Jag funderar lite grann över utsläppsrätterna. Hur kan det ligga i tid? Skulle statsministern kunna ge en bild av det vore jag mycket tacksam.

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det konkreta kring utsläppsrätterna är att vi i rådsslutsatserna har bett kommissionen att se över hur utsläppsrätterna de facto fungerar, i akt och mening att återkomma för att diskutera hur vi ska förbättra genomslaget för utsläppsrätterna.

Jag tycker att alla ska vara ödmjuka och säga att det förmodligen är en av de viktigaste grunderna för att möta klimat- och miljöutmaningar att jobba med riktigt bra utsläppsrättssystem, gärna så globalt täckande som möjligt. Vi får kanske konstatera att det finns barnsjukdomar i början. Det upplevs mer som för stora nyttigheter att man fortsatt kan släppa ut i början beroende på hur systemet används. Det kommer att få mer styrande verkan allt eftersom det används. Det ska komma en återrapportering till oss från kommissionen om detta. Det är väl det jag kan säga om rådsslutsatserna.

Sedan förs också en diskussion som riksdagen är väl medveten om. Där sägs att man kan bredda användningen av utsläppsrätter i Europa. Vi har också fört en diskussion om att ha ett utsläppsrättssystem för fosfor och kväve när det gäller Östersjömiljön. Vi har också andra sätt att använda utsläppsrätter som regeringen vill titta på. Det konkreta var i detta fall att be kommissionen att återkomma i syfte att trimma utsläppsrättssystemet att fungera bättre än det gör i dag.

Anf. 18 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Låt mig börja med att instämma i min liberala kollegas beröm av statsministern för att ha deltagit i och säkert medverkat till ett mycket framgångsrikt toppmöte.

EU-samarbetet sägs ibland vara i kris. Jag som till vardags under många år har följt EU-frågorna tycker att det är en orättvis beskrivning.

Icke desto mindre är EU bra för miljön, och EU-samarbetet behövs för miljöns skull. Så brukar det sägas i Sverige, även av dem som är EU-skeptiker. De flesta svenskar ställer upp på denna beskrivning: För miljö- och klimatpolitiken är det europeiska samarbetet A och O. Undantaget är förstås de som är emot EU helt och hållet och helst av allt vill att Sverige ska gå ur EU.

Min fråga till statsministern är – det är mer en reflexion och fråga i ett – i vilken utsträckning framgången och beslutskraften som har utvecklats vid toppmötet kan komma att påverka den framtida politiken inom Europeiska unionen. Är detta ett första steg i en ny tid där EU-samarbetet fungerar bättre, även på toppnivå? Kan det smitta av sig inte bara på toppmötet i juni utan även under kommande år? Har statsministern några reflexioner i detta ämne i ljuset av de stämningar, beslut och resultat som har funnits?

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! När vi säger att detta var ett historiskt toppmöte säger andra att det har de hört förut. Men i detta fall var det nog faktiskt det. Flera av dem som har varit med i dessa sammanhang längre än jag har påpekat just det.

Det har gått från att det har funnits ambitioner – vi är många som har förespråkade att EU behövs för miljön – till att EU nu har samlat sig och formulerat en gemensam EU-strategi för att möta miljö- och klimatutma-

ningar av ett slag som för bara några år sedan inte ens fanns. Samarbetet har snabbt tagit ledningen i världen i den här frågan, vilket jag som sagt tycker återspeglar att detta är ett samarbete som nu får upp farten och går allt bättre.

Det tycker jag också präglar Lissabonstrategin. Återgivandet är att Lissabonstrategin nu fungerar allt bättre. Allt fler länder gör alltmer för att öka konkurrenskraft och få fler i arbete. De ser dessutom också att ekonomin friskar till sig, vaknar till, i de europeiska länderna. Jag tror att den nuvarande kommissionen, som ofta pratar om *Europe of results*, har funnit en arbetsmetod som väldigt tydligt markerar att vi ska skapa resultat inom olika områden. Vi pratar nu väldigt mycket om bättre *regulations*, som också är något som är viktigt för den svenska regeringen. Det är enormt viktigt att man skapa resultat med att minska den administrativa bördan också inom EU-systemet. Det är klart att om nu också juni-toppmötet kan föra frågan om fördraget framåt så är nog väldigt mycket av den reflexion och allt annat som möjligen har bromsat tempot inom EU-systemet ett tag ersatt av något annat.

Visst var det lite av historiens vingslag på detta toppmöte som var Chiracs sista. Blair lämnar snart. Det var en känsla av det är ett skifte på väg. Det kommer naturligtvis att styras väldigt mycket av vem som vinner i Frankrike och när man bytt ledarskap i Storbritannien. Men vi är väldigt många på plats som driver på för att EU-samarbetet ska skapa bra resultat, och det tycker jag märks.

Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Det här dokumentet berör ju två viktiga områden. Det är miljön, som flera talare har varit inne på, men även Lissabonstrategin. Jag skulle vilja ta upp ett område som jag saknar lite i det här dokumentet och vill höra om statsministern har några synpunkter på. Jag vill också höra om frågan har varit uppe.

I diskussionen om Lissabonprocessen talar vi ju bland annat om fler arbetade timmar inom EU. Det innebär att de som står utanför arbetsmarknaden till exempel ska ges utökade möjligheter att få ett jobb. I Sverige finns många med annan etnisk bakgrund som går arbetslösa och som inget hellre vill än att få ett jobb. Samtidigt kan vi i en av morgontidningarna i dag läsa att arbetsförmedlingen får åka till Tyskland för att söka arbetskraft. Det råder arbetskraftsbrist i Sverige, det är helt riktigt.

Förs diskussionen, och i så fall på vilket sätt, om hur arbetslösa invandrare i EU:s medlemsländer ska komma in på arbetsmarknaden på ett bättre sätt? Finns det här med i diskussionen kring Lissabonstrategin?

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är ett viktigt påpekande att de många som står utanför den svenska arbetsmarknaden har varit en av grunderna för att säga att Sverige måste göra mer, just med hänsyn till Lissabonstrategin. Det handlar om fler arbetade timmar, fler som faktiskt måste finnas inne på arbetsmarknaden. Det är ett mycket viktigt perspektiv, och jag tror att det är väldigt förvirrande för många i dag när man på den ena sidan i en tidning kan läsa om folk som inte får jobb och på nästa höra precis det som Désirée Pethrus Engström nämner, nämligen att vi nu är runt i olika länder och försöker få folk att komma hit just för att vi inte anser oss

hitta någon som kan ta jobben. Det är säkert en väldigt förvirrande diskussion för många.

Migrationspolitiken och integrationseffekter av stora rörelser var inte något som diskuterades mycket nu, men det finns där väldigt närvarande. Vid de tidigare två toppmöten som jag har närvarat vid har detta varit en stor diskussion – alldeles för lite, tycker jag, utifrån utgångspunkten att Europa behöver fler människor och att vi behöver uppmuntra fler att komma i arbete. Det har mer varit en defensiv attityd, om hur vi ska säkerställa att människor verkligen kommer på rätt grund. Det är naturligtvis viktigt för väldigt många att det ser ut så, men det har för lite varit en diskussion om det som frågeställaren efterlyser, nämligen verkningsfulla metoder för att också hjälpa människor som har kommit från andra kulturer, andra länder, in på arbetsmarknaden.

Där är det ju tyvärr så, måste jag säga efter att ha stått här och sagt hur duktiga vi är på klimat- och miljöpolitik, att Sverige inte har lika mycket att berätta för andra annat än att tala om att vi också har stora problem och att vi också har mycket kvar att göra för att få det att se bättre ut.

Anf. 22 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Även jag vill tacka statsministern för återrapporteringen. Vi är många som känner glädje över att klimat- och energipolitiken står så högt på agendan. Jag delar också det statsministern framför utifrån att ekonomisk utveckling och hållbar utveckling kan gå hand i hand. På det sättet kan vi skapa tillväxt för hela Europa.

Det man kan känna en viss oro för i perspektivet att vi ska arbeta med förnybar energi och energieffektivisering är det som handlar om konkurrens och att det ser olika ut med de energilag som vi har i våra olika länder i ett europeiskt perspektiv. I vissa länder har vi fortfarande väldigt mycket kärnkraft. De länderna slogs lite grann för det efter vad jag kunde förstå när jag följde nyhetsrapporteringen. Vi har också länder som har mycket kolkraft. Man kan ju fundera på det utifrån perspektivet med konkurrensneutralitet mellan länderna. Min fråga till statsministern handlar om det. Det kommer att bli tuffa tag när de nationella målen ska sättas. Om jag har förstått det hela rätt kommer varje land att ha någon form av veto. Då är min fråga hur statsministern tror att det här med hållbar energi ska klara sig i förhållande till kärnkraft och kol.

Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tycker att Carina Adolfsson Elgestam framför en alldeles korrekt beskrivning av hur hösten förmodligen kommer att gestalta sig. Det var som förbundskansler Merkel uttryckte det: Alla länder anser att de är undantag i förhållande till hur förhandlingarna ska föras. Det är därför det är så otroligt viktigt att man gör en förpliktande målformulering som binder alla och som sedan naturligtvis kommer att leda ned till den process där kommissionen sitter land för land och går igenom vilka ytterligare ansträngningar länderna kan göra för att minska utsläpp av växthusgaser och växla in mer av förnybar energiproduktion. Väldigt många kommer då att anmäla olika typer av hinder för detta. Och det är klart att sedan ska det värderas när vi får fram slutsatserna om hur man har kunnat komma längre.

Det står i en protokollsanteckning till slutsatstexterna att kommissionen ska komma överens med vart och ett av medlemsländerna. Det kan ju tolkas som att medlemsländerna till slut får möjligheten att säga ja eller nej. Men man ska samtidigt komma ihåg att vi har förpliktat oss till att faktiskt nå längre gemensamt. Skälet till att man får vara lite försiktig med formuleringen är att vi också hedrar det som ligger i frågeställarens beskrivning, nämligen att vi har lite olika energimix och att vi fortsatt tycker att nationell suveränitet gäller i fråga om hur energimixen ska se ut. Jag tror att väldigt få skulle tycka att det var en bra idé om man i Bryssel fattade beslut om att vi skulle bygga fler kärnkraftsaggregat i Sverige bara för att ta ett exempel. Mycket av energimixen vill vi kunna fatta egna beslut om. Men i förhandlingarna ska vi ta på oss att göra mer för att minska utsläpp av växthusgaser och öka produktionen av förnybar energi. Det ska göras med alla länder.

Då vill jag gärna säga att det finns de som hävdar, precis som återgavs, att kärnkraften hör hemma där. Den hör hemma när det gäller att minska CO₂-utsläpp om den ersätter olja, kol och gas, men jag tycker inte att den hör hemma i diskussionen om definitionen av förnybar energi-produktion. Det ser därför heller inte ut så i toppmötesslutsatserna även om en del fortsatt kommer att häva det.

Anf. 24 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Kärnkraften, kan vi väl slå fast, är väl ingen hållbar energi och ingenting som vi ska ha på sikt utifrån att om vi skjuter på det för långt in i framtiden blir det för stort beroende och för mycket som ska bytas ut på en och samma gång.

Det här med att vi har en blandad energimix kan ju också göra att man på sikt kan känna en viss oro för vår svenska basindustri. När vi får en gemensam europeisk marknad och priser då ska sättas utifrån var man handlar sin energi kan man också känna en viss oro. Sverige ligger i framkant, och vi är dukiga på att utveckla bioenergi. Om då länder och industrier i andra delar av Europa handlar vår energi, som vi producerar i Sverige, och vår svenska industri får köpa sin el av något annat land, och kanske till ett mycket högre pris, är det ju inte bra för den svenska basindustrin. Därför handlar min fråga om konkurrenskraften och tillgången till energi utifrån priset och hur statsministern ser på detta för svensk industri.

Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det viktiga med den här frågan är att den indikerar att detta är på riktigt. Gör man inte detta rätt riskerar man jobb och produktion i Sverige. Det har jag återkommit till väldigt många gånger. För internationellt avvikande energipolitik eller ställ upp regler för Sverige som avviker helt från förutsättningarna från andra länder.

Det enda som kommer att ske är att där det är som miljörenast försvinner jobben till produktionsförhållanden som är väsentligt sämre. Då har vi lurat oss själva. Då har inte miljön globalt blivit bättre. Det enda som har skett är att vi har förlorat jobb och produktion här i Sverige.

Det är därför jag tycker att är så viktigt att vi inte agerar nationellt isolerat och ensamt utan tillsammans med andra i en bördefördelning där effekten av konkurrensneutralitet i åtgärderna kommer att vara utomordentligt viktig. Jag nämnde det också i mitt inledningsanförande.

Det har varit min absoluta bild från basindustri och industriproduktion att det är det de efterfrågar. Vi kan förstå styrning, och vi kan förstå det som måste göras för att förbättra miljön. Vi bör se till att det är så globalt eller internationellt verksamt som möjligt så att det inte ger oss en snedvriden konkurrens. Det hoppas jag att vi nu har möjliggjort.

Anf. 26 PERNILLA ZETHRAEUS (v):

Herr talman! Statsministern redogjorde ju för att Berlindeklarationen som ska presenteras i samband med EU:s 50-årsjubileum kommer att innehålla bland annat de värderingar som EU bygger på.

Inför toppmötet kunde man läsa i tidningarna att Angela Merkel i ett samtal med påven har öppnat för att skriva in att EU vilar på en gemensam kristen värdegrund, åtminstone i ett kommande förslag till EU-konstitution.

Jag tycker att det är oroväckande. Ett modernt sekulärt samhälle ska ju hålla isär kyrka och stat. Detta öppnar för en EU-konstitution som inte bara lägger fram det juridiska och det politiska ramverket utan också det religiösa. Dessutom finns det risk för att det underblåser rasistiska stämningar och islamofobi och även de krafter som i dag vill inskränka kvinnors och homosexuellas rättigheter, kanske i förlängningen med en hotad aborträtt.

Jag tror att frågan om att skriva in religionen i grundläggande EU-dokument är principiellt viktig. Därför är min fråga: Har detta diskuterats på EU-toppmötet och har regeringen i så fall tydligt markerat mot sådana planer? Är regeringen annars beredd att i fortsättningen tydligt markera att Sverige inte är berett att gå med på några skrivningar där religionen och kristendomen anges som en grundläggande europeisk värdering vare sig i Berlindeklarationen eller i EU-konstitutionen eller något annat övergripande EU-dokument?

Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! En krets av länder med 27 medlemsstater innehåller, som jag tror att alla förstår, många olika uppfattningar i synen på detta. Det finns partier, till och med länder, som hävdar att det är väldigt viktigt att göra en typ av religiösa hänvisningar i texter om värdegrund av olika slag. I Sverige är det kanske inte lika bekant. Det finns också andra länder som är tveksamma till det.

I de punkter som vi lade fram och som jag redogjorde för här tidigare har vi inte pratat om den typen av värdereferenser från svensk utgångspunkt. Vi tycker inte att det hör hemma här. Jag tycker också att det är viktigt att markera karaktären på Berlindeklarationen som tänkt att inte vara politiskt kontroversiell. Så har det beskrivits. Så förutsätter jag att det kommer att bli. Det tror jag kommer att ge Pernilla Zethraeus svar på frågan.

Anf. 28 PERNILLA ZETHRAEUS (v):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag tolkar det som att regeringen också i fortsättningen är beredd att vara tydlig på den här punkten. Jag vädjar om att man verkligen är det. Det är naturligtvis starka moralkonservativa och religiösa krafter i rörelse som vill stärka kristendomens ställning i den här typen av dokument. Jag tror att det vore oerhört olyckligt om det blev så.

Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tycker att vi ska hålla isär olika saker. Det blir lätt en diskussion om den kristna kyrkan och kristendomen. Det förtjänar sin diskussion.

Det blir lätt en diskussion om värdegrund. Jag hoppas att vi alla har vissa värden som vi står för, gärna så eviga som möjligt och gärna så samlande som möjligt.

Man blir ofta bekant med det när man kommer till delar av världen där dessa värden inte upprätthålls. Då inser man att det är viktigt att diskutera vilka värden som ska bygga ett i grunden tolerant och bra samhälle. Det vill jag ändå markera.

Med det sagt tycker jag ändå att vissa typer av centrala europeiska dokument inte ska innehålla referenser av ett slag som uppfattas som exkluderande. Det är precis så diskussionen förs mellan dem som tycker att det ska finnas den här typen av referenser och dem som, utan att egentligen vara emot eller tycka att det finns någon annan värdegrund, tycker att det inte hör hemma här.

Det är i mycket den svenska traditionen, som Pernilla Zethraeus också återgav, nämligen att skilja kyrka från stat och skilja politik från religion. Jag har upplevt att väldigt många har framfört det synsättet i processen.

Anf. 30 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag tackar statsministern och vill börja med att ge honom beröm. Jag tycker att det är bra att klimat- och energifrågan äntligen har varit på huvuddagordningen på ett EU-toppmöte med beslut som kanske inte är perfekta men åtminstone går i rätt riktning. Jag vill också tacka statsministern för hans beröm av Miljöpartiets tidigare inflytelserika politik. Statsministern sade att Sverige faktiskt ligger före andra EU-länder i många av klimat- och energifrågorna. Det är bra att statsministern kan vara ödmjuk och berömma oss för det.

Därmed faller statsministerns argumentering om att Sverige i framtiden inte skulle kunna ligga före inom klimat- och energifrågorna. Det har uppenbarligen inte varit något problem för Sverige.

Jag vill fråga om statsministern tog upp frågan om att vi skulle ha ett 30-procentigt krav i stället för ett 20-procentigt som det blev. Lyfte statsministern upp den frågan på toppmötet som ett sista desperat försök att omvända en del av de andra EU-ledarna?

Jag vill också fråga om statsministern nämnde något om den berömda strategin när det gäller glödlampor. Var det uppe till diskussion i korridorerna? Gav statsministern sitt stöd till förslaget att förbjuda glödlampor?

Statsministern nämnde att utsikten att komma fram med konstitutionen också togs upp på något sätt. Jag skulle vilja att statsministern utveck-

lade det. Pratades det i korridorerna om det? Jag kan tänka mig att ordförandeskapet försökte höra sig för när alla EU-ledare var på plats om utsikterna framöver och hur andra EU-ledare resonerar kring detta.

Prot. 2006/07:73
13 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag börjar med glödlamporna. Det togs ett beslut som innebär att kommissionen har fått i uppdrag att lägga fram förslag för att öka energieffektiviteten på kontors- och gatulampor samt för glödlampor och annan belysning i hushåll. Vi ska inte underskatta det. Det betyder jättemycket. Om vi kan få en övergång till mer energisnåla och mindre värmealstrande glödlampor i mycket stor omfattning innebär det en väldigt energibesparing.

Jag vet inte om den diskussion som fördes hörde hemma i den här typen av toppmöteslutsatser, men det står där. Jag har varit med om att fatta ett beslut där detta står.

Jag har noterat att man i Australien diskuterar att införa ett förbud mot den traditionella glödlampan. Men som sagt, här är beslutet att ge kommissionen den uppgiften som ett led i det som nu ska följa.

Herr talman! Jag tog till orda och sade att jag tyckte att vi skulle förpliktigas till 30 procent, även utan referensen till en internationell överenskommelse. Två medlemsländer uttryckte stöd för den uppfattningen; fler var det faktiskt inte, även om jag vet att det i fördiskussionerna nämndes att fler länder i realiteten hade kunnat tänkas biträda det.

Man ska samtidigt komma ihåg att det finns en grupp av länder som tycker att 20 procent är att gå för långt och som tycker att det är ett orealistiskt mål fram till 2020. Därför landade vi i det här mycket viktiga första steget och, vilket jag tror kan glädja alla, det mycket viktiga faktum att FN:s klimatpanels diskussioner om reduktioner på 60 och upp till 80 procent finns refererade i toppmöteslutsatserna. Det här blir ett första steg 2020. Det större målet nämns för 2050.

Jag var aktiv och föreslog detta i debatten.

Anf. 32 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Statsministern svarade inte på den sista frågan om huruvida det skedde något korridorsnack om EU-konstitutionen.

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag kan avslöja att vi pratar med varandra i korridorerna. Men det är inte av det slag som jag tycker skulle leda frågan framåt ställt i relation till riksdagen och vad jag har rapporterat i EU-nämnden, utan det handlar mer om huruvida vi verkligen kan anta detta vid juni-toppmötet och om vi kan respektera det. Den typen av diskussioner fördes.

Anf. 34 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag tänkte nöja mig med en eller möjligen två frågor.

Centerpartiet liksom flera andra partier här i riksdagen, även statsministerns parti, verkar i den liberala idétraditionen som präglas av mångfald och inte av ett enda facit.

Det är en fröjd att se att Europa och världen genom marknadsekonomi och en allt friare handel nu genomgår en stark ekonomisk och välståndsfrämjande utveckling. Och det känns mycket bra att bevittna hur Sverige som ett av EU:s medlemsländer nu är med och driver på för krafttag mot klimathotet och för en bättre miljö.

Som statsministern sade var EU en av de drivande krafterna bakom Kyotoavtalets tillkomst och kommer sannolikt att spela en avgörande roll för dess förlängning och förstärkning, vilket beräknas beslutas år 2009 när Sverige dessutom är ordförandeland i EU.

Med det genombrott som nu har skett vid detta toppmöte läggs en god grund för EU:s möjligheter att driva fram en tuffare internationell överenskommelse.

Min fråga är: Hur bedömer statsministern förutsättningarna för arbetet med nästa Kyotoavtal, inte minst vad gäller USA:s medverkan? Jag tycker ändå att det börjar röra sig lite. Och hur kan Sverige utnyttja sitt ordförandeskap på bästa sätt?

Jag har också en liten följdfråga som Carl B Hamilton var inne på. Om Sverige hade varit utanför EU, som ju även miljökrafter märkligt nog vill, och om vi inte hade varit med och påverkat, hur hade våra möjligheter då varit? Hade det varit frustrerande, statsministern, att få stanna hemma i Stockholm i stället för att vara med och påverka för en bättre miljö i världen och för åtgärder mot klimatförsämringarna?

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Låt oss konstatera att det är klart att det hade känts så. Det är viktigt att vilja väl i världen, men det är också viktigt att vara på plats och ha ett inflytande över de strukturer som verkligen kan göra skillnad. Det är en del av det som vi lär oss om den moderna politiken, att den måste ha sina olika nivåer som är relevanta för olika typer av beslut. Människor ska fatta många egna beslut. Lokalt beslutsfattande är väldigt viktigt för många. Vi för en diskussion om regioner och nationalstaten. Det är viktigt. Men tappa inte bort att väldigt många frågor är gränsöverskridande! Vi behöver internationella beslutsforum som också kan vara kraftfulla. Om man inte säger ja till det, eller om man vill avskaffa det, står man utan svar inför väldigt många av de utmaningar som världen ser framför sig.

När det gäller den vidare processen med klimatfrågan är också det tyska ordförandeskapets riktning i arbetet mycket tydlig. Den 6–8 juni samlas G 8-länderna i Heiligendamm i norra Tyskland. Till detta möte kommer förutom G 8-länderna Kina, Indien, Brasilien, Mexiko och Sydafrika. Då finns alla relevanta och stora länder som nu också bidrar till den globala klimatuppvärmningen på plats. Angela Merkels målsättning är naturligtvis att säga: Nu har Europa tagit det första steget och visat ledarskap. Vad är era åtgärder?

Förhoppningen är att kunna komma en liten bit redan där. Annars handlar det nog väldigt mycket om en väntan på byte av administration i USA. Även om George W. Bush har markerat klimatfrågans betydelse i sitt *State of the union*-tal i början av året, är det ganska tydligt att de i de respektive partierna som nu ser ut att ställa upp som presidentkandidater tydligt markerar klimatfrågan och att det också behövs mer av policy.

Den traditionella konferensen på Bali om klimatförändringar börjar i december. Det är tänkt att den processen så att säga ska landa 2009, förmodligen under svenskt ordförandeskap. Har vi då en värld som har koncentrerat sig efter G 8-mötet, och möjligen det som har skett i USA, kan vi se en öppning för att det blir en mer samlad värld som svarar upp mot klimatförändringarna under svenskt ordförandeskap 2009. Det vore fantastiskt om det kunde bli så. Jag hoppas det.

Anf. 36 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Vid sidan av klimat- och energifrågorna, som har dominerat denna frågestund mycket hittills, har också frågan om hur den europeiska ekonomin ska stimuleras varit en central fråga under toppmötet – hur vi ska få en ekonomi som stimulerar jobb, tillväxt och välfärd för framtiden. I detta perspektiv är villkoren för de små och medelstora företagen av avgörande betydelse.

Man behöver inte åka ut på många svenska företag för att få reda på att många företagare i Sverige i dag känner stor frustration och ilska många gånger över den regelbörda som finns i Sverige.

I de slutsatser som statsministern har redogjort för finns det ett tydligt mål om att den administrativa bördan ska minska med 25 procent på EU-nivå men också att de olika länderna på nationell nivå ska sätta upp motsvarande mål. I detta arbete har Sverige också varit starkt pådrivande, både den gamla och den nuvarande regeringen, ska jag säga.

Min fråga till statsministern är: Hur ser statsministern på Sveriges möjlighet att fortsätta vara ett föredöme i dessa frågor? Nu handlar det om att detta ska genomföras och inte bara om att målet ska finnas. Hur ser statsministern på våra möjligheter att vara ett föredöme i dessa frågor och också konkret i Sverige genomföra denna 25-procentiga minskning?

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är en mycket viktig fråga. Det är en sak att enas om en målformulering och kanske till och med ha haft den i några tidigare program från den förra regeringen. Men för att det ska bli förändringar i småföretagarens vardag handlar det också om att genomföra detta. Därför tror jag att det är viktigt att se behovet av båda dessa strategier sida vid sida. Väldigt många företag, även de som är lite mindre, märker snabbt att om man ska överleva i konkurrensen kan man inte ha Sverige som enda marknad. Väldigt många av dem försöker expandera ned till Europa. Och jag får precis samma beskrivningar om att det är enormt krångligt. Det är enormt många nationella regelverk och subventioner som ligger kvar i ett Europa som beskriver att man har en inre marknad.

Därför behövs det en lättare EU-börda vilket är det ena målet. Men det behövs också nationella uppföljningar när det gäller att minska regelkrångel på det nationella och, väldigt ofta, på det kommunala planet.

Regeringen har inlett ett arbete för att nå den målformulering som vi också har antagit i vår egen regeringsförklaring. Det är ett arbete som leds av Maud Olofsson men som i realiteten mer eller mindre kommer att inbegripa alla statsråd. Det är klart att regleringsivern inte har varit lika stor på alla områden, och det kommer att se lite olika ut.

Det är vår förhoppning att vi ska finna de regler som betyder allra mest när det gäller att vara ett hinder för företagande och utveckling. Våldigt ofta har många av dessa regler kommit till i vad som då har varit goda syften. Men få har tagit ansvar för hur de sedan korsvis agerar och hur tung regelbördan totalt sett har blivit. Att ha småföretagaren som utgångspunkt i vårt synsätt när vi försöker regelförenkla tror jag är väldigt viktigt.

Men arbetet är nu i gång, och mer kommer naturligtvis att följa. Och det är min förhoppning att det ska ske med samma kraft – det är mitt intryck att det drivs på – på Europeiska unionens nivå.

Anf. 38 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Vi kristdemokrater ser EU som ett unikt och viktigt redskap för att arbeta med gemensamma frågor och frågor av gränsöverskridande karaktär, där vi med respekten för enskilda människors värdighet och en djup respekt för demokratin kan samtala, lyssna och agera tillsammans. Då är det fantastiskt – jag delar statsministerns glädje och förtjusning – att i en situation då EU består av 27 länder, fler än någonsin, så visar detta samarbete att man kan leverera och vara en kraftfull motor att göra denna värld lite bättre. Då är det naturligtvis särskilt glädjande att klimat- och miljöfrågorna har fått den position som de förtjänar i EU-samarbetet. Där har vi så tydligt just den gränsöverskridande och gemensamma karaktären på frågorna.

Då vill jag fråga statsministern om man också har diskuterat behoven av substantiella åtaganden från EU:s sida för att få med exempelvis Indien, Kina och andra snabbt växande ekonomier i ett tekniksamarbete med stöd som gör att dessa länder kan göra tekniskprång och hoppa över en del av de smutsigaste åtgärderna i sin utveckling mot en ökad välfärd för medborgarna.

Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det finns en referens i slutsatserna där just detta konstateras, och det är då utifrån synsättet att Europeiska unionens bidrag till växthusgasutsläppen handlar om 14 procent och att det är en global uppvärmning som sker.

Det är klart att det då inte räcker att Europa möjligen får en reduktion om det samtidigt snabbt blir ökade växthusgasutsläpp i Kina. Det nämnades att tiden mellan när nya kolkraftverk öppnar i Kina har gått ned från två veckor till en vecka, och nu öppnar man var fjärde dag ett nytt kolkraftverk i Kina.

Jag vet inte om ni såg reportagen i går från en ort där man bland annat diskuterade att man inte kunde gå i vita kläder och hur det känns att leva i den typen av miljö. Också i Kina är man nu mycket medveten om miljöproblemen. Det har indikerats av olika personer, också i den kinesiska statsledningen.

Det är absolut viktigt att det här nu förs vidare in i G 8, in i internationella forum, så att det blir en värld som svarar upp här. Det får gärna ske precis på det sätt som beskrivs – med teknikprång och med att vår kunskap efterfrågas.

Det har jag märkt bland annat på återvinningsföretaget Renova i Göteborg och hos de elva västsvenska kommuner som sköter avfallshanteringen. De sade att kinesiska delegationer kommer till dem och undrar om det går att exportera återvinningsfabriken så som den ser ut till Kina. De får då berätta att den svenska kommunallagen lägger begränsningar när det gäller att kunna sälja fabriker av det slaget. Däremot hänvisar de gärna till entreprenörer.

Det efterfrågas alltså miljöteknik och miljökunskande, vilket också mina centerpartistiska vänner tidigare ställt frågor om. Här kan vi saker som andra delar av världen behöver. Låt oss signalera att vi gärna finns på plats för att vara ett stöd för det!

Det handlar, som jag inledningsvis sade, om att förena ekonomisk tillväxt med att samtidigt minska utsläppen av växthusgaser.

Anf. 40 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Tack, statsministern, för ett svar som visar på kunnsighet och för ett engagerat svar!

Kristdemokraterna har inte minst genom vår Europaparlamentariker Anders Wijkman i olika sammanhang fört fram förslaget om att EU åtar sig att sätta av minst 5 miljarder euro per år under en period i en teknikutvecklingsfond för samarbete med länderna i fråga – detta för att substantiellt kunna ta steg i den riktning som vi bägge tycker är oerhört viktigt och i syfte att ge stöd till att fånga koldioxid eller bästa möjliga teknik i energiproduktionen.

Bedömer statsministern att det är möjligt att komma vidare åt det hållet i EU:s kommande budgetarbete eller genom omDispositioner i befintlig budget?

Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Apropå att svenskt ordförandeskap är närliggande i tiden kan jag säga att man i den budgetöversyn som är bestämd till 2008/09 kommer in också på den här typen av frågor. Det råder bred enighet i Sverige, och många vänner i Europa skulle gärna se en modernisering av budgetanvändningen av EU:s medel – mindre jordbrukssubventioner, mer av forskning och utveckling samt stöd till utveckling av det förnybara. Låt oss se till att vi är drivande i den processen!

Det finns ett anslag i EU-budgeten riktat till Afrika med ungefär den inriktningen. På samma sätt som vi nu diskuterar vilken typ av utvecklingsstöd vi ska ha till länder kan man fråga sig: Ska man ge resurser till länder som i realiteten har en snabbare växande ekonomi än en själv? Borde inte de ta sitt eget ansvar? Åtminstone tycker jag att det är öppet för att föra den typen av diskussioner.

I toppmötesslutsatserna talas det också om att inrätta en lång rad försöksverksamheter bland annat kring detta med att kapsla in CO₂. Jag tror att det nämns vid tolv platser. Även den typen av sätt att agera för att minska växthusgasutsläppen finns med i toppmötesslutsatserna.

Anf. 42 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Lissabonstrategin var en stor och viktig fråga på mötet. Lissabonstrategin handlar om att skapa tillväxt i Europa, men inte vilken tillväxt som helst utan tillväxt med hänsyn till miljön och till människorna.

Ett tag talade man om att vi borde släppa benen – det gröna benet och, om jag ska kalla det så, det röda benet som handlade om välfärd och människor. Glädjande nog har nu det gröna benet kommit fram. Man talar inte längre bara om ren tillväxt, utan det är också väldigt viktigt att det är med hänsyn till miljön, att det är en hållbar tillväxt. Om inte varar den inte i längden.

Lika viktigt är det med en tillväxt med hänsyn till människorna. Det handlar om hälsa, om att man inte går i väggen i arbetslivet. Det handlar om välfärdssystem och trygghetssystem. Det handlar om jämställdhet. Det handlar om att kunna förena arbetsliv och familjeliv.

Det här är helt avgörande för till exempel kvinnor, för att få ut kvinnor på arbetsmarknaden i Europa. Det finns många länder där det är ett väldigt litet deltagande av kvinnor och där kvinnor känner sig tvingade att välja mellan familj och barn och att vara ute och jobba. Det finns ingen ordentlig barnomsorg, äldreomsorg, föräldraförsäkring och så vidare.

Därför ser jag detta som en viktig fråga inte bara för jämställdheten utan faktiskt även för tillväxten. Vi behöver ju folk som jobbar i framtiden med tanke på den demografiska utvecklingen med många äldre som behöver försörjas och med färre i arbetslivet som klarar uppgiften och även tar hand om de äldre.

Jag vill därför fråga: Intar Sverige fortsättningsvis en drivande roll här, och kom den här dimensionen av Lissabonstrategin över huvud taget upp på toppmötet? Hur är tankegångarna i de andra länderna och i Sverige?

Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det finns flera referenser till de tre benen i toppmöteslutatsatserna. Det har vid flera tillfällen talats om *social cohesion* – för att nu återspegla Hillevi Larssons fråga. Det var inga långa diskussioner på toppmötet om detta. Det är det raka svaret.

När Hillevi Larsson ställde en liknande fråga i EU-nämnden kunde jag referera till de två europeiska ledare som jag senast hört hylla svensk familjepolitik som grund för att möjliggöra att både kvinnor och män hävdar sig i arbetslivet – tyska förbundskanslern Angela Merkel och den brittiske toryledaren David Cameron – så nog finns det ett intresse i Europa för att sättet att utforma familjepolitik också påverkar förutsättningarna för att hålla en hög förvärvsfrekvens och möjliggöra för både kvinnor och män att hävda sig i arbetslivet. Hillevi Larsson och jag är överens om att det här är mycket viktiga frågor.

Det var, som sagt, ingen lång diskussion om det här. Men vad jag ibland noterar i den europeiska debatten är att det vi kallar för socialpolitik – syftande till att minska klyftor och ha välfungerande välfärdssamhällen både med offentliga åtaganden och på ideell och frivillig grund – och tror är den referens alla gör till ordet ”social” möter, märker jag ibland, i Europa en annan förståelse. Man menar snarare rätt långtgående arbetsmarknadsregleringar av ett slag som jag inte alls alltid är säker på

att vi i Sverige skulle tycka att man ska ta hand om inom EU. Därför måste man, har jag märkt, alltid lite grann skrapa på den som säger: *We want a more social Europe*. Vad menar man med det? Vad är det innehållsliga? Jag tror inte att det alltid är just det som Hillevi Larsson lade i ordet i fråga vid det här tillfället.

Prot. 2006/07:73

13 mars

Information från
regeringen

Anf. 44 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det är väldigt viktigt att statsministern tar upp det här. Till exempel har vi nu ett nytt projekt, Alliance for Families – allians för familjen. Olika länder lägger naturligtvis olika betoning i detta. Det finns till exempel länder som har förbjudit abort och där kvinnor uppmuntras till att bli hemmafruar. De till och med straffas när de vill ge sig ut på arbetsmarknaden. Vidare gäller det sambeskattnings- och bristande välfärdssystem – till exempel en bristande barnomsorg. Därför är det väldigt viktigt att vi från svenskt håll kämpar för att man verkligen lägger in rätt saker i de här begreppen.

Samtidigt vill jag säga att det är väldigt glädjande att andra länder framhåller Sverige som ett föredöme. Här gäller det att vi även fortsättningsvis intar en ledande roll i de här diskussionerna. Det var ju Sverige som en gång såg till att Lissabonstrategin inte handlade bara om ren tillväxt utan även om miljö och social sammanhållning.

Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Får jag beträffande Alliance for Families, som finns med i en paragraf i toppmötesslutsatserna, konstatera att det inte har någon bindande verkan för medlemsländerna att åka hem och fullfölja en politik till följd av detta, av det mycket enkla skälet att det ser väldigt olika ut.

Vi är helt överens om att rätt utformad politik för att skapa drivkrafter för män och kvinnor – vare sig de lever tillsammans eller de är ensamförsörjande efter att ha skilt sig eller efter att ha brutit upp samboförhållanden – är utomordentligt viktigt för att lägga en grund för att fler ska kunna jobba i Sverige och för att det inte möts med en politik som skapar höga tröskeeffekter, marginaleffekter, så att det till slut inte lönar sig för den enskilde att arbeta.

Därför spelar det väldigt stor roll hur hela familjepolitiken och ersättningsystemen runt familjerna utformas. Att ha just detta för ögonen – att se till att kvinnor och män kan hävda sig i arbetslivet – blir en viktig grund för en långsiktigt hållbar tillväxt.

Anf. 46 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Tack för en bra redogörelse, herr statsminister!

Om man ska springa ett maratonlopp på tid kan man inte börja den första halvan av loppet med att promenera i sakta mak. Det är lite det som jag är rädd för att EU nu försöker göra i och med beslutet om politiken mot koldioxidutsläpp.

Från 1990 till år 2050 ska man minska utsläppen med 60–80 procent. Men den första halvan av den tid man har på sig – av detta maratonlopp – fram till år 2050 ska man bara minska utsläppen med 20 procent. Det känns som att man tar hastigheterna i fel ordning. Det är okej att stappla i

mål de sista stegen på ett maratonlopp, men man börjar väl inte med att stappla det första man gör!

Dock måste sägas att detta är en klar förbättring gentemot den politik som har förts tidigare. Under Kyotoavtalet har medlemsländerna inte ens promenerat – de har strosat; de har flanerat! Flera av länderna har till och med gått i fel riktning. Detta är alltså ett framsteg. Men det är ett medio-kert framsteg. Det är ett otillräckligt framsteg.

Jag undrar om statsministern gjorde någonting för att vi skulle få ett beslut om att åtminstone minska med 30 procent i stället för 20 procent från 1990 års nivåer. Finns det någonting i de här besluten som är bättre som ett resultat av Sveriges agerande?

Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som jag har redogjort för kammaren framförde jag synpunkten att vi hade kunnat tänka oss ett 30-procentigt reduktionsmål utan koppling till övriga internationella åtaganden. På det sättet var vi beredda att gå längre, och det vann stöd av ytterligare två medlemsstater.

Det kan diskuteras hur man ska genomföra ett maratonlopp – jag har själv aldrig löpt ett sådant, så jag ska möjligen passa mig lite för att ha några teorier om det. Dock kan man mot slutet av maratonloppet få lära sig att man kan åka i en miljöriktig bil som kör i 180 knyck. Vad världen nu förutser – för det är det seriösa svaret – är att vi gradvis kommer att lära oss alltmer inom teknik och forskning, och att hitta det som är alltmer miljöriktigt.

Det är så otroligt annorlunda att i dag åka runt i industrin där man tävlar om att hitta de mest miljöriktiga utvecklingssvaren för att minska växthusgasutsläppen och energiförbrukningen, jämfört med den bild av industrin som möjligen fanns fastetsad under 50-, 60- och 70-talen när miljörörelsen växte fram i någon sorts känsla av att industrin inte brydde sig och inte ens försökte. Nu är det ju i armkrok med en industri som vill komma längre som mycket av detta utvecklingsarbete ska följa.

I en värld där naturvetenskap och kunskap är inställda på att hitta sätt att leva, inte helt men i ganska hög grad som vi gör, fast med minskad miljöpåverkan, är allas tro att det kommer att gå lite långsammare till en början men allt fortare efter hand. På det sättet tror vi oss att fram till 2050 nå dessa verkligt stora reduktioner på ända upp till 80 procent. Gör vi det har mänskligheten även denna gång kunnat resa sig inför en utmaning där vi med teknik, kunnande och utveckling har ställt om oss för att lära oss att leva på det sätt som jordens begränsningar sätter ramar för.

Anf. 48 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Uppgifter i Aftonbladet säger att statsministern under själva toppmötet sade – nu parafraiserar jag – att beslutet om 20 procent ska vara bindande, men att det var oenighet om hur bindande beslutet om 20 procent egentligen skulle vara. Nu läser jag från Aftonbladet: ”Lösningen kan bli, sa Reinfeldt, att det står ’bindande’ i beslutet, men sedan får man fundera vidare på vad det ordet betyder.”

Hur blev det? Kan statsministern utveckla det?

Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det var väl precis så det blev. I toppmöteslutsatserna står att det är *binding target*, alltså att det är ett bindande mål där kommissionen ska föra nationellt uppdelade förhandlingar om hur det på nationell nivå ska läggas krav på att öka andelen förnybar energiproduktion för att gemensamt nå detta bindande mål. Skälet till fraseringen ”bindande” är att det som är i toppmöteslutsatser i Europeiska rådet ju inte får någon legal verkan på det europeiska systemet. Däremot kan de beslut som fattas efter och som använder dessa målformuleringar leda till att det blir legalt bindande mål, alltså kan man till och med med domstolsverkan gå på enskilda medlemsländer för att de inte uppfyller de krav de är ålagda för att nå målformuleringen om 20 procent.

Det blev precis så som det återgavs i Aftonbladet – det blev bindande. Nu följer av kommissionen initierade nationella förhandlingar för vad det betyder för vart och ett av medlemsländerna.

Anf. 50 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Jag ska också be att få stämma in i jubelkören över att Europeiska rådet på så stort allvar nu äntligen har tagit upp klimat- och miljöfrågorna.

Jag har två frågor till statsministern. Jag blev lite nyfiken på detta med glödlamporna och måste därför fråga om man inte diskuterade att ändra standarden på alla nya elektroniska produkter så att de inte står på standby. Jag tror faktiskt att man skulle spara väldigt mycket energi på en sådan åtgärd.

I min andra fråga vill jag följa upp det jag sade på EU-nämndens möte inför toppmötet. Det handlar om inblandningen av 10 procent biobränsle i bensin och diesel och hur man verkligen ska uppnå det. Det är ju också ett bindande mål, så det kommer kanske att ske fler förhandlingar om det sedan. Men vi har i dag ett mål om 5,75 procent som ska uppnås till 2010. Förra året lyckades vi i Sverige komma upp till 3,5 procent.

Jag undrar om alla andra länder verkligen sagt ja till detta, och om man kommer att göra det så att det inte bara blir ord och ingen verksamhet.

Jag undrar om statsministern har någon kommentar till det.

Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi förde ingen diskussion om standbyfunktionen på de olika elektroniska maskiner som fyller våra hem. Men det är inte lika med att säga att något sådant inte har relevans, utan det är sådant som ska följa när man ska försöka nå målformuleringarna. Då kan man föra den typen av diskussioner – om glödlampor och vad det nu kan tänkas vara.

När det gäller 10-procentsmålet fördes inga längre diskussioner annat än att det är samma konstruktion där också, alltså med den bindande målformuleringen på precis det sätt som återges. Detta kommer att ställa krav på oss att ställa oss frågan hur vi ska komma längre för att möta också den målformuleringen.

Det är enormt viktigt att vi har kunnat fatta dessa beslut på europeisk nivå. Sedan följer väldigt mycket av arbetet i de respektive medlemsländerna, men vi ska också komma ihåg att det görs nu i alla andra länder också. Det tycker jag är väldigt bra. Det ger hopp både om att kunna sprida kunskap och om att det blir ett resonemang om bördefördelning som ibland kan vara relevant. Det måste vara så att man i de respektive länderna har nåbara målformuleringar så att det verkligen blir möjligt att nå dit. Det är ju det som har varit förhoppningen och det är den avvägning man har funnit.

Till alla dem som säger att det borde ha varit ännu högre och ännu mer vill jag säga att vi ska komma ihåg att målen på riktigt – och det upplever jag att de är – innebär det stora åtaganden. Det är inte enkelt att nå dit, och det gäller nog alla de mål vi nu faktiskt har enats kring.

Anf. 52 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Jag vill först tacka statsministern för en väldigt fin redogörelse för miljöpolitiken. Det känns väldigt glädjande att det har varit en så bra diskussion på toppmötet.

Vad jag vill fråga är hur diskussionerna gick när det gäller innovationsområdet. Innovationer finns ju med när det gäller Lissabonfördraget, och innovationer är grundläggande både för arbetsmarknaden och för den ekonomiska framgången.

Sverige har varit ett föregångsland när det gäller innovationer, också Europa. Därför är det glädjande att det nu finns en strategi för att gå vidare inom EU. Jag skulle gärna vilja höra statsministerns redovisning av de diskussioner som har förts inom området.

Anf. 53 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I toppmötesslutsatserna görs den mycket tydliga kopplingen mellan forskningsresultat och innovationspolitik, alltså att det vi lär oss och det vi fördjupar i vårt kunnande också måste leda över till innovation och nyföretagande eller möjligen företagsväxt av olika slag. Det är ett uttryck för hur Lissabonstrategin är tänkt, att vi ska stärka vår europeiska konkurrenskraft genom att både kunna mycket och ligga i framkant för att lära men också genom att se till att vårt kunnande blir företag och jobb här i Europa. Vi har ibland märkt att vi är duktiga på det första steget men sett en hel del av jobb och utveckling ske i andra delar av världen. Det finns en glädjande förståelse för att de här sakerna hänger ihop.

I alliansregeringen har vi också en levande diskussion om hur vi ska gå från forskningsresultat till innovation, entreprenörskap och nya jobb. Sedan kan man alltid föra en diskussion om vem som sedan tar ansvar för detta och var den politiken genomförs. Men det här finns väl beskrivet i toppmötesslutsatserna.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Avsägelse

Prot. 2006/07:73
13 mars

Talmannen meddelade att *Tobias Krantz* (fp) av sagt sig uppdraget som suppleant i näringsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Carl B Hamilton som suppleant i näringsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i näringsutskottet
Carl B Hamilton (fp)

Talmannen meddelade vidare att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält Anne-Marie Wallouch som suppleant i finansutskottet, skatteutskottet och näringsutskottet under Marie Engströms fortsatta sjukledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 13 mars–11 april* till

suppleant i finansutskottet
Anne-Marie Wallouch (v)

suppleant i skatteutskottet
Anne-Marie Wallouch (v)

suppleant i näringsutskottet
Anne-Marie Wallouch (v)

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att *måndagen den 26 mars* skulle interpellationsdebatterna tidigareläggas och börja kl. 13.00.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:358

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:358 Nedläggning av Svensk Kassaservice och rätt till bankkonto

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 5 mars 2007

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2006/07:365

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:365 Intäkter från trängselskatt och demokrati av Lars Ohly (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 5 mars 2007

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2006/07:377

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:377 Försämringar i skolan av Bosse Ringholm (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 26 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 mars 2007

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:378 Situationen i Irak
av Hans Linde (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 16 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 mars 2007

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Interpellation 2006/07:383

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:383 Besked om kollektivtrafiken
av Christina Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 8 mars 2007

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

Interpellation 2006/07:387

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:387 Nedläggning av Svensk Kassaservice
av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 7 mars 2007

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

6 § Svar på interpellation 2006/07:323 om etikarbetet i regeringen

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av utrikesministerns optionsaffärer och ägande mot bakgrund av det regeringsbeslut som fattades den 10 mars 1994. Peter Hultqvist har vidare frågat mig om jag avser att ta initiativ till förnyade etiska riktlinjer för den nu sittande regeringen.

I Regeringskansliet finns etiska riktlinjer utfärdade av förvaltningschefen som gäller samtliga i Regeringskansliet. Vidare tillämpar regeringen i allt väsentligt den ordning om statsrådets redovisning av finansiella instrument som tillämpades av den förra regeringen. Några andra särskilda åtgärder avser jag inte att vidta.

Jag har i tidigare svar på frågor här i riksdagen svarat att regeringens utgångspunkt för arbetet är gällande lagar och regler. Statsrådets privata engagemang regleras i detta avseende i förvaltningslagens bestämmelse om jäv. Denna tillämpas och ska tillämpas som grund för dessa bedömningar. Detta är det svar som gäller även i dag.

I övrigt får jag hänvisa till den granskning som konstitutionsutskottet gör i dessa frågor.

Anf. 55 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag får börja med att tacka för svaret. Jag får också hälsa Fredrik Reinfeldt välkommen till sin första interpellationsdebatt i riksdagen sedan han inträdde i rollen som statsminister.

Den 10 mars 1994 antog den dåvarande borgerliga regeringen under ledning av dåvarande statsminister Carl Bildt riktlinjer för etikfrågor i regeringsarbetet. Den kommitté som leddes av statsrådet Reidunn Laurén föreslog en uppgiftsskyldighet gentemot statsministern och statsråden å de utnämnda statsrådets sida. Uppgifterna ska i vissa avseenden belysa uppgiftslämnarnas ekonomiska och andra personliga förhållanden, förmögenhetsförhållanden, styrelseuppdrag och andra liknande bindningar utanför regeringsarbetet.

I sitt beslut sade regeringen så här: Detta är ingen nyhet eftersom statsministern i varje regeringsbildning och andra fall då nya statsråd utses förhör sig med tilltänkta kandidater i frågor av nu aktuellt slag.

I samband med regeringsbildning är det statsministern som har det yttersta ansvaret för att bilda sig en uppfattning om hur en tilltänkt ministers bakgrund kan påverka rollen som minister. Därför är just formuleringen ”andra liknande bindningar” en intressant formulering.

Frågan är: Vad visste statsministern om den nuvarande utrikesministerns ägande, styrelseuppdrag och engagemang i Lundin Petroleum? Ställde sig statsministern någon gång frågan om det kunde påverka utrikesministerns ställning och oväld eller synen på svensk utrikespolitik?

Hur komplicerat ett samband kan vara, eftersom det många år senare kan ge upphov till ifrågasättande, visar ett exempel som det här. Nuvarande utrikesministern blev i maj 2000 styrelseledamot i dåvarande Lundin Oil. Företaget var då engagerat i något som kallas för Block 5 A i Sudan. Lundin Oil köptes upp av ett kanadensiskt företag som heter Talisman. Talismans verksamhet i Block 5 A pekades senare ut i en rapport i kanadensiska UD för att ha direkta kopplingar till att pengar går

från olja till militär. Hur rena händer hade Lundin Oil i det här sammanhanget och hur rena händer har den nuvarande utrikesministern?

Jag har kanadensiska UD:s rapport här. Redan här tycker jag att situationen känns olustig ur etiskt perspektiv.

Sedan finns det en fortsättning. Nuvarande utrikesministern finns fortsättningsvis med i det som blev Lundin Petroleum's styrelse med inriktning på att borra efter olja i Block 5 B. Det sker i samarbete med Sudapet, som ägs av sudanesiska staten. Pengar går från bolaget till statsbudgeten och fördelas bland annat till militären. I en rad internationella rapporter har den sudanesiska militären kritiserats för brutalitet och ohyggliga våldsdåd.

Är det här en lämplig intressekoppling för en blivande utrikesminister? Som regeringsbildare har du det yttersta ansvaret för dina statsråds tidigare ageranden och intressekopplingar, och det här har direkt bäring på de etikregler och riktlinjer för etikfrågor som regeringen Bildt antog tidigare.

I förgår kom en FN-kommission om mänskliga rättigheter med uppgifter om grova krigsbrott, mord och massvåldtäkter i Sudan.

Hur stämmer Carl Bildts tidigare engagemang med regeln att ett statsråd bör välja sådana former för placering av förmögenheter, tillgångar och förvaltning av dem att han eller hon i möjligaste mån undviker intressekonflikter och jävsituationer? Vad drar du för slutsatser av detta? Håller det att bara säga att du inte tänker göra någonting? Var går egentligen gränsen?

Anf. 56 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Det är riktigt, som Peter Hultqvist pekar på, att etikreglerna antogs av den förra borgerliga regeringen under Carl Bildts ledning.

Jag vill också dra mig till minnes de många debatter som har förts i den här kammaren också under den tid som nuvarande regeringskonstellation var i opposition. Då påpekade man ständigt hur viktigt det var att statsråd hade en oavhängig ställning och inte hade bindningar som på något sätt kunde visa att ämbetet och statsrådets auktoritet kunde ifrågasättas på något sätt.

Om man pekar på det aktuella fallet just med utrikesministern så kan man säga att det stadiet redan har passerats. Det är inte bara så att det är en irriterad opposition som gör en politisk poäng, som statsministern bland annat har sagt här ibland i kammaren när han har fått frågan. Det finns också en ganska massiv och bred kritik i det svenska samhället, inte minst från den borgerliga pressen. Man har pekat på olämpligheten i de kopplingar som har funnits med utrikesministerns affärer och de medel som han fortfarande förfogar över.

Det som statsministern pekar på i sitt svar är riktigt; lagar och sådant ska följas. Men det finns också någonting i utredningen som ligger till grund för just statsråds kopplingar till ekonomiska förhållanden och så vidare. Jag vill erinra om vad som har sagts under den förra mandatperioden, inte minst i KU. Statsministerns partivänner i KU påpekade att det inte är bara lagar och regler som gäller beträffande statsråd, utan det finns också någonting som heter säkerhetsavstånd. Ett statsråd ska aldrig befinna sig i närheten av någonting som kan betraktas på så sätt att hans ämbete eller auktoriteten i utövandet av ämbetet kan ifrågasättas. Jag

vänder mig direkt till statsministern och säger att i det här fallet, när det gäller utrikesministern, finns absolut inte de säkerhetsavstånden.

Jag förstår att det här är besvärande för statsministern i allra högsta grad, för Carl Bildt är inte vem som helst. Han är en av dina företrädare som partiledare i Moderata samlingspartiet. Han äger ett starkt stöd inte minst ute bland de så kallade gamla moderaterna. Ni betraktar er ju som de nya moderaterna. Det har visat sig, och jag förstår att det inte är så lätt att ta itu med det här.

Den debatt som har förts har naturligtvis skadat utrikesministern. Men den har också skadat Sveriges anseende och när det gäller på vilket sätt man hanterar sådana här frågor. Kan man inte dra en gräns här och bestämma var den ska gå någonstans? Det är riktigt att KU ska titta på det här så småningom, som också sägs. Men jag tycker att det också skulle ha krävts ett agerande tidigare från den som är regeringsbildare i ett sådant här fall. Annars kan man fundera på var nästa gräns går för säkerhetsdelen.

Man kan ju inte lagstifta om allting som ett statsråd ska göra och inte göra. Det måste också finnas någon etisk och moralisk nivå där man gör en bedömning av om detta är lämpligt eller icke lämpligt. Om man kommer fram till att det är olämpligt så bör man vidta någon åtgärd.

Carl Bildt själv har svarat ganska raljant, inte minst i denna kammare, och hänvisat och skrivit dem som har ställt frågor på näsan på ett sätt som jag ibland har tyckt varit lite beklämmande. Han har tyckt att det här inte är någonting. Men, som sagt – det är inte bara en irriterad opposition som säger det här utan det finns breda lager i det svenska samhället som tycker att detta är uppseendeväckande. Därför tycker jag att det vore smakligt om statsministern tog frågan på allvar och även var beredd att göra någonting åt den.

Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! När det gäller det regelverk som Peter Hultqvist hänvisar till har vi försökt se om det verkligen var ett beslut som fattades 1994. Jag ska inte göra det till huvudnummer, men vi har inte riktigt kunnat hitta något sådant. Däremot har vi hittat en skrivelse av Göran Persson som lades fram till riksdagen den 28 november 1996. Den heter *Intressekonflikter för statsråd*, och den bygger mycket på den promemoria som Peter Hultqvist hänvisar till.

När man ser över vad det är man försöker fånga i skrivelsen om intressekonflikter för statsråd är det tydligt att det är det agerande som någon har under sin tid som statsråd. Det finns hinder för att handla med optioner eller för att ikläda sig olika typer av uppdrag som gör att ens ställning som statsråd ifrågasätts. Bekymret gäller alltså i hög grad vad ett statsråd har för rättigheter under statsrådsutövning och vad det är för intressen som man då ska beakta.

Jag var fullt medveten om att Carl Bildt var en för svensk del mycket ovanlig rekrytering i och med att det var en person med lång, gedigen politisk erfarenhet. Det är en mycket uppburen person i svensk politik som efter att ha lämnat svensk politik och i kraft av sitt djupa kunnande och breda kontaktnät över världen har kommit in i en lång rad styrelser och sammanhang. Grunden för detta har varit att han har djupa kunskaper bland annat i utrikespolitik.

När jag bad honom komma tillbaka till svensk politik gjorde han konstaterandet: Då vill jag bara göra klart att jag har en hel del åtaganden som jag måste lämna innan jag kan inträda i rollen som utrikesminister. Det handlar om att lämna styrelseuppdrag, att avveckla en del av sitt ägande och att lägga ut annan del av sitt ägande i förvaltning skild från sig själv på ungefär det sätt som beskrivs ska gälla för statsråd.

Det man möjligen kan diskutera är hur mycket av detta som det är mänskligt möjligt att hinna med direkt, givet den extremt korta tid för statsrådstillträde som i realiteten gäller i Sverige. Det är kort tid för regeringsbildning i Sverige. Vi kan jämföra med andra länder där man har bildat regeringen; där tar man ofta flera månader på sig. Vi har ett par veckor.

I realiteten är det också så att i slutet av denna regeringsbildning väntar man med att tillfråga statsråd som kan komma i fråga. Det gör man av det enkla skälet att man försöker styra så att det inte blir medierna som tillsätter eller avsätter. Det får bli en kontrollerad process där man ställer frågan till en person som faktiskt får tänka själv och fråga sin familj, vilket är svårare att göra när man får läsa om det i Aftonbladet än om man får frågan direkt från regeringsbildaren.

Allt det där gör att det blir väldigt komprimerat i tid. För Carl Bildt betydde denna korta tid och det faktum att han tackade ja att det var flera styrelseuppdrag som skulle lämnas och ägande som skulle avvecklas. I ett fall som har uppmärksammats och som han själv har svarat för gällde det också optioner – ersättning han hade fått för ett av sina styrelseuppdrag – som inte var möjliga att sälja förrän först senare.

Detta är en ovanlig rekrytering. De här åtgärderna krävdes innan Carl Bildt kunde inträda i sitt uppdrag. Men det kan inte från mina utgångspunkter röras ihop med dokument och beskrivningar som försöker göra gällande att detta skulle ha påverkat Carl Bildt i rollen som utrikesminister. Det är det som alla dessa jävdiskussioner och andra intressekonfliktdiskussioner tar sikte på.

Tills den dag jag får något på bordet eller beskrivet för mig som verkligen skulle kunna belägga att detta har varit fallet så tycker jag att det är fel att hänvisa till de här reglerna. Det är inte det det här har handlat om. Det är snarare hur vi med en ovanlig rekrytering fick på plats en ovanligt skicklig utrikesminister. Det stod jag för då, och det står jag för i dag.

Anf. 58 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Statsministern hänvisar till att han hade letat efter riktlinjerna. Jag kan bara konstatera att det ordagrant står så här i den handling jag har: Sedan en arbetsgrupp i allmän beredning den 10 mars 1994 redovisat sitt arbete har regeringen funnit anledning att göra följande kommentarer som vägledning för statsråd vid bedömningen av etiska frågor i regeringsarbetet.

Sedan har regeringen behandlat frågan och producerat ett antal sidor med kommentarer. Det är dem jag har hänvisat till i min interpellation.

Egentligen tycker jag att statsministern försöker glida undan det som är grundproblematiken här, nämligen sambanden mellan den nuvarande utrikesministerns tidigare verksamhet med intressekopplingar, erfarenheter och den påverkan på den bild man får av utrikesministerns agerande i sin nya position.

I de här regelverken, som regeringen behandlade den 10 mars 1994, och som sedan har utvecklats av regeringar som har suttit senare står det så här: Regelverken är avsedda att skydda statsrådets integritet och vidmakthålla deras opartiskhet samt därmed slå vakt om riksdagens och allmänhetens tilltro till regeringens ledamöter.

Det här är en riktig och vällovlig ambition som alla måste kunna ställa upp på. Men när en blivande utrikesminister en gång har engagerat sig i ett mycket kontroversiellt oljeföretag som Lundin Petroleum får man senare räkna med ifrågasättande när han återinträder i offentlig tjänst.

Ta bara en sådan här fråga: Sveriges nuvarande regering har hittills inte klarat av beteckna det som sker i Sudan som folkmord. Varför? Det gjorde U.S. House of Representatives och U.S. Senate den 22 juli 2004. International Crisis Group, som leds av erfarna regeringschefer och statsmän, har krävt sanktioner mot Sudan. I Sverige håller man en lägre profil. Tonläget är svalare. Skuggan från utrikesministerns tidigare engagemang i Lundin Petroleum lever kvar.

Är det inte dags att se över regelverken? Just frågan om före detta politiker som har trätt in i exempelvis affärlivet och sedan kommer tillbaka kräver faktiskt en del tankemöda. Det påverkar människors uppfattning om politik och intressekopplingar, och det kan dessutom påverka de politiska beslutens inriktning. Vi får en bild av makteliter som växer ihop. Politiskt kapital växlas då in i mer materiell och lättträknad valuta, det vill säga pengar, när man kliver från politiken till näringslivet.

När Sverige har en utrikesminister som tidigare fungerat som dörröppnare, medverkat vid möten med Sudans statsledning i syfte att Lundin Petroleum ska få borra efter olja, och ställt politisk kompetens och prestige till förfogande för detta företag kan det inte viftas bort. Det finns andra företag att engagera sig i där man inte förbrukar politiskt kapital och inte behöver bli ifrågasatt. Ashley Heppenstall var president i Lundin Petroleum. Han kommenterade det här avtalet om Block 5, som har varit mycket uppmärksammat, med att säga: We have an excellent relationship with Sudan.

Då satt Carl Bildt i styrelsen för företaget. Nu finns det FN-kritik och en massa kritik mot Sudan. Man pekar på kopplingen mellan olja och militär.

Det går inte att tänka bort vad som har varit i historien när man bedömer en person som ska tillsättas som minister. Det går inte att blunda för det förflutnas betydelse.

Är det inte dags att även titta på den här frågan när det gäller etikregler? Kanske skulle Fredrik Reinfeldt kunna ta ett initiativ. Det skulle åtminstone vara ett försök att reda ut den situation som skapats. Det här med kopplingar där man går från näringsliv till politik är tydligen någonting som har blivit vanligare, och det blir kanske allt vanligare i framtiden.

Anf. 59 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för genomgången av själva turordningen när utrikesministern utsågs. Jag förmodar, och jag har ingen anledning att tro någonting annat heller, att ni gjorde bedömningen att det inte förelåg några olagligheter när statsministern diskuterade med den

blivande utrikesministern om de åtagande som fanns. Jag skulle vara intresserad av att veta om ni någonsin diskuterade det berömda så kallade säkerhetsavstånd som ni drev så intensivt under den förra mandatperioden. Kom ni fram till att det fanns en risk att Carl Bildt låg inom det så kallade säkerhetsavståndet?

Jag vet att det är en kort regeringsbildning. Det kan väl äga sin riktighet att det kan vara svårt att avveckla allting på väldigt kort tid. Men sanningen är väl den, statsministern, att det vid utnämningen hade gått att säga att den blivande utrikesministern hade en hel del åtaganden som var olämpliga och att dessa skulle avvecklas så fort som det över huvud taget var möjligt. Sanningen i det här fallet är ju att den diskussionen inte kom upp över huvud taget förrän medierna började rapportera om vilka åtaganden som utrikesministern hade och de kopplingar som fanns.

För den står lite vid sidan av och ser det här framstår det väl som ganska tydligt att utrikesministern har lånat ut sitt namn till en verksamhet, fått väldigt bra betalt för det och inte varit speciellt noggrann med var namnet har funnits någonstans. Huvudsaken har varit att det har gett pengar. Jag tycker att hela förloppet verkar väldigt girigt från utrikesministerns sida. Det är det som gör att den här affären blir så plump. Det gör att det finns ett brett och massivt stöd även långt ute i den borgerliga pressen, och i den blåa pressen också. De tycker att det här är chikane-rande för ämbetet i sig.

Jag skulle vilja ha svar på frågorna om säkerhetsavståndet och varför statsministern inte gick ut och sade att det här skulle avvecklas när ni ändå var så medvetna om vad som förelåg. Jag förstår att ni måste ha förstått att det fanns problem i den här bilden.

Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har redogjort för de kopplingar som finns till etikregler och diskussioner och hur de är ämnade att lägga grund för hur man ska agera under sin tid som statsråd, vilket dessa regelverk huvudsakligen inriktar sig mot. Sedan har jag redogjort för, i det här fallet, en ovanlig rekrytering och övergången från annan verksamhet in i politiken. Jag tycker att det har hedrat precis hur de här regelverken är utformade.

Då finns det en del ifrågasättanden som egentligen baserar sig på andra typer av ställningstaganden. Det kan vara intressant att föra en sådan samhällsdebatt. Med det här synsättet skulle vi vara kraftigt underkända på grund av det vi har gjort före det att vi träder in i politiken. Det är ett nytt synsätt som i realiteten kommer att göra politiken än mer kliniskt ren på annat än det som utanför det här huset kallas för politiska broilrar, människor som i realiteten aldrig har gjort någonting annat än suttit på sammanträden. Jag ser att flera pekar på mig här för att visa vem som i så fall kan vara ett exempel på detta. Då får ni väl akta er för att ni får fler som jag.

I realiteten ska man akta sig för att ropa på ett sådant politiskt system. Det är inte så att den breda stora förankringen präglar svenskt partipolitiskt liv. Om vi i realiteten agerar för att stänga ännu fler dörrar och underkänner alla som kommer med annan typ av kompetens utifrån med ett allmänt brett misstänkliggörande kommer de helt enkelt aldrig att vilja ta steget. De bryter inte mot några regler. Det är bara det här allmänna breda misstänkliggörandet på grund av att vi inte vet exakt vad de har

gjort. Vi har inte fått redogörelser för hur de vaknar varenda morgon, vad de har sagt och vad de har tyckt. Så kan vi hålla på med väldigt många människor. Vi får en helt annan typ av politisk kultur i Sverige.

Dessutom kan vi göra precis som Peter Hultqvist gör, nämligen säga att man har varit engagerad i fel företag. Carl Bildt redogjorde för sin tid i Lundin Oil i ett tidigare svar här. Jag vill även varna för det synsättet. Visst finns det ett och annat företag som förtjänar kritik, men jag skulle vilja se den lista på företag som man vid ett morgonmöte mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna anser oacceptabelt att ha kontakt med. Det blir inte många kvar. Jag tror att man bara får vara kvar i A-lotteriet eller något sådant, resten är kört. Det är precis så det kommer att bli. Till slut får man inte ta i någonting. Det är alltid någon som har hört att någon gjorde något fel någon gång eller att det sades på något möte. Vi får en helt annan kultur om vi accepterar det synsättet. Vi får en beröringsskräck. Man får inte ha kopplingar till någonting.

Det viktiga, återigen, är att säkerställa att det inte finns den typen av intressen som styr en när man utövar sitt statsrådskap, och där kommer något väldigt intressant. Mitt i den här referensen gjorde Peter Hultqvist helt plötsligt en folkmordsreferens när det gäller Darfur. Det är en enig regering som har lagt fram en utrikesdeklaration där den beskrivningen inte finns. Jag förstår inte hur det kan kopplas till ett enskilt statsråd. Vi har ett kollektivt beslutsfattande i Sverige. Vi lägger fram den här utrikesdeklarationen tillsammans.

Man kan diskutera olika delar av världen. Jag har lyssnat på representanter från många håll i världen, det gäller Ukraina, händelser i Armenien och annat, som alla vill ha folkmordsstatus på händelser i vår historia. Det pågår stora diskussioner om vad som ska betraktas som folkmord. Varför? Ja, av det enkla skälet att vi vill vara försiktiga med ett begrepp som huvudsakligen har kommit till för att beskriva Förintelsen och dess ohyggliga historiska konsekvenser. Man får vara lite försiktig när man börjar göra referenser till annat som jämförs med detta. Ibland behöver världen ta tid på sig för att konstatera om det har handlat om folkmord eller inte. Och jag vill bara påpeka att har det gjort det kan vi inte ha kontakt med den typen av regimer som står ansvariga för det. Då kan vi inte låta Jan Eliasson sitta nere i Sudan och försöka förhandla fram en demokratiskt mer riktig hantering.

På det sättet har det visst haft betydelse att vi försöker använda det språkbruk som finns inom FN där FN tittar på hur detta begrepp ska användas. Det är riktigt att det inte används på det sättet i USA, men det hör inte hemma här.

Detta är regeringens bedömning och har inte handlat om ett enskilt statsråd.

Anf. 61 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Det var inte ens en gång roligt, statsministern, det här med att det slutar med A-lotteriet. Det är inte särskilt många företag som borrar efter olja i Sudan under de här omständigheterna och under de här premisserna.

Det finns någonting som heter omdöme också. Och det finns någonting som heter etik också i affärlivet. Varför drar sig ABB och Siemens ur Sudan, medan Lundin Petroleum är kvar? Man kan ställa sig den frå-

gan. Vad jag har förstått tycker ABB och Siemens att det börjar bli lite väl mycket där nere. De följer också de uppmaningar som kommer från International Crisis Group.

Jan Eliasson har inte tjänat några pengar på den här konflikten. Han har ett FN-uppdrag. Jag citerade också FN:s syn på situationen i Sudan. Det kom en rapport i förrgår som jag förstår att även statsministern väl känner till.

Det här handlar om omdöme. Jag tror inte att det är särskilt vanligt i affärslivet att man satsar i projekt och företag och borrar efter olja där oljan har kopplingar till ett statligt bolag som transporterar pengar till en statsbudget som går till militären. Dessutom rör man sig i en miljö med en mycket brutal diktatur. Det här är inget vanligt europeiskt land eller ett land under normala förhållanden. Det här är en brutal hård diktatur som ständigt är under analys och ständigt är under press från det internationella samfundet. Det här visar alltså att det finns samband som man måste titta på i också en blivande ministers förflutna. Hur kan det påverka ministerrollen?

Frågan varför det bara står 14 rader i utrikesdeklarationen i lite nedtonad form om Sudan är relevant att ställa. Så ser det ut. 14 rader handlar det om, i en så stor fråga.

Sedan har vi då en utrikesminister som är tongivande i regeringen, oavsett hur ni har det med kollektiva beslut – det förutsätter jag att ni har. Han är hur som helst tongivande på detta område, och det skulle förvåna mig oerhört mycket om regeringen skulle göra något annat än utrikesministern.

Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Den här diskussionen är inte alls ointressant. Vi har ofta påpekat att det är viktigt, detta med säkerhetsavstånd, när man lämnar politiken och går till kommersiella intressen. Det är någonting som kanske skulle ha varit aktuellt att diskutera i en hel del fall. Jag noterade Sven-Erik Österbergs väldigt raljanta ton om hur Carl Bildt har arbetat men noterar samtidigt att den avgående partiordföranden inom socialdemokratin i olika medier säger att han nu ska göra som Carl Bildt. Vi får väl se vad som följer.

Det är naturligtvis viktigt att kunna föra diskussionen om säkerhetsavstånd. Men det var väldigt viktigt för mig att utifrån det regelverk som har hänvisats till i den här interpellationsdebatten ställa mig frågan: Kommer det att nämnas någonting som ställer i fråga att Carl Bildt som utrikesminister har ändrat eller fattat ett beslut som går på tvärs med det regelverk som här hänvisas till? Och jag kan konstatera att något sådant inte finns.

Det hänvisas till utrikesdeklarationen och att det är för få rader om Sudan. Ja, ansvaret faller i så fall tungt på mig, eftersom det är jag som ytterst har suttit i den förhandling och diskussion som ledde fram till hur utrikesdeklarationen formulerades. Ja, den lästes upp av Carl Bildt, men det är ett kollektivt beslutsfattande, som jag har huvudansvaret för i regeringen, som lade fram den här utrikesdeklarationen. Det faller inte på ett enskilt statsråd.

För mig blir slutsatsen att även om det var en ovanlig rekrytering och det är en viktig diskussion så finns det inte i sak någonting som skulle

kunna ligga till grund för en annan bedömning än att Carl Bildt kan vara en bra utrikesminister. Det finns bara ett brett misstänkliggörande med lite olika utgångspunkter.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:354 om interpellationsinstrumentet som en del av kontrollmakten

Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Berit Andnor har frågat mig dels om motiven till att jag överlämnat alla tio interpellationer som ställts till mig till andra statsråd, dels om jag även i fortsättningen kommer att undvika att själv svara på de interpellationer jag får från riksdagsledamöter.

Den sistnämnda av dessa frågor ger jag svar på genom att jag här i dag kan vara närvarande i kammaren för att besvara interpellationer. Handlingen som sådan gör alltså att Berit Andnors oro i den delen kan skingras. Jag besvarar interpellationer.

Jag vill samtidigt slå fast att själva grunden till interpellationsinstrumentet inte är att vissa statsråd ska infinna sig i kammaren, utan att riksdagen ska ges en möjlighet att få svar från regeringen på sina frågor.

Genom statsrådets svar på interpellationer från riksdagens ledamöter får riksdagen underlag för sin granskning av regeringen. Svaren i sin tur är inte något som statsrådet enskilt står för, utan är föremål för beredning och samråd inom regeringen. Detta sker på precis samma sätt som inför regeringens beslut.

Det svenska politiska systemet fungerar just så. Regeringen svarar kollektivt och gemensamt för politiken. Mot denna bakgrund är det inte av huvudsakligt intresse vilket statsråd som besvarar en interpellation. Svaret som sådant står hela regeringen bakom. Det finns inte en politisk uppfattning per statsråd, utan en gemensam för hela regeringen.

För riksdagens möjlighet att utöva sin kontroll av regeringen med statsministern som svarande anordnas därtill statsministerns frågestund. Därmed ges riksdagens ledamöter en speciell möjlighet att återkommande ställa frågor till statsministern om regeringens arbete.

Jag kan försäkra Berit Andnor och övriga ledamöter av denna kammare om att regeringen alltid kommer att ge utrymme för meningsutbyten. Oavsett vilket statsråd som för stunden besvarar en interpellation eller fråga kan jag också försäkra er om att det är ett svar som hela regeringen står bakom. Vi är en regering, vi arbetar som en regering och vi svarar som en regering.

Anf. 64 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Anledningen till min interpellation var den oro som jag kände mot bakgrund av det svar som jag fick av statsministern på frågestunden. Jag tyckte att det var ett mycket märkligt svar. Det var en lätt raljerande, ifrågasättande ton som statsministern använde sig av. Det tyckte jag var märkligt, eftersom jag har utgått ifrån att vi alla, riksdagsledamöter i denna kammare och statsråd, vill slå vakt om den arena för

aktuell politisk debatt som riksdagen utgör och att det självfallet också måste finnas ett uppriktigt intresse även från regeringens sida av att riksdagens ledamöter fullt ut kan utföra det uppdrag som vi har.

Interpellationer är ju ett av de mycket viktiga instrument som vi har för kontroll av regeringen. Det är ett medel för att få till stånd en redovisning av de skäl till beslut som regeringen har men också de underlåtenheter som kan finnas.

Jag tycker att det är glädjande att det svar som jag nu har fått är mycket mer balanserat till sitt innehåll och också helt annorlunda till sin karaktär. Kan man då tolka det på det sättet att det här är ett svar som hela regeringen står bakom, och att svaret vid frågestunden var Fredrik Reinfeldts alldeles eget svar?

I svaret hänvisas också till statsministerns frågestund som en del av kontrollmakten. Det känns ju också märkligt med tanke på att interpellationen i sin tur är en följd av just att statsministern gav ett utomordentligt klent svar på den fråga jag ställde.

Jag väljer att tolka det här svaret på det sättet att statsministern i fortsättningen tänker ge mer sakligt inriktade svar på frågestunden i stället för personligt polemiska svar utan egentligt innehåll.

Men frågan kvarstår. Varför väljer statsministern att låta fackministrarna svara på frågor som rör regeringens inre arbete? Är det inte regeringsbildarens ansvar att ge ett särskilt stöd åt de kvinnliga statsråd som blir utsatta för press och hot om avgång? Är det inte regeringsbildarens ansvar att svara på om han har fått nödvändig information från sina statsråd? Och är det inte statsministerns ansvar att se till att beredningen av regeringens förslag följer de krav som ställs i regeringsformen?

Oro känner jag också över att statsministern tonar ned sin egen roll i regeringen i det här svaret. Det spelar ingen roll, säger statsministern, vem av statsråden som svarar på interpellationer. Jag tycker att det är en mycket befängd tanke. Även om det självfallet är så att svaren är gemensamt beredda är det i de påföljande debatterna på det sättet att det finns utrymme att komplettera svaret och fördjupa diskussionen. Det kan alla se, och alla som har deltagit i interpellationsdebatter vet att det är så.

Även om det är naturligt att överlämna en del frågor så finns det ändå frågor som ingen annan kan besvara. Jag har gett några exempel på interpellationer som statsministern har överlämnat till andra.

Jag tycker att det är ett märkligt sätt att resonera, att det inte spelar någon roll vilket statsråd det är som svarar. I så fall skulle ju den principen kunna tillämpas i en massa andra sammanhang, men så sker ju inte. Låt mig bara nämna den avrapportering som har skett i dag från EU-toppmötet. Jag tror inte att statsministern i det eller i många andra fall skulle kunna tänka sig att överlämna deltagandet till ett annat statsråd. Resonemanget håller inte, Fredrik Reinfeldt. Varför vill inte statsministern prioritera svaret på interpellationer i denna kammare?

Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Upprinnelsen till detta är en fråga ställd av Berit Andnor under statsministerns frågestund. Då kan man ställa vilken fråga man vill, och sedan har statsministern en minut på sig. Berit Andnor var inte riktigt imponerad av svaret, och för det får jag naturligtvis be om ursäkt.

Men jag tror att det som gjorde Berit Andnor väldigt irriterad var att jag gjorde referenser till Göran Perssons *track record* som interpellationsbesvarare. Eftersom Berit Andnor nu har gett mig den här möjligheten att förbereda underlag för detta så har vi tittat lite grann på hur Göran Persson agerade, eftersom det nu är en tung principiell fråga som Berit Andnor, som dessutom är ordförande i konstitutionsutskottet, gör av det som har skett.

Det ställdes 61 interpellationer till Göran Persson under mandatperioden 1998–2002. Han besvarade noll.

Det ställdes 62 interpellationer till Göran Persson under tiden 2002–2006. Han besvarade sex.

Med det sättet att resonera, Berit Andnor, har jag nu alltså täckt en tredjedel av min kvot för hela mandatperioden, om det är det korrekta synsättet.

(Applåder)

Eller menar Berit Andnor att vi bytte konstitution i höstas? Har vi helt nya regler som gäller nu när vi har bytt regering? Är jag underkastad andra typer av regler och synsätt än de som gällde för Göran Persson? Var fanns Berit Andnor och alla andra socialdemokrater när detta framfördes från borgerlig sida i debatten?

Låt oss gå tillbaka till den debatt som hölls i samband med en interpellation väckt av Per Bill i december 2002. Jag kan berätta att det som Per Bill då framförde delvis var nästan ordagrant det som nu också är Berit Andnors invändning. Vet Berit Andnor vem som svarade på interpellationen? Jag kan ge en ledtråd. I ett parti där man sagt att den som blir partiordförande ska ha en viktig egenskap, och det behöver under alla omständigheter inte vara en man, där underkänner man den person som svarade på interpellationen. Jag kan dock säga att det svar jag gett i dag var i princip ordagrant det som det närvarande statsrådet använde för att förklara varför Göran Persson nära nog aldrig svarade på interpellationer.

Anf. 66 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Inte blir jag mycket klokare av det svaret. Det ligger helt i linje med det svar jag fick av Fredrik Reinfeldt under frågestunden och också är bakgrunden till den här interpellationen. Då fick jag svaret att ”det var väl bekant för oss som slet under många år i riksdagen att Göran Persson *aldrig* svarade på några interpellationer”. Det är ett mycket märkligt svar, särskilt mot bakgrund av den uppfattning som den tidigare oppositionen haft i den här frågan.

Varför inte ta chansen nu? Varför inte försöka visa att det är något annat som gäller, Fredrik Reinfeldt? Eller vill Fredrik Reinfeldt jämföra sig med Göran Persson inte bara i det här sammanhanget utan kanske i en del andra sammanhang också? Det vore intressant att få veta vilka i så fall.

Det är ju så, Fredrik Reinfeldt, att det finns frågor som ingen annan än statsministern kan svara på, och det skulle vara mycket glädjande att kunna ta del av de svaren. Som jag sade känns det bra att Fredrik Reinfeldt är här i dag eftersom det ger möjlighet för riksdagens ledamöter att kunna föra en diskussion om viktiga aktuella politiska frågor.

Vi kan emellertid konstatera, särskilt mot bakgrund av det uttalande som jag nu fick, att Fredrik Reinfeldt tycker att han fyllt sin kvot genom att vara här och svara på två frågor, så någon statsminister får vi nog inte se i dessa sammanhang framöver. Jag beklagar det, för det är en viktig del i den politiska debatten.

Det handlar naturligtvis om prioriteringar. Vad sänder det för signaler, Fredrik Reinfeldt, att statsministern inte vill svara på frågor i riksdagen? Vad sänder det för signaler att Fredrik Reinfeldt dessutom säger att eftersom Göran Persson inte svarat på interpellationer så tänker inte han göra det heller. Det innebär att vi hamnar på en väldigt låg nivå i debatten.

Jag tror att detta egentligen handlar om prioriteringar, om prioriteringen av det arbete som statsministern gör. Som jag säger i min interpellation är det givetvis i många fall naturligt att överlämna interpellationerna till andra statsråd eftersom de rör sakpolitiska områden där dessa rimligtvis har ett större ansvar och ett större kunnande än statsministern. Likaså handlar det om arbetssituationen.

Frågan är vad Fredrik Reinfeldt i så fall prioriterar. Vad är det som går före debatterna i riksdagen? Om detta får vi inget svar, utan vi får ett allmänt prat om att det inte spelar någon roll vem som står i kammaren. Jag upprepar att det måste uppfattas som något märkligt, eftersom Fredrik Reinfeldt inte resonerar på det sättet när det gäller andra områden där han deltar. Han deltar ju i partiledardebatter, EU-toppmöten och andra typen av möten.

I det skriftliga svaret står vidare att man säger samma sak, att man har ett kollektivt beslutsfattande. Ja, förvisso är det så. Man har en gemensam beredning, men interpellationsdebatterna är så mycket mer eftersom de ger möjlighet för den kontroll som det frågeinstrumentet innebär, och det innebär också att man kan fördjupa det hela.

Svaret är även intressant mot bakgrund av att regeringen väl inte alltid talat med en mun. Bara för några veckor sedan kunde vi konstatera att ett ansvarigt statsråd, som tillika är partiledare, gick ut och sade en sak som sedan fick tas tillbaka. Inte talade man med en mun vid det tillfället! Eller var det på det sättet? Det kan man verkligen undra över.

Jag vill fortfarande ha ett svar, Fredrik Reinfeldt. Vad är det som gör att du inte tycker att du ska svara på interpellationer i kammaren?

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det kan för den som följer debatten framstå som något märkligt att jag i en debatt, där jag svarar på en interpellation, ständigt får frågan: Varför svarar du inte på interpellationer? Möjligen kan betraktaren undra vad vi håller på med, eftersom jag gör just det som Berit Andnor undrar över. Det beror väl på att Berit Andnor tycker att det borde vara annorlunda, att hon har svårt att värja sig för att hon nu försöker etablera en helt ny princip bara för att vi bytt regering. Det var aldrig någon socialdemokrat som verkade bekymrad inför den tidigare regimen, inte så att det nådde någon av oss andra i alla fall.

Jag vet inte om Berit Andnor med sitt sätt att resonera nu gör sig till tolk för en väsentlig kritik av Göran Persson och hans agerande. I så fall tror jag att många skulle vara intresserade av att få veta det. Det var nämligen precis det vi ofta framförde. En sak visste man med Göran Perssons

regering och det var att det oftast var hans besked som gällde. Därför var det också viktigt att någon gång få honom att berätta vad som gällde. Han svarade på 6 av 123 interpellationer på åtta år, under två mandatperioder. Jag vill inte säga att jag har någon särskild målsättning för hur många interpellationer jag ska uppnå, men jag svarar dock på interpellationer. Det gjorde Göran Persson nära nog inte alls.

Jag noterade för övrigt en annan sak just när det gäller de interpellationer Göran Persson svarade på. Jag tror faktiskt att det var Per Bills interpellation som gjorde att han till slut tog några interpellationsdebatter. Dem han svarade på var huvudsakligen framförda av partiledare för andra partier. Jag har sedan jag blev statsminister noterat att någon interpellation inte väckts av Göran Persson och inte heller av Mona Sahlin. Betydelsen av detta instrument ska naturligtvis också värderas på så sätt att om Mona Sahlin i sin nya roll väcker en interpellation ska jag gärna ta den debatten i riksdagen.

Anf. 68 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Låt mig konstatera att mina frågor kvarstår. Jag tycker att det blir nästan löjligt – låt mig använda det ordet – att jag i en debatt, där jag ställer en fråga om varför statsministern överlämnar frågor som rimligtvis inte kan besvaras av någon annan än statsministern, får till svar två saker. Det ena är att det skulle vara en ny princip som etablerats. Det andra är att Göran Persson ju inte gjorde på det sättet. Det är ett väldigt tunt svar, Fredrik Reinfeldt. Det gränsar till den berömda sandlådenivån att få den typen av svar. Det är en brist på respekt, och jag tycker att det även andas ett lätt förlöjligande av mig som står i talarstolen och tror att det skulle kunna vara intressant och viktigt att få ta en debatt med statsministern.

Det finns frågor som till exempel rör beredningen av regeringens ärenden, som berör miljontals människor i vårt land. De har fått mycket stark kritik från många håll, inte minst från Lagrådets sida. När man då vill ställa en fråga till statsministern, som ytterst har ansvar för hur arbetet organiseras och genomförs i regeringen, så får man inte möjlighet att föra den debatten med statsministern. Jag tycker inte att det är en tillfredsställande ordning.

Vidare tycker jag att resonemanget att det inte spelar någon roll vem som svarar på en fråga är befängt. Det har naturligtvis stor betydelse. Statsministern förringar sin egen roll, och det gör mig väldigt orolig eftersom statsministern har det yttersta ansvaret och därför också måste förväntas kunna svara på frågor i riksdagen. Det handlar om vilken vikt man lägger på riksdagens arbete och den prioritering det ges. Det är vad det handlar om.

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tror att den som följer debatten tycker att det finns lite av ett löjets skimmer över diskussionen. Här förs en debatt om debatten så att säga – varför svarar du inte, trots att jag svarar, och så vidare.

När jag läser upp det svar som Pär Nuder gav till Per Bill – det var nämligen Pär Nuder som fick svara på interpellationen – och det är fråga om nära nog ordagranna formuleringar om att det inte är det enskilda statsrådets svar som spelar roll utan det är fråga om ett kollektivt besluts-

fattande, då kallar Berit Andnor det befängt. Du tycker att Pär Nuders svar till Per Bill var befängt. Det var det synsätt som den socialdemokratiska regeringen använde för att förklara varför Göran Persson lämnade över 117 interpellationer på andra statsråd. Jag har svarat på 2 av 12. Berit Andnor försöker göra en poäng av att jag har stora problem med att svara för mitt agerande. Jag tror att du är ensam i hela Sverige om att inte se kopplingen till att det visst spelar roll hur Göran Persson har behandlat detta tidigare och att det aldrig bekymrade socialdemokratien vid ett enda tillfälle.

Men jag är här och svarar. Jag ska gärna återkomma. Jag räds inte debatten, men det finns olika former av instrument: statsministerns frågestund, partiledardebatter, återrapporteringar och andra tillfällen då jag är här. Jag håller inte med om att det inte skulle kunna vara så som sägs i svaret: att interpellationssvar också kan ges av andra statsråd.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:312 om lönebidragsanställningar i den ideella sektorn

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder med anledning av de förändrade bedömningar som nu görs av arbetsförmedlingarna vad gäller lönebidrag och vidare vilka åtgärder jag avser att vidta så att riksdagens intentioner vid höjningen av lönebidragstaket ska få genomslag i verkligheten.

Jag vill inleda med att erinra om att jag den 27 februari 2007 haft en interpellationsdebatt om samma fråga med en partikollega till Sven-Erik Österberg. I korthet blir mitt svar detsamma som då. Den bidragsgrundande nivån har höjts från den 1 januari 2007 och ska ligga till grund för bidragsnivån vid nyanställning eller omprövning. Vidare har budgetramarna under 2006 och 2007 utökats med motsvarande 2 000 platser i lönebidrag, och allmännyttiga organisationer har en särställning när det gäller bidragsnivån för lönebidrag, förutsatt att den som är anställd har så nedsatt arbetsförmåga att mer än 80 procent av den bidragsgrundande lönen kan lämnas. Slutligen ska lönebidraget inte vara en subvention till ekonomiskt svaga företag.

Den tidigare interpellationsdebatten kom att handla just om de ekonomiska förutsättningarna för allmännyttiga organisationer. Förslag framkom till exempel om att anställningar med lönebidrag inom allmännyttiga organisationer skulle volymbestämmas till ett visst antal och att bidragsnivån skulle vara orörd så länge anställningen pågår. Ett sådant förfarande skulle i första hand gynna de allmännyttiga organisationerna. För arbetstagarna skulle det betyda att deras arbetsinsats alltid skulle vara subventionerad oavsett hur deras arbetsförmåga och skicklighet i att utföra arbetsuppgifterna skulle utvecklas. Lönebidraget skulle upphöra att vara kompensatoriskt i relation till individen. En sådan lösning skulle också bli oerhört kostsam för statskassan.

Systemet bygger på att det finns en rörlighet bland de anställda med lönebidrag. Genom att man gör återkommande bedömningar av arbetsförmågan hos individen, vilket ibland motiverar en sänkning av bidragsnivån och så även övergång till osubventionerad anställning, blir det plats för nya personer i systemet. En fast bidragsnivå utan sådana bedömningar kan alltså medföra inlåsnings effekter för arbetstagaren och att alltför många individer blir kvar i systemet.

Sven-Erik Österberg undrar om regeringen har gett Arbetsmarknadsverket några nya signaler i hanteringen av lönebidrag. Så är inte fallet. Men i en högkonjunktur strömmar jobben till, och behovet av anställningar som gynnar funktionshindrade personer ökar. Ju lägre bidragsnivån är, desto fler får möjlighet till subventionerad anställning. Arbetsförmedlingens uppdrag är att följa regelverket för anställning med lönebidrag, och det innebär bland annat att regelbundet pröva bidragsnivån.

Anf. 71 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Problemet som jag tar upp i min interpellation tycker jag att man har kunnat se under flera år. Många ideella verksamheter, till exempel idrotten, där man har kunnat bereda bra arbetsplatser för arbetshandikappade, fick det successivt under flera år svårare på så sätt att man inte kunde ge en ersättningsnivå som var rimlig i förhållande till handikappet och anpassad till verksamheten, vilket gjorde att platserna inte besattes. Det var därför taket höjdes – för att kunna ge en ersättningsnivå som var rimlig med tanke på det löneläge som hade uppstått genom löneförändringar och lönehöjningar under de år som varit.

Det är riktigt att man inte ska fatta beslut som gör att man får inlåsnings effekter. Jag har ingen annan uppfattning än arbetsmarknadsministern där. Det problem som har uppstått nu, när arbetsmarknadsmyndigheten har fått mindre pengar och resurser, är att man rakt över sänker bidragsnivån, vilket jag också pekar på i min interpellation. Det finns väldigt många tydliga exempel på det i Västra Götaland. Hela tanken med lönebidragsnivån är att man ska göra en individuell bedömning av den som har en lönebidragsanställning och se hur stor arbetsförmågan är och om den har förbättrats eller försämrats. Har arbetsförmågan förbättrats ska lönebidragsnivån sänkas, eftersom grundtanken är att man till slut ska slussas ut i den öppna arbetsmarknaden. Det som jag tycker är ett problem är det som har hänt i Västra Götaland: att man på många ställen har sänkt rakt över därför att man har resursbrist och åsidosätter den enskildes arbetsförmåga, vilket gör att de berörda personerna hamnar i en besvärlig situation. Det sker alltså ingen riktig dialog med arbetsgivaren för att avgöra om situationen har förbättrats.

Jag hade själv en person med ett sådant uppdrag på nära håll under några år i fotbollsföreningen hemma i min egen kommun. Han hade ett långt yrkesliv bakom sig och hade uppnått 60-årsåldern. Han hade en del arbetsskador och det var knappast troligt att han skulle komma ut på den öppna arbetsmarknaden igen. Men han kunde göra en insats i det ideella föreningslivet och på så sätt också skapa ett mervärde för samhället. Alternativet för en sådan person är oftast förtidspension. Det är det som återstår. Det är knappast rimligt att en person omskolas med några år kvar till pension.

Rätt hanterat och satt till rätt nivå ger lönebidraget en alldeles ypperlig möjlighet till en vinna-vinna-situation, där individen, staten och också den ideella föreningen eller arbetsgivaren vinner på det. Det är därför jag tycker att det är tragiskt när man får rapporter från landet – även från Orsa i Dalarna hade vi ett exempel – om att man konsekvent sänker nivån för att man inte har resurser, utan att ta hänsyn till den enskildes arbetsförmåga. Därav min fråga om arbetsmarknadsministern är beredd att se till att den förra regeringens intentioner att det skulle vara möjligt med en nivå som är anpassad till föreningen och den enskilde personen skulle kunna ge att den skulle kunna vara kvar.

Inläsningseffekterna har jag egentligen ingen annan uppfattning om. Ingen ska låsas in i ett lönebidrag och inte kunna ta sig därifrån om det är rimligt att man kan ta ett jobb på den öppna arbetsmarknaden. Det råder ingen delad mening om det. Min interpellation gäller den här situationen som uppstår och på vilket sätt arbetsmarknadsmyndigheten agerar. Det är det jag ifrågasätter och det är där jag vill ha ett svar av arbetsmarknadsministern.

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag delar Sven-Erik Österbergs grundinställning att det här är en ypperlig möjlighet för personer som behöver den här typen av stöd och hjälp. När jag var partisekreterare hade vi anställda med lönebidrag i partiorganisationen ute i landet. Det har varit ett väldigt värdefullt tillskott, både för den enskilde och för oss andra.

Jag kommer tillbaka till grunderna i svaret. Vi har inte ändrat bedömningsreglerna för lönebidraget. Det har inte gått ut någon ukas till Arbetsmarknadsverket att göra den här typen av förändringar. Man ska ta hänsyn till den enskildes arbetsförmåga, som det står i regelverket. Där emot är taket höjt och antalet platser utökat med 2 000.

Det man kan konstatera är möjligen att Arbetsmarknadsverket har fått sammanlagt 740 miljoner som enbart är avsedda att finansiera de två takhöjningar som genomfördes 2006 och 2007. Men det är klart att det är ett ansträngt anslag. Det är helt korrekt. Det finns åtminstone två skäl till det. Det ena är att det just nu finns en stor efterfrågan på arbetskraft. Det gör att det är förhållandevis lätt – om jag får kalla det för det – för funktionshindrade personer att hitta anställningar med lönebidrag. Det är naturligtvis på sitt sätt positivt. Det andra är att det genom det uppdrag som Ams och Försäkringskassan har fått att samverka kring personer som är långtidssjukskrivna har framkommit att en stor andel är personer med funktionshinder. Just i och med att lönebidrag är ett lätt sätt att få ut personer på arbetsmarknaden, precis som Sven-Erik Österberg säger, har det blivit en slags anstormning i den här delen.

Jag vill berätta lite mer om vad vi försöker göra. Redan i årets regeringsbrev för Ams har vi betonat vikten av att Arbetsmarknadsverket arbetar med dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Under våren kommer också en ny rapport om funktionshindrades situation på arbetsmarknaden. Undersökningen är ett tillägg till AKU. Den ser jag fram emot att få. Jag tror att den kan ge oss värdefull information om läget och om vilka olika insatser som har visat sig verkningsfulla och om vilka som kan förbättras.

Vi har också initierat ett arbete med att kartlägga hur ekonomin på individnivå ser ut för personer med funktionshinder för att vi ska få ett så gott beslutsunderlag som möjligt.

Jag förstår Sven-Erik Österbergs oro mot bakgrund av en del av de rapporter vi har kunnat läsa om i tidningarna, men jag tror i grunden att vi är på samma sida. Det här är ett bra instrument, och vi har inte ändrat förutsättningarna när det gäller regelverket eller bedömningarna runt omkring. Det har inte utgått någon instruktion om att man ska tolka dem på annat sätt än tidigare. Tvärtom: Taket har höjts och antalet platser har utökats.

Anf. 73 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Visst är det bra att regelverket inte har ändrats, men det kanske är just det som är problemet i sig, om man ser att det inte fungerar som man har tänkt sig. Arbetsmarknadsministern säger att vi har ungefär samma uppfattning här, och om det vore så skulle jag kunna vara lugn, för då tror jag att det skulle sättas in åtgärder så att vi inte skulle behöva se sådant som händer just nu.

Vi vet nog båda att Arbetsmarknadsverket inte är den myndighet som är lättast att styra. Jag ser att arbetsmarknadsministern också har gjort den erfarenheten, av hans min att döma. Därför har det väldigt stor betydelse hur regeringen och ansvarigt statsråd agerar om de ser att det hela utvecklas i en annan riktning än man önskar.

Därför vill jag också fråga: Vad är det för utveckling som arbetsmarknadsministern önskar? Tycker han att det är okej att man säger upp på bredden för att det är resursbrist? Då kommer anställda att förlora sina anställningar inte på grund av att de fått förbättrad hälsa utan därför att bidraget har sjunkit så att möjligheten att jobba kvar på den arbetsplats där man har varit försvinner.

Man ska vara medveten om att det i idrottsrörelsen i Sverige varje dag är ungefär 8 000 personer som gör en sådan här ideell insats. Framför allt handlar det om ungdomsverksamhet. Nu menar jag inte att lönebidrag ska vara en försörjningskälla för idrottsrörelsen, men om man hanterar det rätt och anställer rätt personer är det en vinna-vinna-situation som man bör vara rädd om.

Arbetsmarknadsministern verkade antyda att många av de funktionshindrade får jobb just nu. Ja, det är allmänt sett en väldigt god arbetsmarknad. Men oavsett vilken kommun jag besöker finns där alltid arbetsmarknadsprojekt som involverar ganska många människor, ofta något hundratal. Det kan vara åtskilliga hundra i en stor kommun, och de personerna önskar inget hellre än att komma ut och få ett jobb. I bästa fall går de i åtgärder, men många av dem är öppet arbetslösa. Så nog finns det ett stort antal personer som skulle kunna engageras i den här typen av jobb. Om intentionerna med lönebidraget följdes skulle de personerna kunna göra nytta i föreningslivet.

I grund och botten handlar detta om vad arbetsmarknadsministern egentligen vill – han kanske accepterar det som vi ser nu för att det gynnar andra intressen eller kanske inte bryr sig så mycket och tycker att det får bli som det blir. Vill arbetsmarknadsministern att intentionerna ska följas är det befogat att man också ger en tydlig signal från departementet till Arbetsmarknadsverket om att man inte gillar det som sker nu och att

man vill ha en annan ordning. Därför vill jag nu fråga arbetsmarknadsministern: Är arbetsmarknadsministern beredd att göra en sådan insats för att den utveckling som vi har sett den senaste tiden, framför allt beträffande lönebidrag till ideella föreningar, inte ska fortsätta?

Prot. 2006/07:73

13 mars

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Nej, Sven-Erik Österberg, det är inte okej att man säger upp på bredden. Man ska följa det regelverk som finns, och det stipulerar att man ska göra bedömningar av de enskildas arbetsförmåga. Det är utgångspunkten. Det ska vi ha klart för oss.

Precis som Sven-Erik Österberg sade är inte avsikten med lönebidraget att det ska vara en försörjningskälla för ideella organisationer. När jag läser en del av de rapporter som har kommit får jag ibland intrycket att oron och kritiken mest har handlat om det.

Det finns all anledning att följa upp detta tydligare. Min ambitionsnivå är väldigt hög, och jag delar Sven-Erik Österbergs uppfattning att detta är ett bra instrument för att hjälpa till att sänka trösklarna för att funktionshindrade – både bildligt och på annat sätt – ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden. Jag tycker att det är en bra metod, och jag vill följa detta område noggrant också framöver.

Anf. 75 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag tar detta inlägg – det sista inlägg från arbetsmarknadsministern som jag kan bemöta i denna debatt – som ett löfte om att man från regeringens sida och från departementet är beredd att titta på det som har skett på bredden. Det är just detta jag tycker är olämpligt.

Problemet med lönebidraget handlar inte bara om risken för att man får en felaktig rekrytering till ideella föreningar. Men alltid när det finns en sådan här anställningsform kan det finnas arbetsgivare på den privata sidan som använder det till att anställa folk som kanske skulle kunna vara anställningsbara också utan lönebidrag. Detta är också en gräns som Arbetsmarknadsverket har att jobba med. Var går gränsen för hur det ska vara?

Problemet finns alltså inte bara i förhållande till föreningslivet utan på hela arbetsmarknaden. Meningen med lönebidraget är ju att en person ska bli attraktivare att anställa, men var går gränsen för hur anställningsbar personen ska vara för att komma i fråga för bidrag? Det kan vi diskutera länge och kanske vara ganska överens om. I praktiken blir det ofta en svår balansgång.

Det finns skäl att titta även åt andra hållet. Även om någon skulle hamna snett – man kan ju aldrig garantera det – kan man hur som helst säga att personen gör väldigt goda insatser i samhället och att man får god utväxling av de resurser som sätts in. Därför finns det all anledning att se över det. Jag tycker att vi har fått ett halvt löfte av arbetsmarknadsministern här. Tack så mycket!

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det kan nog betraktas som ett helt löfte.

Jag tycker att det är viktigt att vi ser på den tilläggsundersökning som vi får i AKU och på andra undersökningar på det här området för att se i vilken mån politiken är verkningsfull. Precis som Sven-Erik Österberg

påpekar handlar det om individuell prövning och är därmed behäftat med risker åt bägge håll.

Men det är viktigt att vi inte får uppfattningen att detta skulle vara något slags breddhistoria som är gjord av andra skäl än det som finns i det regelverk som gäller. Det ska alltså vara en individuell bedömning av arbetsförmågan som ligger till grund för beslut om lönebidrag.

Vi får definitivt goda tillfällen att komma tillbaka till detta i framtiden också.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § Svar på interpellation 2006/07:313 om ett värdigt slut på arbetslivet

Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Ibrahim Baylan har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att plusjobbare som har kort tid kvar till pensioneringen får fullfölja sitt plusjobb fram till 65 års ålder.

Jag har under den senaste månaden i många skriftliga frågor och två interpellationer fått frågor liknande den Ibrahim Baylan nu ställer.

Bakgrunden är att alliansen tydligt före valet sade att plusjobben skulle avskaffas. Skälen var att plusjobben inte är bra för vare sig individ eller samhälle. I tidigare frågesvar och interpellationssvar utvecklar jag dessa skäl.

Alliansens ståndpunkter var kända för den förra regeringen. Under tidspress sommaren 2006 tog man därför beslut om att de som hade plusjobb och var äldre än 60 år i ett sammanhängande beslut kunde anvisas plusjobb fram till pension. I extremfallet innebar beslutet att personer kunde ges en anvisning i fem år fram till 2011. I extremfallet kunde en sådan anvisning innebära ett ekonomiskt åtagande för staten på 1 ½ miljon kronor.

Det är därför inte försvarligt att låsa in personer över 60 år i subventionerade anställningar ända fram till pensionen. Det är fel att ge upp hoppet om att även äldre har en plats på den osubventionerade arbetsmarknaden. Detta gäller i synnerhet i ett gott arbetsmarknadsläge med begynnande arbetskraftsbrist. Alliansen tror inte, som Ibrahim Baylan, att man befinner sig i ett "hopplöst läge" bara för att man är äldre och inte har ett plusjobb.

Genom att gå på gång ställa samma fråga hoppas man inom oppositionen skapa en bild av att regeringen tar bort bra politik som tidigare regering infört. Så är inte fallet. Plusjobben är osäkra för individen och orimligt dyra för samhället.

Mitt svar till Ibrahim Baylan är detsamma som jag givit till andra. Plusjobb fram till pension kommer inte att återinföras.

Jag tackar för interpellationen och ser fram emot flera och minst lika intressanta arbetsmarknadspolitiska frågeställningar att debattera med Ibrahim Baylan.

Anf. 78 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka statsrådet för svaret på interpellationen. Dock har jag blivit förvånad över det interpellationssvar jag har fått.

Först och främst är kvaliteten på interpellationssvaret något sämre än vad man brukar vara van vid när svaret kommer från Regeringskansliet. Det är ett interpellationssvar som är ett hopkok av diverse tyckande. Ett interpellationssvar är ett officiellt regeringsdokument, men det här har i sin text till exempel följande formulering: ”Alliansen tror inte, som Ibrahim Baylan, att man befinner sig i ett ’hopplöst läge’ bara för att man är äldre och inte har ett plusjobb.”

För det första har jag inte frågat vad alliansen tycker utan jag har frågat regeringen. Det borde rimligtvis komma till uttryck i ett interpellationssvar. För det andra är det en förvanskning av vad jag själv har skrivit. Jag blir förvånad över att jag i ett regeringsdokument får se hur interpellantens frågor har förvanskats.

Så till själva sakfrågan. Jag är inte riktigt nöjd med svaret, även om jag har respekt för att statsrådet har en annan åsikt. Utgångspunkten för min diskussion är de konkreta fall, de människor, som finns i slutändan av den förda regeringspolitiken. Jag lyfte fram ett exempel i min interpellation: Anita Kenneman, 62 år, bor i Umeå i Västerbotten. Hon redogör för den frustration och den ilska hon känner över att det besked, beslut, som hon uppfattade som säkert och tryggt nu blir upprivet. Hon har ett plusjobb på en skola där hon hjälper till i skolbiblioteket. Hon hjälper till med att få barnen att läsa flera böcker. Därmed har hon en viktig tjänst.

Utgångspunkten är naturligtvis att hon hade fått löfte om att få fullfölja detta jobb fram till pensionen. Men mitt i alltihop får hon beskedet att nästa år i februari kommer hon att vara tillbaka i arbetslöshet – dessutom utan att vara täckt av arbetslöshetsförsäkringen. Hon uttrycker därmed en frustration över att hamna i ett hopplöst läge. Det är just detta hopplösa läge som inte bara hon utan också många andra hamnar i till följd av en hackig regeringspolitik. Den saknar förnuft, men den saknar tyvärr också medmänskliga drag. Det enda svaret man får här är att arbetsmarknadsläget är bra och därför borde man komma ut i jobb.

Vad ska dessa människor, arbetsmarknadsministern, som är 63–64 år göra om de inte kommer ut i jobb? Vad är arbetsmarknadsministerns svar till dem när de frågar sig vad de ska göra, om de efter ett långt arbetsliv vid 63 års ålder ska behöva gå till socialen. Är det värdigt, arbetsmarknadsministern? Är arbetsmarknadsministern beredd, om dessa fromma förhoppningar och goda föresatser inte faller in, att ompröva sitt ganska hårda ställningstagande om att det inte blir något mer?

Anf. 79 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill också först och främst börja med att tacka arbetsmarknadsministern, även om jag inte alls är nöjd med svaret. Sedan vill jag också informera statsrådet Littorin om att det nu är totalt 146 personer över 60 år som har fått ett nystartsjobb. Det motsvarar ungefär 5,7 procent av det totala antalet förmedlade nystartsjobb. Siffrorna gäller fram till vecka 9. Det är i så fall lite bättre än sist vi hade denna debatt. Då talade vi om 5 procent. Vi ska komma ihåg att långtidsarbetslösa äldre är en stor grupp. Vecka 9 var de 13 343. Nystartsjobben är inget bra stöd för den gruppen. Det bekräftas av den bild jag har från Arbetsförmedlingen i Malmö, men det bekräftas också av det svar Littorin har valt att ge Ibrahim Baylan när han inte ens hänvisar till nystartsjobben som ett möjligt verktyg för att stötta de äldre.

Statsrådet sade i sitt svar att man hela tiden har tyckt att plusjobb är dåliga och ska avskaffas. I det skriftliga svar som gäller merkostnadsersättningen, som jag har tagit upp i en fråga till Littorin, går han ännu längre. Av svaret framgår att man har lovat att plusjobben ska avvecklas så fort som möjligt. Jag hävdar bestämt att Littorin far med osanning. Det är sant att man inte tyckte om plusjobben. Men det är också sant att bland annat Kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund i valdebatter sade att man skulle låta plusjobben löpa linan ut. Det är ett svek mot avgivna vallöften. Sedan är Littorin moderat och Hägglund kristdemokrat. Men det är en regering, och man lever inte upp till de löften som gavs innan valet.

Jag märker en viss frustration från Littorins sida. Han bjuder in till att få frågor om andra ämnen än om just plusjobben. Men varför, när man inte får svar på de frågor man ställer? I de svar jag har fått hänvisar han hela tiden till en massa andra saker. Jag tycker att man då kan kräva av ett statsråd att åtminstone få svar på de frågor man har ställt.

Efter min senaste skriftliga fråga om merkostnadsersättningen hänvisade Littorin bland annat till en fråga jag har ställt om a-kassan. Det är allvarligt.

Jag vill ändå passa på att fråga Littorin om avtalsbrottet. Merkostnadsersättningen innebar en summa om 40 miljoner. För Malmös vidkommande handlade det om 12 miljoner.

Poängen med den ändring i avtalet som ni gör nu är ju att detta öppnar upp för kommunerna att bryta kontraktet inte bara med 60-plussarna utan med alla plusjobbare som finns. Det är 18 000 människor som har fått lite extra stöd för att kunna vara kompletterande personal i den offentliga verksamheten. Det är ett avtal som är tecknat mellan kommunen, facken och de lokala arbetsförmedlingarna. Nu har ni ändrat spelreglerna, och nu börjar kommunerna titta på möjligheten att säga upp inte bara dem som är över 60 i förtid utan hela gruppen. Pajala har redan börjat diskutera det här, och det finns fler. Det om något är ett totalt svek mot det ni sade innan ni vann regeringsmakten.

Anf. 80 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Förra veckan var plenifri, och som ledamot fick man möjlighet att göra allt det där som man inte hinner när man är instängd på Helgeandsholmen. Jag använde en hel del av den veckan till att besöka arbetsförmedlingar, träffa långtidsarbetslösa ungdomar – en grupp som

för övrigt växer – och oroliga plusjobbare. Det innebar att jag träffade många av dem som nu drabbas hårt av regeringens politik, de som ser sina utbildningsmöjligheter minska när medlen till bristyrkesutbildningar och komvux kapas, de som får se sina ersättningsnivåer sänkas så att de som redan har en svår ekonomisk situation tappar ytterligare ett par tusenlappar i månaden medan regeringen halverar skatten för de förmögna.

Och så är det plusjobbarna, som undrar hur det ska bli nu när regeringen med en månads varsel drar in 600 miljoner kronor från plusjobben: Kommer lönen att sänkas? Blir jobbet kvar, eller åker man ut i arbetslöshet igen?

Den här orättvisa politiken kröns av det som Ibrahim Baylan tar upp i sin interpellation, nämligen att de äldre som trodde att de skulle ha ett tryggt plusjobb fram till pensionen nu får se besluten rivs upp. Det blir ingen trygghet för dem de sista åren på arbetsmarknaden.

Det sätt som regeringen behandlar de arbetslösa och plusjobbarna på är ovärdigt.

En av de oroliga plusjobbare som jag träffade hade blivit av med sitt jobb sju gånger tidigare i livet, och han frågade om regeringen kan sätta sig in i hur det känns, hur mycket man får kämpa för att återigen ta nya tag och känslan av svek när det är ett politiskt beslut som rycker undan förutsättningarna för den plan som han hade lagt upp för sig själv och för sin familj. Littorin kanske har ett bra svar till honom. Jag hade i alla fall inget.

Annars är naturligtvis den enkla förklaringen att den borgerliga regeringen inte gillar plusjobben. Det faktum att människor går från passivitet och utanförskap till ett jobb i vår gemensamma välfärd har inte fallit högerregeringen på läppen. Finansministern lade ut texten om hur fel det var med plusjobb under den senaste frågestunden, och arbetsmarknadsministern följer upp resonemanget i sitt interpellationssvar här i dag. Att tusentals människor i dag gör en arbetsinsats inom kollektivtrafiken, i äldreomsorgen och i skolan i stället för att vara arbetslösa anses vara fel.

Regeringens avoga inställning till kommunerna går också igen när det gäller andra åtgärder – Luciano Astudillo var inne lite grann på det tidigare – eftersom regeringen ofta pratar om nystartsjobben i stället. Men när det gäller kommunerna kan de inte ge en långtidsarbetslös ett nytt jobb med den här typen av stöd. Den möjligheten är stängd. De borgerliga partierna här i riksdagen har röstat ned de socialdemokratiska förslag om att skapa nystartsjobb också i vår gemensamma sektor som skulle öppna upp den möjligheten. Hittills har regeringen inte tagit några initiativ för att ändra på den orättvisan.

Efter den här veckan ute i den svenska och sörmländska verkligheten är det sammantaget en ganska olustig bild som växer fram av regeringens systemskifte på arbetsmarknaden. Det är utbildningsinsatser som dras in, ersättningsnivåer som sänks, avtal om plusjobb som bryts och människors trygghet som sätts på undantag. Det är Sven Otto Littorin och hans regering som är ansvariga, och det är många som vill ha svar på frågan varför det måste vara på just det här sättet.

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det här är min 33:e interpellationsdebatt och den femte i just den här frågan, så utan att återupprepa alla de argument och sakfram-

ställningar som har gjorts i de tidigare debatterna, eftersom svaren är desamma, vill jag återkomma till detta med nystartsjobben. De är utformade särskilt för att hjälpa äldre och långtidsarbetslösa att komma tillbaka. Här handlar det om permanenta arbeten, som omfattas av de arbetsrättsliga regler som gäller i övrigt, till exempel lagen om anställningsskydd. Det är inte en tillfällig arbetsmarknadspolitisk åtgärd med 100 procent i lönesubvention, eller rättare sagt 125 procent, som ju var konstruktionen med plusjobben med merkostnadsersättningen.

För att gå in på det som Luciano Astudillo tog upp: För det första är utvecklingen av nystartsjobben mycket mer positiv de första två månaderna jämfört med utvecklingen av plusjobben, bara så att det blir sagt. Vi kan inte göra den slutliga utvärderingen av nystartsjobben efter så kort tid.

För det andra vill jag när det gäller merkostnadsersättningen bara påminna om att 4 400 plusjobb beviljades den sista veckan mellan budgetpropositionen och kungörelsens ikraftträdande. Ams har aldrig varit så effektiv som under den veckan. Merkostnaden för dessa plusjobb uppgick för två år till ungefär 2 miljarder kronor, som vi naturligtvis enligt budgetlagen måste hantera åtminstone nu inom ramen för utgiftsområde 13.

Jag vill bara påminna om att snittersättningen nu uppgår till 100 procent av lönekostnaden. Det finns alltså ingen grund för att hävda att man ska ta det här beslutet till intäkt för att säga upp ute i kommunerna. Då har man resonerat helt fel. Merkostnadsersättningen var ju tänkt att täcka annat, till exempel sådana saker som handledning eller vad det nu kan vara, introduktion och annat. Med all respekt är det trots allt så att Pajala, som togs som exempel, har använt merkostnadsersättningen för att täcka lönekostnader och anställa fler. Det var inte avsikten med merkostnadsersättningen.

För att komma tillbaka till den grundläggande frågan i interpellationen: Ja, vi skiljer oss åt i synen på äldres möjligheter på arbetsmarknaden. Socialdemokraterna vill gömma undan och låsa in med 100 procents lönesubvention, medan vi menar att särskilt i detta ljusa arbetsmarknadsläge, med 86 000 lediga platser på arbetsförmedlingen – den högsta siffran sedan 1970 – finns det goda möjligheter till permanenta arbeten, som underlättas av nystartsjobbets konstruktion. Vi ger inte upp hoppet om de äldre på arbetsmarknaden. Det tycker jag att Socialdemokraterna har gjort.

Anf. 82 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag noterar att min fråga inte fick något svar: Om alla dessa goda föresatser inte infrias, är statsrådet beredd att omvärdera sin ganska hårda inställning? Det var min konkreta fråga som inte fick något svar.

Däremot måste jag säga att det skriftliga svar som statsrådet har lämnat ger ytterligare frågor som man skulle kunna ställa sig. Ett exempel på detta är den mening som Littorin skriver: ”Skälen var att plusjobben varken är bra för individ eller samhälle.” Min fråga till Littorin är då: Vad grundar han detta på? Och med vilken rätt gör han sig till talesman för de många individer som får möjligheten att varje morgon gå till ett arbete efter långvarig arbetslöshet, som kan säga till make, maka eller

sambo att ”nu går jag till jobbet”? Det finns en oerhörd stolthet i just de orden, och dessa människor har fått chansen.

Littorin gör sig i det här interpellationssvaret till talesman för dessa individer och säger att det inte är bra för dem. Man skulle kunna kolla vad de själva säger, och jag har då två exempel. Det är Anita Kenneman, som i min interpellation har fått berätta om hur hon ser på det hela, och Peter Forslund som bor i Helsingborg. Båda är 62 år och hade fått löfte om att vara kvar fram till pension men har nu abrupt fått veta att nästa år blir de återigen arbetslösa, och de får lita till de fagra löften som arbetsmarknadsministern lämnar.

Vad säger de själva om de plusjobb de har fått som Littorin påstår inte är bra för dem? Ja, Peter Forslund säger så här: Det var skönt att känna att man behövdes, och det var ju en trygghet att veta att man hade detta fram till pension. Det här är det bästa som hänt mig på länge. Jag har ingen chans att få ett nytt jobb, så jag får ju bara gå tillbaka i arbetslöshet. Det är inte alls roligt, säger Peter Forslund. Anita Kenneman som, som sagt, i likhet med Peter Forslund har fått ett plusjobb på en skola säger följande: Det är meningsfullt, och jag kan använda mig av min kompetens från arbetslivet. Dessutom är det bra för skolan.

Det är bara vittnesmål från två av de många människor som varje morgon får möjlighet att gå till ett jobb och känna sig behövda, som får göra en insats för sig själva men naturligtvis också för samhället. Då är, som sagt, min fråga: Med vilken rätt gör sig arbetsmarknadsministern till talesman för dessa personer? Han säger: Nej, det är inte bra för dem? Det är det första.

Det andra är det som arbetsmarknadsministern säger i slutet av interpellationssvaret: Plusjobben är osäkra för individen och orimligt dyra för samhället.

Jo, men tacka för det, att de är osäkra för individen när regeringen mitt i en avtalsperiod går in och ändrar redan fattade beslut. Det måste ju, fru talman, vara som ett stort hån för de här människorna att höra att plusjobben är osäkra när regeringen är den som har gjort dem osäkra. Dessutom är det här med att de är orimligt dyra naturligtvis en subjektiv uppfattning. Det är uppenbarligen så att den borgerliga regeringen tycker att det är orimligt dyrt att människor hjälper till i skolan, i äldreomsorgen eller för den delen i sjukvården. Däremot är det inte dyrt att subventionera städhjälp åt väldigt rika människor i norra delarna av Stockholm. Det verkar regeringen tycka att skattebetalarna ska ha råd med men inte att se till att människor har ett meningsfullt arbete att gå till i offentliga sektorn.

Anf. 83 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Littorin! Det går inte att jämföra plusjobben och nystartsjobben. Det är min poäng. Nystartsjobben hjälper dem som står nära arbetsmarknaden, och det är en ganska bra åtgärd. Men plusjobben hjälpte dem som varit långtidsarbetslösa. Jämförelsen gjordes bara för att visa på hur dåliga nystartsjobben är för den äldre gruppen.

Sedan ska jag förklara för Littorin hur avtalet i Malmö är skrivet, så att han begriper. Det finns inget förbehåll i avtalet så länge staten har medel. Det står att man ska komma överens om ändringar skriftligt. Det står också att man, om förutsättningarna förändras, ger möjlighet för

kommunen att säga upp avtalet i förtid, upp till sex månader. Så ser ett av alla de hundratals avtal som har skrivits på det här området ut. Och nu är förutsättningarna förändrade. Nu börjar kommuner titta sig om och se på möjligheten att säga upp inte bara de över 60 år, utan alla 18 000 plusjobb, trots löfte från Kristdemokraterna under valrörelsen om att inte röra plusjobben och de människor som är inne i det.

Sedan säger Littorin: Ams var så hemskt effektivt några dagar före kungörelsen av budgeten. 4 400 plusjobb förmedlades i slutet. Men varför straffa kommunerna för någonting som Ams har gjort? Varför ge sig på kommunerna för att Ams har varit effektivt? Det är en märklig hållning, tycker jag. Dessutom blir det ännu mer märkligt när det handlar om att försöka täppa till luckor i den borgerliga budgeten på arbetsmarknadsområdet, för att få in pengar att göra annat med. Nej, det är bedrövligt. Det om något är bedrövligt, herr arbetsmarknadsminister. Tror Littorin över huvud taget att kommunerna någonsin kommer att vara villiga att teckna avtal med en borgerlig regering som behandlar avtal på det här sättet? Och framför allt: Hur kommer människor att kunna lita på den arbetsmarknadspolitik ni för?

Anf. 84 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Jag reagerade också på några av formuleringarna i interpellationssvaret från arbetsmarknadsministern. Det första är det som också Ibrahim Baylan tog upp om att plusjobben är osäkra. Det har ju Littorin, som sagt, bevisat genom sitt sätt att behandla frågan.

Det andra är formuleringen om att plusjobben läser in människor. Jag har faktiskt inte stött på någon som har känt sig inlåst. Tvärtom har det här varit en möjlighet, och en frihet, att faktiskt få ett arbete att gå till. Det är klart att om man hade hittat ett annat jobb som man tyckte var ännu bättre under den här perioden, när man hade tryggheten i form av ett plusjobb, hade man säkert sökt sig vidare till det. Men den möjligheten riskerar ju också nu att försvinna för väldigt många.

Det tredje som Littorin tog upp handlar om att flera kommuner har använt sin merkostnadsersättning till annat än vad som var tänkt. Man har nämligen använt den till löner. Och så är det. Så ser det ut på många håll i landet. Men det gör ju inte problemet mindre. Man sitter i situationer där man faktiskt måste dra in de här miljonerna på något sätt, och då har man inte så mycket att välja på. Ska man sänka ersättningsnivån, alltså lönen, för dem som har plusjobb? Eller ska man säga upp några stycken så att man på det viset får in de pengar som Littorin drar in till statskassan? Det är nog många kommunpolitiker som gärna skulle vilja ha ett litet råd från arbetsmarknadsministern. Tycker man att lönesänkning eller uppsägning är den bästa vägen för dem som har gjort på det här sättet?

Anf. 85 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Ibrahim Baylans konkreta fråga är jag beredd att omvärdera. Svaret är nej. Anita Kenneman med flera bör i detta arbetsmarknadsläge kunna ha ett permanent arbete utan 100 procents lönesubvention.

Till Luciano Astudillo: Om man nu får 100 procent av lönekostnaderna täckta, som ju faktiskt är det som man får i dag, varför skulle då

Malmö kommun säga upp avtalet? Det skulle jag vilja höra Malmö kommun, Ilmar Reepalu och andra svara på. Det är faktiskt, med förlov sagt, inte rimligt.

Om nu plusjobben är så fantastiska som vi hör här, ska inte alla arbetslösa använda sig av ett plusjobb? Hade inte det varit en bra idé, om det nu är så fantastiskt? När får vi höra Socialdemokraterna prata om permanenta jobb och en arbetsmarknad för äldre snarare än att gråta över kommunernas ekonomi när den ser ut att gå som tåget?

Anf. 86 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Statsrådet tycks ha ett väldigt selektivt hörande. Vad jag pratar om är ju just människor. Jag pratar om Anita Kenneman i Umeå. Jag pratar om Peter Forslund i Helsingborg. Det är bara två individer, två människor, som får representera de flera tusen människor som har plusjobb, som får gå till ett arbete, som får göra en insats och får känna sig behövda med allt vad det innebär i form av stolthet, i form av trygghet, i form av värdighet.

Vad har de att falla tillbaka på, om man nu lyssnar på statsrådet? Ja, ingenting annat än att de i det arbetsmarknadsläge som finns borde kunna få ett jobb. Det är naturligtvis en vällovlig ambition. Men dessa människor verkar inte tro att det kommer att ske i en handvändning. De verkar ändå tro att det för en 63–64-årig person kan vara ganska tufft. Vi vet ju allihop att det, när den borgerliga regeringen nu har fått ta över en ekonomi i världsklass och när den borgerliga regeringen har fått ta över en arbetsmarknad som växer, framför allt är de unga och välutbildade som kommer ut i jobb. Det är inte så konstigt. Det är så det fungerar.

Det handlar om människor som hamnar i slutändan av de politiska beslut som den här regeringen fattar. Det är människor som dessutom med sina egna ord beskriver det som ett hån att ständigt höra Littorin säga: Med vår politik kommer ni att få jobb. De verkar inte tro på det.

Jag hade efterlyst en lite större ödmjukhet inför deras situation från arbetsmarknadsministern. Han verkar vara väldigt förtjust i att prata om system och hur det borde vara men ser inte de människor som faktiskt hamnar i ett hopplöst läge om de efter ett långt arbetsliv ska behöva avsluta det med att vara beroende av socialbidrag. Det är inte värdigt. Det är tvärtom ganska förnedrande. Ge dem lite mer hopp än att bara säga nej, Sven Otto Littorin!

Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag delar den bedömning eller den åsikt som Ibrahim Baylan ger uttryck för. Värdighet sitter i ett permanent jobb. Det är klart att det är så. Men varför pratar aldrig Socialdemokraterna om detta och sitt stora misslyckande? Återigen: Det stora systemskiftet, som vi hörde talas om alldeles nyss, var när Socialdemokraterna övergav arbetslinjen och trots en produktivitetsutveckling i världsklass misslyckades med jobben, så att var femte stod utanför. Jag skulle vilja ställa en fråga. Men det ska jag inte göra, eftersom det är mitt slutord. Jag bara konstaterar att det är på det sättet.

Vi måste nu göra allt det vi kan för att se till att vi får tillbaka människor i permanenta arbeten, där de också omfattas av den arbetsmarknads- lagstiftning som i övrigt gäller. Jag hoppas naturligtvis, och kommer att

jobba för det, att Kenneman och andra i den situationen får den här typen av arbetstillfällen, utan 100 procents lönesubvention, permanenta arbeten, som alla andra på arbetsmarknaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:282 om ojämlika villkor på arbetsmarknaden

Anf. 88 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta så att kvinnor får samma möjligheter till goda arbetsvillkor som män.

Jämställdheten på arbetsmarknaden har flera aspekter. Det handlar om att komma in på arbetsmarknaden, att kunna stanna kvar, att utvecklas där och att kunna kombinera arbete och familjeliv. Regeringen har aviserat åtgärder inom alla dessa områden.

Att ha goda arbetsvillkor förutsätter att man har ett arbete att gå till. En av regeringens prioriteringar är att alla människors vilja till arbete ska tas till vara. Flera människor ska komma in på arbetsmarknaden och kunna arbeta i den omfattning de önskar. De reformer som regeringen genomfört eller aviserat, till exempel jobbavdraget, leder till att både sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och att göra det mer lönsamt att gå från deltid till heltidsarbete. Detta gäller främst kvinnor som i större utsträckning än män är arbetslösa på deltid. De utgör en outnyttjad resurs som måste uppmärksammas och tas till vara.

Arbetsgivarna har ett stort ansvar när det gäller att se till att en god arbetsmiljö skapas och att samverka med facket i arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna. Regeringen anser att om det finns flera arbetsgivare att välja mellan så skapas det ännu bättre förutsättningar för goda arbetsvillkor och bättre löneutveckling. I februari beslutade regeringen om en proposition som lägger grunden för ökad mångfald bland vårdgivare, vilket innebär ett avskaffande av den så kallade stopplagen. En rad andra åtgärder är aviserade som syftar till att öka utrymmet för enskilda initiativ och eget företagande inom välfärdsområdet. Regeringen satsar 100 miljoner kronor på ett brett program för att öka nyföretagandet bland kvinnor och bidra till att kvinnors företag växer.

Hur vi upplever villkoren i arbetslivet hänger också samman med hur vi upplever hela vår livssituation och förmår att få vardagspusslet att gå ihop. Både kvinnor och män ska kunna kombinera familjeliv med arbetsliv. Införandet av en jämställdhetsbonus kommer att öka familjernas ekonomiska möjligheter att fördela föräldraledigheten mer jämlikt och förbättra förutsättningarna för jämställdhet både i arbetslivet och i familjelivet.

För att underlätta för föräldrar att kombinera ett yrkesliv med ett fungerande familjeliv bör mångfalden inom barnomsorgen öka genom en större variation av utövare. Den proposition som förbereds gällande sänkt skatt på hushållstjänster innebär dels bättre förutsättningar för familjer att

köpa tjänster som underlättar vardagen, dels bättre möjligheter för de kvinnor och män som vill öka sin arbetstid.

Slutligen vill jag säga att regeringen bland annat kommer att bekämpa diskriminering på arbetsmarknaden med hjälp av en tydligare lagstiftning och en mer effektiv tillsyn genom att slå samman ombudsmännen på diskrimineringsområdet till en mer kraftfull myndighet.

Anf. 89 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Tack, Nyamko Sabuni, för svaret! Min interpellation tog upp löneskillnaderna mellan kvinnor och män liksom arbetsförhållandena, arbetsvillkor och arbetsmiljö samt att kunna förena arbetsliv med föräldraskap. Ministern svarar med att det kommer att finnas fler jobb att gå till, att man ska se till att fler kvinnor kan starta eget företag och att mångfalden inom barnomsorgen ska öka samt att det blir en sammanlagning av ombudsmännen inom diskrimineringsområdet.

Var möts då våra två olika ståndpunkter? Aldrig, vill jag säga. Det är som två parallella vägar som inte korsas någon gång. Jag förutsätter i min skrivning att man jämför två människor, en kvinna och en man, som jobbar med samma saker och inte har samma lön. Varför, kan man undra, har de inte samma lön? Vad vill regeringen göra åt det? Det är det som är den springande punkten i mitt resonemang.

Vi socialdemokrater tog fram en handlingsplan för jämställda löner som var *ett* politiskt redskap för att nå jämställda villkor på arbetsmarknaden. Den har ni redan återkallat. Nyamko Sabuni, inte får kvinnor mer jämlika villkor på arbetsmarknaden av att man tar bort den så kallade stopplagen när det gäller sjukhus. Inte kommer lönesättningen att bli annorlunda och mer jämställd om det blir en privat vårdgivare i stället för ett landsting. Låga kvinnolöner är inte en fråga om organisationsformer. Det är en fråga om arbetsvärdering och könsdiskriminering. Löneskillnaderna är dessutom större i den privata än i den offentliga sektorn. Det som den borgerliga regeringen kallar vardagspusslet kommer inte att gynnas av exempelvis vårdnadsbidraget. Detta bidrag kommer att bli en ren kvinnofälla, där kvinnan i de allra flesta fall kommer att ta ansvaret för barnen och stanna hemma med dem för att få ett vårdnadsbidrag. Observera: ett bidrag i stället för lön! Detta kommer att konservera könsrollerna i stället för att spränga de gränser som faktiskt finns kvar.

Och hur kan det underlätta för föräldrar om man har en privat och en offentlig barnomsorg när det gäller ojämlika villkor på arbetsmarknaden? Inte har det någon betydelse för mammans och pappans löner på deras arbeten om förskolan är offentlig, privat eller kooperativ. Inte underlättar det så att man får heltid eller större möjlighet att få en lön att leva på.

Nej, bättre upp, jämställdhetsministern, om vi ska tro på att en borgerlig regering ger mer jämställdhet inom arbetslivet! Jag tycker inte att jag har fått svar på min fråga över huvud taget, och jag har ytterligare en fråga. Varför drar regeringen tillbaka handlingsplanen för jämställda löner? Det var ändå en början.

Anf. 90 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Om jag ska börja med tillbakadragandet av skrivelsen om lika lön så är det helt naturligt, för analysen i den tycker jag inte var

tillfredsställande. Analysen i den hade socialistiska drag. Det är självklart eftersom det var en socialdemokratisk regering tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet som lade fram den. Så jag har intresse som statsråd med ansvar för de här frågorna att lägga fram en egen analys och egna förslag.

Det fanns en del förslag som handlade om information. Jag har sagt att jag kommer att ta till mig den typ av förslag som fanns i den skrivelsen och föra in i det som jag så småningom ska lägga fram för riksdagen senare i år. Däremot delade jag inte uppfattningen om det viktigaste förslaget i skrivelsen utifrån ert perspektiv, nämligen att tvinga kommuner och landsting att anställa på heltid. Men jag kan förstå att just heltid är en nyckel i det hela.

I mitt svar försöker jag visa på att det faktum att kvinnor jobbar deltid i större utsträckning leder till att de får sämre löneutveckling. Det faktum att kvinnor har färre antal arbetsgivare inom det offentliga, där de faktiskt finns, att de är inlåsta i monopolen, gör att de har sämre löneutveckling. Därför är det viktigt att se till att ekonomin fungerar bra och att det finns möjligheter för kvinnorna att jobba heltid. Det är också viktigt att se till att livspusslet och familjepolitiken fungerar så att de som kan och vill jobba heltid ska ha möjlighet att jobba heltid och också kunna kombinera det med att ta hand om sina barn och inte ägna den lilla fritid de har när de har jobbat långa dagar till städning och så vidare. Hushållsarbetet kommer alltid att finnas. Männens ska ta sitt ansvar, men det finns ingenting som hindrar att hushållen också avlastas delvis som kompletment till det de ändå utför.

Möjligheten att jobba heltid med bättre ekonomi och möjligheten att ha flera att söka jobb hos för löneutveckling tror jag är A och O. Det är det jag försökte lägga fram här. Du ville lösa det genom tvång att anställa på heltid. Jag försöker lösa det genom just de saker som jag nämner här.

När det gäller den löneskillnad som beror på diskriminering kan vi inte göra mer åt det än att vi faktiskt har en diskrimineringslag. Den ska göras effektivare, tillsynen ska vara bättre, och framför allt måste sanktionsmöjligheterna förbättras. Det ska kännas att diskriminera. Det är min uppfattning.

Detta arbete pågår nu för fullt inom Regeringskansliet genom sammanslagningen av dessa lagar och sammanslagningen av ombudsmännen till en myndighet. Det är mitt program för hur kvinnor ska få högre löner än de har i dag. Sedan får vi hoppas att de löneskillnader som inte beror på diskriminering utan på de faktorer vi talade om – möjligheten att jobba heltid i stället, möjligheten att byta arbetsgivare och så vidare – ska försvinna även för dem som jobbar inom offentlig sektor.

Anf. 91 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Allt som ministern här säger delar jag inte, men jag förstår att det ändå någonstans finns en förståelse för att kvinnor kanske inte kan leva på en deltidslön. Man blir i allra högsta grad beroende av att leva ihop med någon annan.

Kvinnor och män arbetar alltså lika många timmar per dag. Skillnaden är att kvinnor arbetar mer obetalt och män mer betalt. Arbetsgivarna, både i privat och i offentlig sektor, diskriminerar kvinnor genom att

dessa oftare än män hänvisas till deltidsarbete. Här hjälper det alltså inte med några öppningar.

Deltidsarbete är både orsak till och en effekt av att kvinnor utför en större del av det obetalda arbetet. Förutom lägre arbetsinkomst innebär deltidsarbete, precis som ministern sade, att ersättning från försäkrings-system och framtida pension blir mycket lägre. Därför måste man göra någonting.

I praktiken subventionerar faktiskt kvinnor mäns lönearbete, karriär-möjligheter och högre pension genom att ta ett större ansvar för det obe-talda arbetet. Jag måste fråga ministern hur kvinnor och män ska kunna fördela ansvar för hem och barn lika. Då måste ju, och detta är en av de mest centrala jämställdhetsfrågorna i vår tid, kvinnor och män också ha samma möjligheter i arbetslivet.

Vi socialdemokrater ville lagstifta så att heltid blev en rättighet och deltid en möjlighet och vill så fortfarande. Vi vill att lika lön för lika arbete ska gälla och att den offentliga sektorn ska gå före och arbeta bort osakliga löneskillnader. Precis som jag sade tidigare tog den förra social-demokratiska regeringen också fram en handlingsplan för detta som ni tog bort.

Men det är som sagt inte bara lönebildningen som påverkar löneskill-naderna. Det är också anställningsvillkor och anställningsform – tillsvi-dareanställning eller tidsbegränsad anställning; deltid *eller* heltid, inte enbart heltid. Yrkesval, befordringsmöjligheter och möjligheter till kompetensutveckling är andra faktorer som också påverkar kvinnors möjlig-heter och skillnaden i mäns och kvinnors arbetsinkomster. Handlingspla-nens syfte var att ta ett helhetsgrepp på frågan om åtgärder som påverkar individens ekonomiska ställning.

Enligt den senaste SCB-statistiken ökade antalet sysselsatta i januari jämfört med januari 2006, och det är ju väldigt positivt. Ökningen gällde både kvinnor och män – 59 000 för kvinnor och 98 000 för män. Både fasta och tidsbegränsade anställningar ökade för männen, men för kvin-norna – hör och häpna – ökade enbart de tidsbegränsade anställningarna. Det är precis som vanligt.

Jag kan ta ett annat exempel från min hemkommun Borås, där många kvinnor jobbar och där kommunen är en stor arbetsgivare för kvinnor. År 2005, som är det senaste år vi har statistik från, ökade antalet anställda med 160, varav 39 var tillsvidareanställda och 121 visstidsanställda. Dessutom använde man sig av så kallade timanställda så mycket att det motsvarade 785,8 årsarbetare. Detta innebar att många fler än 786 perso-ner hade dessa otrygga anställningar. Ministern kan ju gissa vilka det var som fick dem.

Anf. 92 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag delar fullt ut den beskrivning som Ahlberg lägger fram av hur det ser ut på arbetsmarknaden för kvinnor. Problemet är inte att någon av oss inte erkänner att dessa problem finns. De finns där, och det är dem vi försöker lösa.

Att man skulle ha tagit ett helhetsgrepp i den skrivelse som lämnades in till riksdagen före valet stämmer inte riktigt. I den skrivelsen fanns till exempel ingen analys av kvinnors ägande i samhället. Hur mycket äger

kvinnor i förhållande till män? Hur många kvinnliga företagare har vi i förhållande till män? Hur fungerar familjepolitiken när det gäller att underlätta för både kvinnor och män att göra karriär och dela på ansvaret för hemmet? Inget av detta fanns i det program som lades fram, och det var just därför jag drog tillbaka det.

Jag menar att jämställdheten behöver ett helhetsgrepp om vi ska komma en bit på väg. Då handlar det inte bara om lika lön för lika arbete; också ägande och företagande är väldigt viktigt. Vi måste göra framsteg där också. Därför satsar den här regeringen på en familjepolitik som ger möjlighet och valfrihet men också jämställdhet på alla områden. Vi satsar på en näringslivspolitik som stimulerar kvinnors företagande och gör så att kvinnors företag också ska kunna växa. Vi har en arbetsmarknadspolitik som går ut på att människor ska komma ut i arbete, till riktiga jobb.

Som du säger är ju den allra viktigaste jämställdhetsåtgärden att kvinnor ska ha en egen inkomst som de kan försörja sig på. Det är det allra viktigaste. Det är det som den här regeringen nu jobbar för fullt med, och det är bland annat det som jobbavdraget handlar om. Människor ska ut i arbete. Det är viktigt för mig och viktigt för regeringen.

Anf. 93 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Visst finns det mycket problem med jämställdhetspolitiken, men om man vill någonting måste man ju börja med någonting. Och har man börjat med att ta fram någonting kan man väl också fullfölja det eftersom det då finns en möjlighet att se resultat någorlunda snabbt. Sedan är det bra med en del andra åtgärder också, men man måste i alla fall börja någonstans. Man kan inte backa. Man måste fortsätta.

Låt mig säga till ministern att jämställdhetspolitiken är det politiska verktyget för att bryta denna orättvisa, och den står vi för. Den har vi möjlighet att genomföra. Det handlar om rättvisa. Det handlar om fördelning av ekonomisk och politisk makt, om demokrati och om att värdera kvinnors och mäns arbete lika. Något måste ändå sägas vara fel när medelålders kvinnor har lägre löner än sina söner som slutar gymnasiet. Något måste vara fel när många kvinnor får finna sig i att ha delade turer, att ha flytande arbetstid eller att på morgonen få erbjudande om att jobba timme för timme. Något måste vara fel när heltid och tillsvidareanställning är en självklarhet för män men undantag för kvinnor.

För att förändra detta krävs faktiskt politiska verktyg. Det kan inte vara meningen att de kvinnodominerade yrkena ska ha det så här år 2007. Jag frågar igen: Vad avser jämställdhetsministern att vidta för åtgärder för att vi ska få ett mer jämställt arbetsliv?

Anf. 94 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Ja, något måste vara fel. Det är därför det finns jämställdhetspolitik: för att något måste göras. Därmed inte sagt att *allt* ska göras. Vi ska inte göra allt, men vi ska göra rätt.

Därför försökte jag beskriva vilket grepp jag tänker ta när det gäller jämställdhet. Det handlar om arbetsmarknadspolitik. Hur ser vi till att skapa en rörlig arbetsmarknad också för kvinnor och framför allt för de kvinnor som låses in i monopolen? Hur ser vi till att stimulera företagandet? Det handlar också om ägandet och makten. Hur ser vi till att formu-

lera familjepolitiken? Det handlar om jämställdhetsbonus, hushållsnära tjänster och också om vårdnadsbidraget som du ondgör dig över.

Det finns de kvinnor som väljer att vara hemma. Vårdnadsbidraget kommer inte att leda till att kvinnor som inte vill vara hemma är hemma. Dock åligger det inte oss politiker att tala om för kvinnorna vad som är rätt val och fel val. Däremot åligger det oss att säga att det finns valmöjligheter och förutsättningar, och du ska veta exakt vilka konsekvenser ditt val får. Den kvinna som stannar hemma med barnet eller vill dela detta med sin man ska veta att det blir sämre möjligheter att utvecklas på jobbet, sämre löneutveckling och sämre pension. De kvinnor som gör det valet vet detta, och det är det som är viktigt. Vilka är vi att skuldbelägga dem för deras val?

Jämställdheten måste också handla om kvinnans rätt att välja sitt liv. Det är det som jag ibland tycker att mina motståndare i denna debatt missar.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellationerna 2006/07:283, 284 och 292 om flyktingmottagandet och kommunerna

Anf. 95 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Lars Johansson har frågat statsrådet Tobias Billström vilka åtgärder han planerar att vidta för att stärka det svenska flyktingmottagandet samt för att alla kommuner ska kunna ta sitt ansvar för flyktingmottagandet. Vidare har Lars Johansson frågat statsrådet om han planerar att öka det ekonomiska stödet för boende, utbildning och arbete till de kommuner som tar emot flyktingar.

Leif Jakobsson har frågat statsrådet Billström vilka åtgärder han är beredd att vidta för att få välmående kommuner att ta sitt ansvar i flyktingmottagandet och om han är beredd att föreslå lagstiftning som tvingar kommunerna att medverka i mottagandet.

Luciano Astudillo har frågat statsrådet Billström vilka åtgärder han kommer att vidta för att Migrationsverket under 2007 ska ha rätt verktyg att klara kommunplaceringen och för att alla kommuner i Sverige ska ta ansvar för den nationella flyktingmottagningen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationerna. Jag har valt att besvara alla tre interpellationerna i ett sammanhang.

Antalet flyktingar som togs emot av landets kommuner ökade avsevärt under 2006 jämfört med året före. Genom stor uppslutning från kommunernas sida kunde ca 27 000 personer beredas plats. Detta motsvarar i stort sett de prognoser som låg till grund för de beräkningar som presenterades i budgetpropositionen för 2006. Antalet asylsökande med uppehållstillstånd som fanns kvar i Migrationsverkets anläggningar vid årsskiftet var betydligt mindre än vad som förväntades från början. En bidragande orsak till detta är att fler än normalt ordnade sitt boende själva. Vi vet att den bosättningen i mycket stor utsträckning skett i storstäderna och i ett antal större kommuner. Det gäller kommuner som re-

Prot. 2006/07:73
13 mars

Svar på
interpellationer

dan tidigare har en stor koncentration av invånare med invandrabakgrund, till exempel Malmö och Södertälje.

Nu minskar inte antalet asylsökande som förväntat. Tvärtom är prognosen att fler kommer att söka sig till Sverige för att ansöka om asyl. Medborgare från Irak utgör nästan hälften av antalet asylsökande varje månad. Som en följd av detta antas också fler få uppehållstillstånd. Vi kan alltså förvänta oss att det kommunala flyktingmottagandet till antalet hamnar på samma nivå som 2006 eller till och med högre de närmaste åren. Det kommer återigen att sätta den kommunala mottagningskapaciteten på prov.

Det är ett nationellt ansvar att de personer som på grund av skyddsbehov får uppehållstillstånd ges bra förutsättningar för en snabb etablering i det svenska samhället. Osäkra boendesituationer och koncentration till vissa områden kan försvåra etableringen. Det råder ingen oenighet mellan mig och interpellanterna om att det är mycket viktigt att alla kommuner, oavsett politiskt majoritetsförhållande, medverkar till att bereda plats för personer som får uppehållstillstånd.

När det gäller möjligheten att lagstifta om skyldighet för kommunerna att ta emot flyktingar är det en fråga som hittills inte väckts i riksdagen, vare sig av den tidigare socialdemokratiska eller av den nuvarande regeringen. Jag tycker mig kunna uppfatta en omsvängning från s-företrädare i denna fråga med tanke på formuleringarna i interpellationerna. Själv ser jag inga skäl att ändra uppfattning i frågan. Däremot behövs incitament både för individen och för kommuner, statliga myndigheter, arbetsgivare och andra aktörer för att påskynda etableringen på arbetsmarknaden stärkas. Sådana incitament bör också bidra till att nyanlända invandras kunskaper bättre tas till vara och att en ökad spridning av boendet till fler kommuner främjas.

Den förändrade prognosbilden för flyktingmottagandet kommer att innebära fortsatta påfrestningar när det gäller kommunernas mottagningskapacitet. Integrationsverket arbetar nu med all kraft för att säkra behovet av introduktionsplatser innan myndigheten avvecklas. Under 2006 hade den tillfälliga ersättningen stor betydelse för att få nya kommuner att ingå överenskommelser om flyktingmottagande. Det blev 233 kommuner som tecknade en överenskommelse, vilket motsvarar 80 procent av landets kommuner. I de flesta fall gäller dessa överenskommelser även för 2007. När det gäller ersättningen till kommunerna var riksdagen enig om, förutom den tillfälliga ersättningen för 2006, att schablonersättningen per individ också skulle höjas från och med 2007 med mer än vad som motsvarade kostnadsutvecklingen. Så har också skett för att i ett längre perspektiv ge kommunerna en bättre ersättningsnivå.

Inom Regeringskansliet bereds för närvarande direktiv för en utredning om effektivare insatser och incitament för att påskynda arbetsmarknadsetableringen för nyanlända invandrare. Utgångspunkter för en sådan översyn är bland annat att individen ska ha möjlighet att göra egna val och ges incitament att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden och lära sig det svenska språket. Inom ramen för utredningsuppdraget kommer de frågeställningar som interpellanterna berör att kunna beaktas.

En av de viktigaste uppgifterna för regeringen är att genomföra åtgärder som minskar utanförskapet på arbetsmarknaden både för invandrare och inrikes födda och som leder till högre sysselsättning, minskad arbets-

löshet och minskat bidragsberoende. Regeringens utgångspunkt är att säråtgärder för utrikes födda endast är påkallade under den allra första tiden i Sverige. Fokus bör i stället ligga på generella åtgärder inom främst arbetsmarknads- och utbildningspolitik. Åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken är nödvändiga men inte tillräckliga för att underlätta nyanlända invandrades inträde i arbetslivet. Åtgärderna kan behöva kompletteras med andra insatser. Orsakerna till svårigheterna för invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden är flera. Det kan handla om bristande kunskaper i svenska, dåligt tillvaratagande av yrkeskunskaper, avsaknad av nätverk och diskriminering, men det har också konstaterats att det finns brister i själva organiseringen av mottagande och introduktion av nyanlända invandrare. Det är regeringens avsikt att vidta åtgärder för att komma till rätta med detta.

Anf. 96 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi är några interpellanter som känner väldigt stor oro för vad det ökade flyktingmottagandet under de kommande åren kommer att innebära. Det är bakgrunden till att vi har väckt denna interpellation. Vi tycker nämligen inte att regeringen ser hur allvarlig situationen är just nu.

Jag måste tyvärr säga att Nyamko Sabuni inte har svarat särskilt utförligt på de frågor jag ställde i min interpellation. Mina frågor var nämligen vilka åtgärder migrationsministern planerar att vidta för att stärka det svenska flyktingmottagandet, vilka åtgärder migrationsministern planerar att vidta så att alla kommuner kan ta sitt ansvar för flyktingmottagandet och om migrationsministern planerar att öka det ekonomiska stödet för boende, utbildning och arbete till de kommuner som tar emot nya flyktingar.

Jag ska naturligtvis ändå tacka för svaret – det hör saken till. Jag kan möjligen se ett svar i den meningen att man nu ska utreda de här frågorna. Men verkligheten tränger sig på nu, och det gäller faktiskt att hela regeringen ser vad som för närvarande pågår i samhället. Jag kan i det här svaret, till skillnad från en del tidigare interpellationssvar på den här frågan, se att det finns en viss senkommen insikt hos regeringen om att problemen nu börjar bli stora. Men det är väldigt sent. Det har faktiskt gått närmare sex månader sedan den nya regeringen tillträdde. Vi kan konstatera att man var väldigt snabb att tala om att man skulle föra en annan integrations- och flyktingpolitik än den tidigare socialdemokratiska regeringen. Det var man väldigt snabb att säga. Men vad gör man? Inte mycket nytt, mer än att avveckla Integrationsverket och se till att arbetsmarknadsmyndigheten som ska ha ansvar för det här området i fortsättningen får mindre resurser. Det är vad man gör.

Uppgifter från Migrationsverket och Integrationsverket om hur det ser ut för närvarande visar att flyktingmottagandet kommer att öka kraftigt under det kommande året. Man bedömer att 40 000 människor kommer att söka asyl i Sverige och att det behövs 30 000 platser i våra kommuner för att ta hand om alla dessa människor. Integrationsverket har för närvarande avtal om 16 000 platser för innevarande år, alltså lite drygt hälften. Det behövs ytterligare insatser.

Det är också så att ungefär 70 kommuner har avstått från att teckna avtal om flyktingmottagande också i år. Det är stora kommuner runt framför allt storstadsområdena, kommuner som Kungsbacka utanför Gö-

teborg med nästan 70 000 invånare. Det finns även en del mindre kommuner utanför Göteborg som har sagt nej till att teckna avtal. På samma sätt är det i Stockholmsområdet och i Malmöområdet. Vi kommer att återkomma till detta under interpellationsdebatten.

Det är förvånande att se i interpellationssvaret att Integrationsverket nu ska arbeta aktivt med att lösa den här frågan. Men, kära vänner, om tre månader ska det läggas ned. Vet inte ministern att man på Integrationsverket just nu packar sina lådor och söker nya jobb? Det kommer inte att vara en organisation som kommer att arbeta för att få fram nya platser för flyktingmottagandet, till alla de familjer som behöver någonstans att bo.

Det är dags att handla innan det är för sent.

Anf. 97 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret som jag äntligen fick. Jag måste säga att jag är något irriterad över den sex veckor långa tidsutdräkten. Jag har fått tre olika besked och har stuvat om i kalendern för att kunna ta emot svaret. Jag hoppas att det inte är på det sättet som regeringen tänker hantera sådana här viktiga frågor framöver.

Det finns en positiv effekt av att det har tagit tid från det att jag skrev interpellationen, som berodde på den oro jag kände för de tydliga signalerna om att antalet asylsökande skulle öka kraftigt. Jag såg att situationen i min egen hemstad Malmö var högst ansträngd redan då.

Under förra veckan besökte jag tillsammans med mina socialdemokratiska riksdagskolleger i Malmö allt som har med flyktingmottagning i Malmö att göra. Vi har varit på myndigheter, boenden och kommunala instanser och vi har träffat alla former av invandrarföreningar. Vi har också träffat asylsökande, både som hade kommit dagen innan och som hade varit här i några månader. Situationen är långt allvarligare än vad jag misstänkte när jag skrev interpellationen.

Sanningen är att det som kallas fritt val till boende i de allra flesta fall är ett omänskligt utnyttjande av människor. Det är svarta kontrakt och det kan innebära att man måste bo på nattbussen. Människor far faktiskt riktigt illa. Det är omöjliga förutsättningar för alla kommunala instanser som ska försöka ge de asylsökande en bra start här i Sverige att komma i gång på ett planerat och bra sätt. Det här gör mig riktigt, riktigt orolig.

Väldigt många som kommer har släktingar, har band till Malmö och en del andra städer. De säger i det första samtalet när de söker asyl att de fixar sin adress själva. Innan dess har de inte fått någon som helst information om vad det innebär, vilka risker de tar och vad det kan komma att betyda, inte minst när familjen kommer på plats, för barnen. Det är både för den asylsökande och för kommunen en helt ohållbar situation. Man skulle kunna säga att Malmö och Malmös nuvarande invandrarbefolkning har kunnat välja mycket EBO fram till i dag, men nu är faktiskt bägaren fylld. I stort sett alla irakiska föreningar i Malmö som vi träffade under förra veckan sade samma sak: Sätt stopp för EBO om det inte finns ett ordentligt förstahandskontrakt så att familjen eller den enskilde kan bo under ordnade förhållanden. Annars kommer det att bli en omöjlig situation, inte minst för de irakier som redan är här och är på väg att etablera sig och som helt plötsligt måste dela sin lägenhet med flera. Än värre finns det en massa ockrare som hyr ut del i rum för 5 000 kronor

svart i månaden för att flyktingar ska ha någonstans att bo. Det innebär att de skuldsätter sig och hamnar i en väldigt svår situation redan i början när de kommer hit.

Stoppa inte huvudet i sanden! Ska vi klara den här ansträngningen – och det måste vi göra, för flyktingpolitiken måste vara värdig – måste regeringen börja regera och inte komma med sådana svepande formuleringar som finns i interpellationssvaret om det fria valet och så vidare. Det måste till många fler kommuner som tar fullt ansvar, och EBO-reformen måste förändras så att människor kan bo i eget boende bara om de har ett eget kontrakt.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 98 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Haukaur reste i 25 dagar för att nå Sverige. Han tog sig hela vägen från norra Irak, har kurdiskt påbrå och fyller 17 år om några dagar. Vi träffades på ett boende för asylsökande ensamkommande barn. Här bor ytterligare 20-talet barn. Han är ett av drygt 80 barn som finns i bara Malmö. De har kommit från Irak, Afghanistan och Somalia. Nästan ingen kommun vill ta emot dem. Nu väntar de i Malmö, Sigtuna, Solna och Mölndal.

Bechar, Aujan, Abdissalam, Bahman, Abdullahi, Hussein och Eiman är en del av människorna bakom statistiken. De är en del av de flyktingar från främst våldets Irak men också från Somalia som hittat ända upp hit till Sverige. Vi träffade dem i stadsdelen Herrgården. En del av dem hade fått sitt uppehållstillstånd. Andra hade precis sökt det, som Bahman och Eiman. I gruppen fanns elektriker, verkstadsingenjörer och studenter. Det som förenade dem var den svåra bostadssituationen. Det var ett gemensamt bekymmer. Extremen Hussein bodde på Malmö camping med sin familj. Hela vintern har barnen fått gå 25 meter i kyla för att komma till toaletten.

Det här är två bilder som jag vill förmedla till integrationsministern från veckan som har gått och de besök vi har gjort: de ensamkommande barnen och bostadssituationen. Det är två uttryck för att det inte fungerar som vi vill just nu.

Till Sverige väntas en flyktingtillströmning som vi inte sett sedan 1990. Jag vill inte diskutera den generella arbetsmarknadspolitiken, utbildningspolitiken och integrationspolitiken utan den akuta situation som vi har här och nu i dag. Jag tar gärna den andra debatten med Sabuni vid andra tillfällen, men nu handlar det om det akuta läget det här året och nästa år.

Det man har gjort är att man fattat beslut om att lägga ned Integrationsverket, och det kunde inte komma sämre än just nu. Därefter har regeringen försökt att visa handlingskraft. Sabuni kallade till presskonferens förra veckan. Jag anade desperation, för när man lyssnade på presskonferensen var det mer som var otydligt än tydligt. Vi fick inga tydliga besked om hur mycket resurser den nya organisationen ska få. Hur mycket mer får länsstyrelserna, Ams och Migrationsverket? Vi fick inte heller något konkret besked om de förstärkningar som kommunerna eventuellt skulle kunna behöva för det här. Det är en akut situation i Malmö, Göteborg, Södertälje och många andra kommuner. Det enda vi fick veta var att det blir en ny utredning. Samma minister som flera gånger sagt här att hon vet vad som ska göras och att det är bättre att

handla än att tillsätta utredningar, skjuter nu frågan framför sig ett helt år innan hon tar tag i den konkreta situation som finns i dag.

Ministern säger att det inte finns någon oenighet vad gäller alla kommuners ansvar för att ta emot flyktingar. Men hur? Hon ger inga svar här. Visst, det finns 233 kommuner som har tecknat avtal. Många av dem har fått förfrågan om att ta emot fler flyktingar än förra året. De säger nej. Vi har ett 70-tal som fortsätter att sätta nej. Det vi har sett är migrationsminister Billström som ställer ut utställningsmontrar på Moderaternas kommunkonferens och nu vill komma till Socialdemokraternas partikongress för att uppmuntra kommuner att ta emot flyktingar. Snälla, det får vara slut på de politiska jippona och pajaskonsterna! Det är dags att börja regera och ta tag i den akuta situation som vi har i år.

Anf. 99 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt ge mig in i debatten eftersom vi har tre interpellanter. Men när jag nu hör debatten och det interpellationssvar som finns från ministern och regeringen gör det mig något bekymrad.

Jag har förstått att fördelningen internt i Regeringskansliet är sådan att det är integrationsministern som besvarar den här frågan. För någon månad sedan skrev jag själv en interpellation om delar av det här området, som då Tobias Billström som migrationsminister besvarade.

Här i riksdagen har integrationsfrågorna nu förts från socialförsäkringsutskottet till arbetsmarknadsutskottet. Jag, som är aktiv i socialförsäkringsutskottet, jobbar med migrationspolitiken. Då ser jag naturligtvis både kopplingen och den problemställning som finns på området. Detta har också belysts av två företrädare för socialdemokratin i två av landets större kommuner.

När jag har lyssnat till såväl migrationsministern som nu integrationsministern gör det mig något vilsen. Var står man egentligen politiskt i regeringen när det gäller att ha en politik som klarar att hantera de här frågeställningarna? Det jag har mött från migrationsministern på det här området, som har en omedelbar koppling till integrationsfrågorna, är detta: Den 13 december fick jag svaret att arbete pågår i Regeringskansliet. Det finns ett samarbete mellan Migrationsverket och Integrationsverket. Ett av verken ska läggas ned inom kort. Ministern sade också att han var hoppfull och trodde på lösningar.

Efter detta har jag vid ytterligare fyra tillfällen här i kammaren ställt frågor till migrationsministern – frågor som är kopplade till det som nu berörs av integrationsministern. Jag har då fått likartade svar.

Nu har det gått så långt att regeringen tydligen är i ett desperat läge. På ett internt partikonvent går man ut och delar ut flygblad till sina partivänner för att de ska ta ett ansvar för det här politikområdet. Det måste ses som en desperat handling.

Har man inte varit trovärdig när man har försökt föra ut budskapet ifrån riksdagen – ifrån regeringen via riksdagen – ut till sina kommuner? Jag upplever en handlingsförlamning som är förödande för det här politikområdet.

Nu får vi återigen höra att en utredning om hur invandrare lättare ska komma in på arbetsmarknaden bereds på Regeringskansliet. Vi har hört det nu i några månader. Det är precis samma svar. Vi ser inget resultat. Månaderna går och problemen växer och växer ute i de kommuner som är beredda att ta på sig ett ansvar. Det är bekymmersamt.

Jag hade själv kontakt med en av landets större kommuner och dess arbetsmarknadsavdelning under föregående vecka för att diskutera hur man såg på problematiken just nu utifrån sin profession. Det gäller hur man ska kunna handleda, vägleda och vara ett stöd för de personer som behöver just det här stödet. De var bekymrade. Den handlingsförklaring som de upplever finns från de centrala myndigheterna och det politiska styrsystemet är sådan att kommunerna inte kommer loss. De kan inte ge det stöd som de har gett under tidigare år därför att de får felaktiga signaler. Det är ett felaktigt signalsystem. Det är så det fungerar.

I de verkställande leden som vi har där ute finns inte den kraft som skulle kunna lyfta många av de här individerna. Det finns nämligen inget styrinstrument från den politiska ledningen. Den säger i stället: Bort med Integrationsverket – det var inte verkningsfullt! Förändra arbetsmarknadspolitiken – den är inte verkningsfull, och så vidare. Det är en handlingsförklaring som är förödande. Regeringen har nu ett krav på sig att komma till beslut. Kom till ett ställningstagande och visa på politik!

Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det råder lite förvirring om vem som svarar på frågorna därför att interpellanterna tenderar att blanda ihop äpplen och päron i sina frågor.

Tobias Billström ansvarar för flyktingar *innan* de får uppehållstillstånd. Vi talar om EBO – det är Tobias Billströms ansvar. Men sedan för ni in frågor om introduktion och så vidare. Då hamnar det på mitt ansvar, för då har människorna fått uppehållstillstånd. Det är därför ni kanske inte alltid vet var svaret kommer ifrån. Om ni kan börja separera de här sakerna beroende på exakt vad eller vem det gäller och vilket statsråd ni vill prata med så blir det lättare. Annars får ni nog stå ut med att vi växlar lite mellan oss.

Jag menar att det Billström gör är handlingskraftigt. Man kan håna det på olika sätt, men vilka tror ni det är i kommunerna som fattar beslut om att inte ta emot människor – att inte ta emot flyktingar som har fått uppehållstillstånd? Tror ni att det är beslut som fattar sig själva? Det är kommunpolitiker, socialdemokrater, moderater och andra, som fattar besluten. Var finns problemet i att vädja till sina kolleger i kommunerna och be dem ta sitt ansvar och vara solidariska med varandra? Det är väl bra!

Jag hoppas verkligen att Tobias Billström kommer till er kongress och att socialdemokratiska politiker i kommunerna också tar sitt solidariska ansvar. Det är det det handlar om. Det är människor som fattar beslut, och det är människor som måste övertygas om att vi måste ta det gemensamma solidariska ansvaret.

Integrationsverket jobbar för fullt tills det läggs ned den 1 juli. Jag hoppas verkligen inte att Lars Johansson tror att personalen sitter och dricker kaffe hela dagarna. Det är klart att de jobbar! Det är klart att de fortsätter att förhandla. Förhandlingar om avtal med kommunerna pågår hela tiden, och de kommer att fortsätta att pågå den 1 juli när länsstyrelserna tar över uppdraget att förhandla med kommunerna.

Anledningen till att jag väljer länsstyrelserna är att jag tror att det är bättre. En regional myndighet som känner sina kommuner och sina kommunpolitiker har lättare att övertyga om en regional solidaritet än ett verk på nationell nivå som ska förhandla med varje kommun för sig. Tillsammans med Arbetsmarknadsverket kan vi också få veta hur arbetsförhållandena ser ut i kommunerna. Det kommer att bli lättare att samarbeta kommuner emellan. Man kan bo på ett ställe, gå i skolan på ett annat och arbeta på ett tredje. Det kommer att fungera mycket bättre med länsstyrelserna som motor. Jag är inte alls orolig.

Integrationsverket rosas alltid som det som skulle lösa integrationsproblemen. Men det var väl inte Integrationsverkets uppgift att göra det? De har förhandlat. Sedan har de placerat människor i kommunerna, och efter det har deras ansvar upphört. De har inte följt utvecklingen när det gäller vart individerna tar vägen och vad som händer med de enskilda personer som de har placerat. Men länsstyrelserna har till uppgift att tillsammans med sakmyndigheter, det vill säga Arbetsmarknadsverket, Skolverket och Försäkringskassan, följa upp exakt hur det går med de enskilda personerna under introduktionen. De har det ansvaret. Där har ni ett svar när det gäller den delen av mottagandet och hur det kommer att organiseras.

Varifrån kommer då resurser till dessa myndigheter? Det kommer att annonseras i vårpropositionen. Det är svaret. Vårpropositionen läggs snart fram. Där kommer ni att få exakta svar på de frågor som ni ställer om resurser. Självfallet ska det finnas resurser. Det inser vi alla. Det är människor det handlar om.

Gör inte alla problem till politiska problem! Ni beskriver olika bilder av vad som händer i Malmö med människor som bor i bussar, i tält och allt vad Astudillo nämnde. Alla dessa människor kan bo i anläggningsboende. Det finns ingen som måste bo i en buss. Det är bara att ta kontakt med Migrationsverket, så får man bo på anläggningsboende. Men människor söker någonting, och det är detta något som vi kanske hellre ska diskutera än det här att de inte skulle ha tillgång till bostad.

Anf. 101 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Återigen får vi tyvärr inte något svar från Nyamko Sabuni om hur det här ska gå till. Hur ska flyktingmottagandet bli bättre?

Nyamko Sabuni säger att kommunerna ska vara solidariska. Det tycker vi också. Problemet är bara det att den diskussionen har funnits under lång tid, men inte lett fram till någonting. Många kommuner fortsätter år efter år att avstå. Det är framför allt de välsituerade kommunerna i storstadsområdenas ytterområden.

Det som integrationsministern inte ser är precis det som vi diskuterade i den integrationspolitiska kommitté som den tidigare regeringen tillsatte och som Nyamko Sabuni var med och avvecklade, nämligen: På vilket sätt ska vi kunna föra ett samtal mellan partierna om hur integrationspolitiken ska kunna utformas i landet?

Ni har avvisat den möjligheten. Ni har sagt att det ansvaret tar den nya borgerliga regeringen. Vad oppositionen tycker och vad oppositionen kan bidra med struntar ni i. Det tycker jag är en tragedi i sammanhanget. Anklaga inte oss för att politisera integrationsfrågan och integrationspolitiken eller flyktingpolitiken! Det har aldrig socialdemokratin gjort. Men ni har gjort det gång efter annan. Ni har anklagat den socialdemokratiska regeringen för att den har bedrivit en usel integrationspolitik i Sverige och skapat höga arbetslöshetstal bland invandrare trots att utvecklingen under de senare åren, när vi har haft en ekonomisk tillväxt, har gjort att man har fått det bättre – även om vi inte har tyckt att det har varit tillräckligt bra.

Vi har varit inne på, precis som i mitten på 90-talet när vi hade en stor flyktinginvandring från före detta Jugoslavien, att vi måste skapa bryggor mellan kommuner och rikspolitiker och mellan olika partier för att se vad vi kan åstadkomma gemensamt. Det gjordes då i den dåvarande invandrarpolitiska kommittén. Den var ganska enig om vilka åtgärder som skulle vidtas. En av de åtgärderna var just att samla kompetensen i ett integrationsverk för att stödja integrationspolitiken såväl i kommuner, landsting och stat som hos arbetsgivare, frivilliga organisationer etcetera. Det var uppdraget.

Det har ni sopat undan nu, och så börjar ni prata om länsstyrelserna. Länsstyrelserna har inget alls med detta att göra. Det är en kontrollmyndighet ute i landet. De sysslar inte med integrationspolitik. Det sysslar kommunerna med. Jag vet inte vilka verktyg länsstyrelserna ska ha. Det har ännu inte framkommit något annat än att de ska prata med kommunerna, men det är ju ingen lösning. Det måste finnas verktyg, stimulans och resurser som gör att man kan åstadkomma ett flyktingmottagande i kommunerna.

Sedan måste man ställa krav på de kommuner som år efter år med borgerligt styre har vägrat, exempelvis Kungsbacka som jag tog upp. Kungsbacka har 68 000 invånare och bygger bara bostäder för sina egna invånare och sätter upp murar runt staden i övrigt för andra människor som kommer från andra länder, precis som man gör i Danmark. Detta är oerhört oroande för framtiden.

Vi kan inte ha den utveckling som vi nu ser framför oss i flera städer där vi får en väldigt stor koncentration av människor som inte hittar någon annanstans att bo än hos sina släktingar eller vänner. Här måste regeringen också gripa in, ta allvarligt på situationen och skapa särskilda boenden under åtminstone ett år tills dessa människor som flyr hit får möjlighet att skaffa sig en egen framtid.

Anf. 102 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Jag fick reda på att det var för att jag blandade ihop olika frågor som svaret fick vänta. Jag skriver frågor utifrån den politiska verklighet som jag jobbar i hemma i min stad, och där är det här en jättestor fråga. Förbistringen om var gränslinjerna går är tydligen lika stor på Regeringskansliet, för jag har fått två datum när Tobias Billström har varit beredd att svara på den här frågan. Det blir lite underligt. Men det tillhör mer formalia.

Se det så här: I den här interpellationsdebatten blåser vi faktiskt i vis-selpipan. Vi är riktigt oroade.

Det finns bilder på min näthinna från tidigare tillfälle, Lars Johansson var inne på det, när vi hade en borgerlig regering och en stor flyktingtillströmning. Då fick man sätta upp tält på leriga potatisåkrar utanför Eslöv för att klara situationen därför att man inte i tid hade insett att man måste planera och förbereda för mottagandet.

Det är den bollen vi ger statsrådet och regeringen: Börja regera och planera för att det kommer väldigt många flyktingar, framför allt från Irak. Det nuvarande systemet att man flyttar in i redan befintliga lägenheter hos redan trångbodda familjer fungerar inte längre.

Sedan kan man skuldbelasta dessa asylsökande, som statsrådet gör, men det är ingen lösning. Det är deras barn som får lida för det.

Min åsikt är alldeles klar. Migrationsverket ska inte godkänna eget boende om man inte kan visa upp ett förstahandskontrakt på en bostad som passar den familjen, annars måste anläggningsboende vara det som gäller. Jag tycker att det borde vara förstahandsalternativet.

Det är som jag sade tidigare, att den frågan man direkt ställs inför när man står med kappsäcken och precis har kommit till Sverige är: Känner du någon du kan bo hos eller ska vi skicka dig till en anläggning någonstans i Sverige?

De allra flesta säger att de har en kusin eller någon annan, och så flyttar de in där. Det är så det går till. Besök gärna verkligheten och titta på den.

Det andra i min interpellation handlar om alla kommuners ansvar. Det går att säga att vi är överens. Alla tycker självfallet att alla kommuner ska ställa upp, men de gör inte det. Det är anledningen till min fråga. Jag har ställt exakt samma fråga till det tidigare statsrådet Jens Orback. Det är inte någon nypåkommen diskussion. Då gav sig förresten Tobias Billström in i debatten och lovade att med en borgerlig regering skulle staten ta över alla kostnader för flyktingpolitiken. Det är dags att infria det nu. Det går bra att läsa i protokollet om exakt samma interpellation som vi nu diskuterar.

Invånarna i Malmö undrar väldigt mycket hur det kan komma sig att de rika kommunerna runt omkring Malmö inte kan ta emot en enda flykting. Nu har några av dem ändrat sig och sagt att de kan ta emot 10 eller 25. Det kommer 50 asylsökande om dagen till Malmö, och rika, välmående, stora kommuner runt omkring säger att de kanske kan ta emot 10 på ett år. Det är nästan skrattretande. Vad skulle ha hänt om samma kommuner hade sagt att de fattat beslut i kommunfullmäktige om att äldre med hemtjänstbehov inte får flytta till deras kommun eller att handikappade inte får komma? Det skulle bli en enorm diskussion, men här

ska de övertygas med pappfigurer av Tobias Billström på ett partimöte. Det är helt absurt.

Regeringen har det nationella ansvaret, och regeringen måste faktiskt se till att kommunerna tar det ansvaret. Det är regeringens sak att komma tillbaka till riksdagen och berätta hur man ska göra för att alla kommuner ska ta sitt ansvar och att de kommuner som hittills har tagit ett jätteansvar nu ska avlastas.

Anf. 103 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! För det första går inte verkligheten att separera på två departement. Det är den verklighet vi har. Migration och integration går hand i hand.

Integrationsministern säger för andra gången att Integrationsverket jobbar för fullt. Det är en falsk bild. Här har vi en myndighet som ska stänga den 1 juli och som jobbar för fullt. Nej, de packar lådor. De ser sig om och försöker hitta nya jobb. Det är den bild som är verklighet.

Sedan säger statsrådet att vi får vänta med att få besked om resurser till vårpropositionen. Det vi fick veta på presskonferensen, Sabuni, var att ni lovade definitivt att det blir en effektivisering av statsapparaten. Det betyder mindre pengar till den organisation som kommer efter nedläggningen av Integrationsverket. Där finns ett besked. Men kommunerna, som ännu en gång tar ett solidariskt ansvar för den gemensamma flyktingpolitiken, kan inte vänta. Malmöborna, göteborgarna, Södertäljeborna med flera kan inte vänta. De pallar inte trycket en gång till. Det känner jag en stor oro för.

Sedan säger statsrådet att vi inte ska göra politik av allt detta. På presskonferensen sades: Det är varken kommunen eller staten som tvingar de människorna dit. De väljer att flytta dit själva. Det finns möjligheter till annat.

Något sådant sade hon här också. Det är information som ska hjälpa.

Låt mig förklara för integrationsministern hur det fungerar. När man söker uppehållstillstånd får man inte reda på något. Sedan när man väl har fått uppehållstillståndet, och här kommer det allvarliga, har man en månad på sig att bestämma sig om sin framtida placering i Sverige. Man har en månad på sig, sedan blir det ett definitivt beslut. Man skriver kontrakt med Migrationsverket.

Om man skulle råka välja en annan kommun att placeras i med sin familj får man lämna sitt EBO och flytta till ett ABO i kommun 2. Där får man sitta och vänta i ovisshet på en eventuell kommunplacering någon gång i framtiden. Trygghet eller ovisshet, det är ett svårt val för många. Eller hur? Systemet fungerar inte, och jag har pekat ut flera politiska åtgärder. Individualisera inte det här. Här finns politiska åtgärder som ni kan vidta för att underlätta den svåra situation som vi ser i dag.

Man har en informationsvecka i Migrationsverket när man väl har sökt uppehållstillstånd. Där informerar man, och kommunen och Ams är med. Men incitamentet finns ändå inte där i tillräckligt stor utsträckning.

Och framför allt: Om alternativet är att bo kvar hos släktingar eller att flytta till en flyktingförläggning när man väl har fått uppehållstillståndet, och där vänta ytterligare, när man i stället vill komma i gång, få ett jobb och få in barnen i sin skola – så kan det ju inte fortsätta.

Det må vara så att det låter raljant när vi tar upp Tobias Billströms monterutställning på Moderaternas kommunkonferens och eventuellt på vår partikongress. Om utställningen ska upp så föreslår jag att han ställer upp montern utanför Finansdepartementet och försöker passa på när Anders Borg går ut, för det som behövs nu är klara besked om extra resurser till kommunerna, som tar emot flyktingar, och klara besked till de myndigheter som ska hantera frågan framöver.

Anf. 104 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag förstår de bekymmer som integrationsministern har när det gäller arbetsfördelningen internt i såväl regeringsarbetet som kanske också riksdagsarbetet i dag med integrations- och migrationsfrågorna i två olika utskott.

Vi som socialdemokrater har en sådan dialog att vi hittar samarbetsformerna och diskussionen – därav den gemensamma debatten här nu med att försöka beskriva den problemställning som finns men också att påtala de behov av åtgärder och även visa på åtgärder som regeringen bör vidta för att snabbt komma till skott och snabbt kunna visa på effekten.

Jag har varit med i socialförsäkringsutskottet under den föregående mandatperioden och jobbat med såväl migrations- som integrationsfrågorna. Jag såg då den koppling som de här två olika politikområdena har i dag och det behov av gemensamma lösningar som finns.

Jag blev också i och för sig imponerad av integrationsministerns tal om att socialdemokratin har ett förtroendekapital ute gentemot Sveriges kommuner, ett förtroendekapital som högerregeringen nu vill utnyttja på olika sätt genom att vi ska ta över ansvaret att vara ute och föra debatten med kommunerna – ett ansvar som naturligtvis i första hand ligger på regeringen.

Nu säger integrationsministern att det finns en rad myndigheter som har uppdraget att jobba och verkställa en rad frågeställningar. Hon nämnde Försäkringskassan, Arbetsmarknadsverket och Integrationsverket. Vi ser att alla de här olika myndigheterna nu åderlåts på personal, som var till just för att man skulle kunna jobba med att hitta de gemensamma lösningarna.

Nej, integrationsministern, nu måste ni ta ansvar ordentligt från regeringens sida. Ni måste hitta konsensus mellan riks- och lokalpolitiken. Det är klart: Då är jag inte imponerad över det sätt som Folkpartiet har gått från tidigare oppositionsarbete till nuvarande majoritetsarbete och det sätt man nu hanterar frågeställningarna på. Vi förväntar oss bättre.

Anf. 105 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Ja, regeringen tar sitt ansvar. Det är därför jag står här och talar om vad som är på gång. Det är bara det att ni vill se ansvaret att vi ska tvinga människor att inte bo på vissa ställen utan i stället bo på andra ställen. Det ansvaret kommer vi inte att ta. Det kommer inte den här regeringen att göra, och det gjorde inte den förra regeringen heller.

Larmsignalen har gått fram. Vi bereder frågan utifrån de prognoser som Migrationsverket har gjort. De har också kommit regeringen tillkänna. Det är inte bara socialdemokratiska riksdagsledamöter som i dag

vet ungefär hur många irakier som förväntas komma till Sverige. Det vet Regeringskansliet också, och det är just de prognoserna vi jobbar utifrån.

Ni säger håfullt: Länsstyrelsen är en tillsynsmyndighet – vad ska den göra?

Jo, den ska förhandla på precis samma sätt som Integrationsverket gjorde. Det är bara det att den kan förhandla med kommuner och politiker som de har en relation till, vilket kanske Integrationsverket inte alltid hade på samma sätt. Man kan förhandla utifrån de förutsättningar man ser inom den egna regionen. Jag tror att länsstyrelserna kommer att bli en bra motor i detta.

När vi pratar om människor och om var människor ska placeras så pratar ni hela tiden om myndigheten Integrationsverket, men låt oss prata om just mottagandet! Det är det jag pratar om. Länsstyrelserna kommer att underlätta för oss när det gäller att få fler platser att placera människor på.

Och jag upprepar: Det finns anläggningsboende. Ingen behöver bo på en buss. Jag kan förstå – det är precis som Astudillo sade: Man vill inte bo på anläggningsboende, utan man vill bo i eget boende, därför att man söker trygghet. Det är jättebra. Trygghet är viktigt. Det har jag också förstått. Då måste det viktigaste för de här människorna i så fall vara den generella politiken, som Luciano Astudillo inte ville diskutera.

Men den är det viktigaste, det vill säga: Finns det möjligheter att få jobb, komma ut och få arbete? Alla de flyktingar som flytt och kommer till Malmö eller Södertälje: Om de kommer ut på arbetsmarknaden så är de inte ett problem för Malmö eller Södertälje. De är faktiskt inte det. Kan de ordna egen försörjning och få in barnen i skolan så har inte kommunerna några problem med att människor bor där. Det är ju det som kallas för tillväxt. Problemet är att människor fastnar i systemet, och det har de gjort i många år, för vi har haft väldigt många år då det inte har skapats några nya jobb. Nu skapas det nya jobb, och regeringen går in med åtgärder för att underlätta för människor att komma in på arbetsmarknaden. Det är det vi måste satsa på. Det är också det som kommer att underlätta situationen för oss i dag med irakier jämfört med i början av 90-talet med jugoslaverna. Det är den stora skillnaden.

Larmsignalerna har gått fram. Jag förstår de kommuner som tar emot för många i dag. Jag förstår deras belägenhet. Vi återkommer i propositionen med resurser till de nya myndigheter som ska ta hand om förhandlingar med kommunerna. Vi återkommer också till det här med introduktion och incitament för hur både kommuner, företag och andra ska kunna släppa in människor på arbetsmarknaden så fort som möjligt. Det är vad integrationen handlar om. Ni får hålla er tills vårpropositionen kommer.

Anf. 106 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Ja, vi ska nog förhålla oss till vårpropositionen också när den kommer. Men återigen: Varför rusta ned innan man vet hur läget är? Det var ju det ni gjorde i höstas. Nu har det gått sex månader, och väldigt många människor är oerhört oroade för vad som sker ute i landets kommuner med tanke på den kraftiga flyktinginvandring vi har och som vi hade förra året också.

Jag kan ta ett exempel för att göra det väldigt konkret – det måste man tydligen göra. Vi var några stycken i Södertälje i förmiddags. Det är en kommun med 80 000 invånare. Där tog man emot drygt 1 000 flyktingar föregående år. I år har de till och med nu 733 asylsökande i kommunen. Deras prognos är att de kommer att ta emot 2 000 flyktingar. Det är inget fritt val för kommunalpolitikerna i Södertälje, utan det är vad som händer därför att man flyttar till sina tidigare släktingar och vänner och bor hos dem i lägenheterna – kanske 15 personer i en trerumslägenhet och liknande. Det är det som är situationen. Det är den situationen man har också på många andra ställen. De människorna har inget alternativ, för samhället erbjuder inget annat alternativ.

I den meningen fungerar inte flyktingmottagandet i dag. Det fungerar inte på det viset att man ger möjligheter för de här människorna att få introduktion och boende någon annanstans, för det finns ingen myndighet som tar det ansvaret. Det är ju där ni borde backa tillbaka i stället för att nu tillsätta nya utredningar och hänvisa till vårpropositionen.

Sedan kan man ställa sig frågan: Vem ska fördela mellan länen? Man kan ta Hallands län som ett exempel. Kungsbacka tar inte emot någon över huvud taget i dag. De tar emot 270 flyktingar i Hallands län, medan det är mångfaldigt fler i Västra Götalandsregionen. Hur ska man föra över dem? Vem tar det ansvaret? Inte ens på den frågan har vi fått något svar.

Anf. 107 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Statsrådet säger att Regeringskansliet mycket väl vet hur allvarlig situationen är. Då blir man ännu mer oroad över bristen på handling i det här läget. Jag ska inte gå närmare in på beskrivningar, men jag säger: Ta till er läget och situationen såsom den är på marken bland människor.

Jag tror att vi har ett gemensamt intresse av att flyktingmottagandet fungerar på ett bra sätt. Gör det inte det så innebär det att man ger näring åt främlingsfientliga krafter som kommer att kunna säga: Se, Sverige klarar inte av det! Politikerna klarar inte av det!

Det kan bli en jordmån när människor i vissa kommuner har problem med att komma till vård och till annan service därför att kommunen oplanerat får ta ett alldeles för stort ansvar för den nationella flyktingpolitiken. Om nu regeringen inte själv tänkt göra något annat än utreda och se om man kan få fram någon krona i vårpropositionen vill jag ge ett litet miniprogram att jobba med.

- Kom med skarpa förslag om hur vi kan se till att alla kommuner tar det nationella ansvaret. Kom tillbaka till kammaren och säg vad regeringen vill göra för att se till att alla kommuner är med. På vilket sätt får regeringen klura ut själv.
- Starta fler anläggningsboenden. Argumentera redan vid ansöknings-tillfället för varför man ska välja det framför att vara inneboende, boende på någon svart adress eller som del i rum.
- Godkänn EBO-adresser endast om det är fråga om ett förstahandskontrakt på en bostad som passar familjen och framför allt passar barnen. I annat fall gäller anläggningsboende.

- Ta vara på alla irakiska föreningar och andra invandrarföreningar i samband med mottagandet. De kan göra en stor insats för att se till att det hela går bra.

Det är en liten agenda att börja med.

Anf. 108 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tar med mig det som Sabuni sagt. Signalen finns där. Hon har lyssnat in vad vi här framfört. Nu avvaktar vi besked, alltså de konkreta beskedet om hur det hela ska fungera framöver. Hittills är de, som sagt, väldigt få.

Tänk er en situation där alla kommuner ställer upp. I dag har vi dock inte fått besked om hur det ska se ut. Inte ett enda konkret besked om hur det blir. Tänk om Migrationsverket, när de ger uppehållstillstånd till flyktingar, kunde erbjuda ett alternativ och säga att i stället för att bo trångt i Herrgården i Rosengård kan flyktingarna flytta till Gnosjö kommun, berätta att där finns möjligheter till introduktion, berätta hur skolan kommer att se ut och hur bostadsområdet som de eventuellt kan bo i med sina familjer ser ut.

Så är det inte i dag. Alternativet är ABO, anläggningsboende, även för de människor som fått uppehållstillstånd. Tänk om man dessutom fick mer än en månad på sig att bestämma sig. På endast en månad, ibland mindre än det eftersom det tar 14 dagar att boka in mötet med Migrationsverket, ska man ha bestämt sig utan att först ha fått se något annat än kanske just det EBO där man varit. Här finns alltså möjligheter till många politiska åtgärder. Här finns möjligheter att göra mycket bättre saker för att stötta de kommuner som – återigen – tar ett solidariskt ansvar för den gemensamma flyktingpolitiken. Det behövs statliga ABO:n för att få stopp på det ovärdiga boende som vi har i många av storstäderna, och därför måste det till pengar. Det behövs extra resurser till de kommuner som tar ansvar.

Vi vill ha konkreta besked om hur alla kommuner ska ta ansvar för den gemensamma flyktingpolitiken. Signalen finns där, men de konkreta förslagen om åtgärder, hur man ska vidta dem, har vi inte fått i dag.

Anf. 109 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Ja, jag kan beklaga att det gick tolv år utan att man maktade med informationen till flyktingarna, så att den skulle fungera och de kunde välja rätt boende. Vi har insett det, och vi jobbar på för fullt. Migrationsministern jobbar för att Migrationsverket ska bli bättre på att informera flyktingarna om var exakt de har bäst chanser att kunna lyckas med sina framtida liv i Sverige.

Regeringen har skapat en effektiv förhandlingsorganisation med hjälp av länsstyrelserna. Vi anser att länsstyrelserna känner sina områden, känner de kommunpolitiker som i dag är de som fattar beslut om hur många de ska ta emot. Jag är väldigt stolt över att vi lyckats få länsstyrelserna att acceptera den uppgiften. Jag tror att det är precis rätt organisation för detta.

Regeringen kommer att satsa på jobben. Jag är övertygad om att kommunerna i dag är tveksamma till att ta emot flyktingar eftersom det handlar om pengar. De ser framför sig människor som fastnar i systemet. De ser framför sig socialbidrag som ska betalas ut i många år, barn som ska ha skolgången betald och så vidare. Eftersom de därmed får in vuxna som inte kan arbeta, försörja sig själva och bidra till kommunens utveckling blir de tveksamma.

Den generella politiken för jobb är alltså även en politik som kommer att locka kommunerna att vilja ta emot flyktingar, och det är också en politik som kommer att öka solidariteten kommunerna emellan.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:304 om bostadsföretag och diskriminering

Anf. 110 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag är beredd att utreda hur *situation testing*, i enlighet med MR-planen, skulle kunna användas för att motverka diskrimineringen. Han har även frågat mig vilka andra åtgärder jag kan tänka mig att vidta för att motverka diskriminering på bostadsmarknaden.

Vad gäller *situation testing* anser jag att metoden är intressant. En undersökning av förekomsten av diskriminering på arbetsmarknaden i Sverige har genomförts av Internationella arbetsorganisationen, ILO, med metoden *situation testing*. Jag kommer att överväga behovet av liknande undersökningar inom fler samhällsområden, till exempel bostadsmarknaden, när jag har fått slutsatserna och rekommendationerna från ILO.

Jag kommer även att överväga att ta initiativ till en utredning om användning av *situation testing* som bevismedel i ärenden hos ombudsmännen mot diskriminering. Det är viktigt att man tittar på undersökningsmetoden med hänsyn till de etiska och juridiska övervägandena.

Det finns redan i dag bestämmelser i lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering som förbjuder diskriminering vid yrkesmässigt tillhandahållande av bostäder. Det är med andra ord förbjudet för hyresvärdar att missgynna bostadssökande utifrån diskriminerande grunder, såsom etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Min utgångspunkt är att den lagstiftning vi har ska följas och att överträdelser ska beivras.

Lagstiftningen på området och andra frågor rörande diskriminering har varit föremål för översyn inom Diskrimineringskommittén, som har presenterat slutbetänkandet *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* (SOU 2006:22). Inom Regeringskansliet bereds nu Diskrimineringskommitténs förslag med inriktning att en proposition ska kunna beslutas under 2007.

För att utöva tillsyn över lagstiftningen mot diskriminering finns ombudsmän som motverkar diskriminering. De kan bland annat föra skadeståndstalan för den som anser sig ha blivit diskriminerad och anmäler det till ombudsmannen. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO, har

fått kraftigt ökade anslag för att intensifiera kampen mot diskriminering inom olika samhällsområden. DO bedriver nu ett särskilt projekt angående diskriminering på bostadsmarknaden.

Jag kan försäkra Luciano Astudillo om att jag ser allvarligt på diskriminering på bostadsmarknaden och att jag noga kommer att följa utvecklingen på området.

Anf. 111 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Tack för svaret, Nyamko Sabuni!

Först och främst vill jag konstatera ett par saker. Jag vet att Nyamko Sabuni ser allvarligt på diskriminering. Det gör även jag. Jag vet också att det finns en lag som förbjuder diskriminering på bostadsmarknaden, men jag tycker inte att debatten ska handla om det utan om vilka politiska ambitioner Sabuni har för att göra något åt den diskriminering som finns trots lagstiftning och trots att vi tycker att det är ett allvarligt problem.

Om jag ska vara ärlig vet jag inte hur jag ska tolka Sabunis svar. Å ena sidan säger hon att hon noga kommer att följa utvecklingen på området. Det är inte precis något svar att glädjas åt, för Sabuni borde verkligen veta att det tillhör hennes roll. Integrationsministerns roll är att följa utvecklingen på till exempel diskrimineringsområdet. Å andra sidan säger Sabuni att hon kan tänka sig att överväga att ta initiativ till en utredning som använder *situation testing* som bevismedel i ärenden hos ombudsmännen mot diskriminering. Här finns eventuellt något att ta fasta på, något som åtminstone antyder ett litet steg framåt för den borgerliga regeringen i kampen mot diskriminering. Där är vi emellertid inte i dag, tyvärr. Så tolkar jag svaret.

Jag kan konstatera något som jag även konstaterat tidigare, nämligen att det faktum att man nu bara överväger det som vi var överens om när vi antog MR-planen, för övrigt i bred konsensus, är ett steg tillbaka i kampen mot diskriminering, att man växlat ned vad gäller ambitionerna att motverka diskriminering. Det går inte att tolka "överväga" på annat sätt.

Fru talman! Den undersökning som jag hänvisar till i min interpellation har gjorts av Hyresgästföreningen. Den kallas för Diskrimineringsbarometern och talar sitt tydliga språk. I 37 procent av samtalen till hyresvärdarna fanns diskriminerande inslag mot de personer som hade så kallade utländskt klingande namn. I 14 fall av 100 var diskrimineringen så tydlig att den med svensk klingande namn fick bostaden medan den med utländskt klingande namn inte fick bostaden. Undersökningen ledde i sin tur till att 15 företag fick en anmälan på sig av Diskrimineringsombudsmannen. Det är ett allvarligt problem. Den här metoden visar sig vara ganska effektiv.

DO beskriver undersökningens resultat som "alarmerande" i de kommentarer man gjort. Men här har vi en minister som säger att hon ska överväga saken och noga följa utvecklingen på området. Det är ganska stora skillnader i hur man beskriver verkligheten, tycker jag. Kan Sabuni utifrån det förstå att vi socialdemokrater kan känna viss oro inför framtiden?

Sabuni fortsätter i sitt svar att föra fram en del andra saker kring det extra stödet till DO, som jag noterar numera kallas för "kraftigt ökat

anslag”. Tidigare var det ”13 miljoner”, men nu definieras det som ”kraftigt ökat anslag”. Hon nämner beredningen av Diskrimineringskommittén. Det är bra saker och politik som vi också tyckte det var bra att förstärka. Men vad mer? Vad händer inom bostadspolitiken i övrigt? Vad har ministern att säga om kommunala bostadsförmedlingar? Hur vill ministern samarbeta med allmännyttan? Eller vill man framför allt sälja ut allmännyttan? Och hur blir det med hyresgarantin som ni lovade?

Anf. 112 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! 13 miljoner för en mindre myndighet *är* en kraftig ökning av anslaget, oavsett hur jag har beskrivit det tidigare.

Mitt svar till Luciano Astudillo är tydligt. Jag tycker att det här är en intressant metod och säger återigen: Innan jag har alla fakta på bordet kommer jag inte att fatta beslut om huruvida vi ska fortsätta eller inte. Jag väntar på slutsatserna från den mindre undersökning på arbetsmarknaden som ILO hade ansvar för. Jag tror att det är ganska förnuftigt att göra så. Det går inte att handla i panik. Vi vet att diskriminering förekommer, och vi vet att vi ska göra vad vi kan för att beivra den, men vi kan inte handla i panik med åtgärder som eventuellt strider emot grundlagen.

Jag följer vad som händer på området. När jag har fått slutsatserna kommer jag att överväga om vi eventuellt ska kunna använda oss av samma metoder på andra marknader och framför allt om de kan användas som bevismedel. Vi måste se till de etiska och juridiska aspekterna av det hela. Arbetet bereds inom Regeringskansliet. Innan vi är klara med det kan jag inte ge dig något annat svar än att det är intressant och att det är därför vi ser över det.

Anf. 113 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tror att det är första gången jag får höra tydlighet definieras som ett svar där man säger: Jag avser att överväga detta och kommer noga att följa utvecklingen. Det är inte alls tydligt! Det handlar inte heller om att handla i panik, utan om att följa den MR-plan som antagits av Sveriges riksdag. Regeringen har inte tagit tillbaka den, utan vad jag har förstått gäller den på det här området. I den är det tydligt sagt att vi ska tillsätta en utredning kring *situation testing*. Den är tydlig på den punkten.

Låt mig återigen påminna ministern – vi har haft en generell debatt om diskriminering – om vilka fördelar som finns med *situation testing* som metod. Den kan ge oss kvantitativa mätningar på hur omfattande diskrimineringen är; det är en kunskap som vi oftast saknar i Sverige. Den kan användas av myndigheter för att utveckla policyer genom att jobba förebyggande. Den kan också användas för att tillämpa lagstiftningen, till exempel om DO skulle använda den för att testa olika branscher och områden. Den kan dessutom användas för att påverka opinionen; det blir tydligt när diskriminering sker av någon som har ett annorlunda utseende eller ett annat namn. Det blir konkret, och man kan verkligen mäta detta.

Återigen: DO kallade resultatet av Diskrimineringsbarometern för ”alarmerande”. Detta ledde som sagt till att 15 bostadsföretag i Sverige fick anmälningar om diskriminering. Tyvärr måste jag säga att jag inte tycker att svaret är konkret. Att tala om att ”överväga” och ”följa utvecklingen” är inte ett konkret svar. Dessutom är hela syftet med en utredning att kolla på de fördelar och nackdelar som finns med en sådan metod, på problem kontra grundlagen – allt som ministern hänvisar till. Hela poängen med den utredning som jag frågar om är att se hur vi kan använda metoden och var den stöter på patrull. Jag hade önskat att jag kunde få ett tydligare besked om en utredning. Sabuni tycker ju att metoden är intressant. Att kolla på de eventuella fallgroparna hade varit ett litet steg framåt, kan jag tycka.

Apropå det ökade anslaget till Diskrimineringsombudsmannen: Det enda jag sade är att i de debatter vi har haft tidigare – vi har haft en del nu – har ministern pratat om ”13 miljoner kronor”, medan hon nu säger ”kraftigt ökade anslag”. Jag bara noterar de olika sätten att beskriva samma fenomen. Jag tror att det bådär för att DO och de andra ombudsmännen mot diskriminering inte kommer att få så mycket mer resurser under en längre period. Jag ser det framför mig. Eventuellt kommer man att få en förstärkt apparat om man får en samlande organisation, vilket både Sabuni och jag tycker vore en positiv inriktning på det framtida diskrimineringsombudsmannaämbetet.

Jag fick inga besked om den generella politiken på bostadsmarknaden, om hur man ska se till att det finns bostadsköer, bostadsförmedlingar och hyresgarantier. Jag fick inte heller något besked om hur man kan använda allmännyttan som ett effektivt verktyg för att vara förebild i ett icke-diskriminerande sätt att jobba.

Anf. 114 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag överlåter till min kollega statsrådet Mats Odell att svara på bostadsfrågor. Jag måste be Luciano Astudillo att interpellera till honom om han vill diskutera bostadsmarknaden på det viset. Jag är här för att debattera *situation testing*.

Du kan få ett tydligt svar. Jag ska tillsätta en utredning för att se om detta kan användas som bevismedel. Därmed inte sagt vad vi kommer fram till. Jag överväger som sagt att använda de här metoderna på andra marknader, men jag kan inte fatta ett konkret beslut förrän jag har fått slutsatserna av den mindre undersökning vi har gjort på arbetsmarknaden.

Som du vet försvåras de här undersökningarna på arbetsmarknaden genom att det inte är tillåtet att förfälska betyg och intyg i Sverige. Där har vi ett problem. Jag tycker inte heller att det ska vara tillåtet. Det gör att det är väldigt begränsade branscher vi kan undersöka. Vi får också se vilka hinder vi finner på andra marknader. Bostadsmarknaden skulle kunna vara en marknad där man kan använda denna typ av testningar. Men låt mig återkomma med ett konkretare svar när jag har fått slutsatser från ILO i frågan.

Anf. 115 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag måste säga att jag blir upprymd och glad. Det är första gången under alla de debatter jag och integrationsministern har haft som jag kan stå här och glädjas åt ett tydligt konkret besked. Det blir en utredning kring *situation testing*, som förhoppningsvis syftar till att vi ska kunna använda metoden mer effektivt och aktivt i Sverige. Det är ett bra besked, och jag hoppas att någon snappar upp det.

Det blir alltid problematiskt att debattera med integrationsministern. Förvisso är hon ansvarig för flera olika politikområden – samtidigt som hon inte är det. När det gäller bostadsmarknaden hamnar man mellan stolarna – antingen ska man debattera med Sabuni eller så ska man debattera med Odell. Likadant med arbetsmarknaden: Antingen ska man debattera med Sabuni eller så ska man debattera med Littorin. Det är svårt att hitta gränsdragningen. Det måste Sabuni förstå. Den generella politiken kan många gånger användas i ett icke-diskriminerande syfte. Jag hoppas att vi kan vara överens om det också. Man kan till exempel ha en lagstiftning som gör det tydligt hur bostäder förmedlas i kommunerna. Det är väldigt få kommuner som har det så nu. Ett annat sätt att komma åt diskrimineringen skulle kunna vara en hyresgaranti, någonting som för övrigt er regering har lovat och som vi också hade lovat tidigare.

Det finns alltså mycket att göra. Men jag är glad åt integrationsministerns besked – och det är första gången jag kan glädjas åt ett besked från integrationsministern – om att det ska tillsättas en utredning på detta viktiga område. Jag tackar för svaret.

Anf. 116 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag är glad över att jag kan glädja Luciano. Alla svar han får gläder honom inte. Han tycker inte ens om de lösningar jag lägger fram, men i detta svar finner vi äntligen varandra.

Jag förstår problemet när det gäller vem man ska interpellera. Ska man tala generellt om bostadsmarknaden tycker jag att man ska prata med Mats Odell och också se till att han har ett integrationsperspektiv i det hela. Alla sakministrar ska se till att ha ett jämställdhets- och integrationsperspektiv – det är inte jag som ska komma och tala om deras politikområden så fort det gäller integration eller jämställdhet. Jag hoppas att Luciano Astudillo interpellerar och får svar på sina frågor också av andra ministrar.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2006/07:306 om Europarådets kampanj mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Anf. 117 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Carina Hägg har ställt ett antal frågor till mig som utgår från Europarådets kampanj mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, men som också i allra högsta grad handlar om det arbete som

regeringen gör och i fortsättningen avser att göra vad gäller mäns våld mot kvinnor och barn. Jag tackar för frågorna och ser detta som ännu ett bra tillfälle för att tala om denna viktiga fråga.

De första tre frågorna berör den nationella handlingsplanen för att motverka mäns våld mot kvinnor som regeringen just nu arbetar med att ta fram. Dessa frågor lyder: När kommer statsrådet att presentera den aviserade handlingsplanen mot mäns våld och därtill hörande frågor?

På vilket sätt kommer statsrådet att se till att riksdagen och den svenska delegationen i Europarådet involveras i arbetet med att ta fram handlingsplanen? Och: Kommer statsrådet att verka för att handlingsplanen omfattar de delar som Europarådet pekar på?

Jag vill börja med att säga att regeringen ser frågan om mäns våld mot kvinnor som ett prioriterat område under denna mandatperiod. Regeringen har nyligen lämnat en proposition till riksdagen om socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och deras barn. Lagstiftningen skärps så att kommunernas ansvar framgår tydligare.

Jag håller med Carina Hägg i problembeskrivningen och att det finns mycket kvar att göra när det gäller att motverka mäns våld mot kvinnor. Därför har regeringen också påbörjat arbetet med en övergripande handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor. Ambitionen är att efter ett brett samrådsarbete, där organisationer med erfarenhet inom området kommer att höras, presentera den under hösten 2007. Handlingsplanen ska vara en nationell handlingsplan.

Regeringen avser också att under 2007 presentera en handlingsplan för att motverka människohandel för sexuella ändamål och prostitution.

Regeringens syn på frågan om mäns våld mot kvinnor är helt i linje med Europarådets kampanj.

Carina Hägg har också ställt följande tre frågor. På vilket sätt kommer jag att se till att regeringen bidrar till Europarådets kampanj, till exempel i form av bidrag med goda exempel? Vilka ekonomiska medel kommer jag att arbeta för att regeringen avsätter för kampanjen, och vilka kommer att få ta del av de ekonomiska medel som avsätts? På vilket sätt kommer jag att verka för att regeringen samverkar inom Norden och Baltikum kring kampanjen?

På detta vill jag svara följande: Kampanjens syfte är att få staterna att intensifiera sitt arbete runt mäns våld. I Sverige har vi under en lång tid arbetat med dessa frågor, och vi har också haft ett antal olika kampanjer. Detta arbete sker inte isolerat från internationellt arbete, inte minst när det gäller övriga Norden eller de baltiska staterna. Vi har ett gott samarbete med dessa länder, och det hoppas jag verkligen att vi också fortsättningsvis kommer att ha. Jag tänker bland annat på Women and Democracy-konferenserna som är ett nordisk-baltiskt samarbete och som också inbegriper frågor som har med mäns våld att göra. Vi har också ett gott samarbete när det gäller frågor om människohandel och prostitution. Självklart kommer jag att vid mina möten med ministrar från andra länder också ta upp frågor som rör Europarådets kampanj.

Regeringen har inte avsatt några riktade medel till Europarådets kampanj, men på förslag av regeringen har resurserna inom jämställdhetsområdet förstärkts med 400 miljoner kronor för att bland annat förstärka arbetet med att minska mäns våld mot kvinnor. Den handlingsplan som nu tas fram är tänkt att ta ett samlat grepp om arbetet för att motverka

mäns våld mot kvinnor, och skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan olika aktörer på central och lokal nivå. Arbetet ligger alltså helt i linje med Europarådets kampanj.

Sverige har under maj till november 2008 ordförandeskapet i Europarådet. Diskussioner pågår om Sverige under den perioden också ska stå som värd för den avslutningskonferens som planeras inom ramen för Europarådets kampanj. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor och barn har hög prioritet för regeringen som också lyfter fram dessa frågor i internationella sammanhang. Men vi får inte glömma att Europarådets kampanj i första hand är till för att uppmana Europas länder att nationellt arbeta för att motverka mäns våld mot kvinnor.

När det gäller Carina Häggs sista fråga om när Sverige kommer att ratificera konventionen mot människohandel och hur jag kommer att driva på för att även EU och andra länder ska ratificera konventionen mot människohandel vill jag svara på följande sätt.

Sverige har varit aktivt i förhandlingsarbetet och var dessutom ett av de första länderna som undertecknade konventionen den 16 maj 2005, vilket var samma dag som konventionen öppnades för undertecknande. Sverige ser konventionen som ett mycket viktigt steg i medlemsländernas arbete för att förebygga och motverka människohandel, och självklart tycker jag att det är positivt att alla stater undertecknar och ratificerar konventionen.

En utredare har just nu i uppgift att bland annat göra en översyn av människohandelsbrottet. Utredaren ska enligt direktiven också analysera frågan om Sveriges tillträde till Europarådets människohandelskonvention och vilka lagändringar som i så fall kan krävas och ge förslag på sådana lagändringar. Utredningen ska vara klar den 31 oktober i år.

Anf. 118 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag tycker att det är trevligt att talman Per Westerberg har möjlighet att leda förhandlingarna här i kväll, för den här kampanjen och det här arbetet har stöd hos talmannen. Därför känns det bra att vi debatterar under din ledning, Per Westerberg. Egentligen var meningen att vi skulle vara flera ledamöter från delegationen och från flera partier som deltog i debatten, bland annat från Nyamko Sabunis eget parti, men eftersom det blev lite senare än det var tänkt får jag ensam representera delegationen här.

Jag välkomnar att statsrådet Nyamko Sabuni säger att hon tycker att dessa frågor är viktiga, att hon understryker handlingsplanen och ger en tidtabell för när den ska komma. Det är viktigt att vi får dessa klarläggande besked. Men när jag hör svaret känner jag att det finns bekymmer.

Låt mig först säga att det har varit en ganska lång resa att få denna kampanj till stånd. I Europarådet identifierade vi att det fanns ett problem. Vi drev fram det, så att det togs upp vid toppmötet i Warszawa för två år sedan. Vi hade ett arbetsmöte i Stockholm, en uppstart i Madrid, och nu rullar kampanjen på. Nästa hållpunkt är ett halvtidsmöte i juni. Då vill jag gärna ha med mig svar från regeringen som jag kan framföra vid det tillfället: Hur långt har vi kommit och vad planerar vi?

Sedan blir det avslutning nästa år. Då får vi i Sverige ta över ordförandeklubban. Vi har alltså ett extra ansvar, både för att vi är med från

början och för att vi avslutar det. Det finns mycket förväntningar på oss i och utanför Sverige när det gäller vad vi kan göra.

Jag har några ytterligare frågor. Nyamko Sabuni pekar på de 400 miljoner som avsätts. Det är en ganska stor summa på det här politikområdet. På vilket sätt kan dessa medel komma kampanjen till del, hur ska man söka dem, och vilka är kriterierna? Jag tänker inte i första hand på oss i riksdagen utan på olika organisationer.

För att de ska kunna föra ut de här frågorna i samhället krävs att organisationerna också har pengar. Frågorna kan inte drivas utan ekonomiska medel. På vilket sätt kan de ideella organisationerna och andra få del av medlen? Vilken person är koordinator och ansvarig för de här frågorna på departementen?

Vi har pratat om handlingsplanen, och det är positivt att regeringen är så engagerad i den. Men det är ju många andra som också är engagerade. Jag vill gärna veta hur handlingsplanen ska arbetas fram. Kommer man att göra det i samverkan med riksdagen? Europarådets svenska delegation vill självfallet bidra efter mål och möjligheter med sina erfarenheter.

Vi måste ha både män och kvinnor i det här arbetet. Det här är ingen kvinnofråga utan en mänsklig fråga som både män och kvinnor har ansvar för. Det är också viktigt att det inte bara blir en man – även om det är en kunnig man – som arbetar med handlingsplanen. Handlingsplanen måste tas fram brett, så att många känner att deras aspekter på dessa frågor blir tillgodosedda och att man ser dem.

Kommer handlingsplanen att omfatta de punkter som Europarådet pekar på? Statsrådet Nyamko Sabuni pekar på att det ligger i linje med detta, men hon säger inte att hon står bakom eller instämmer i Europarådets arbete utan i stället att det är i linje med det. Det kan vara en distinktion. Det är viktigt att få ett tydligt svar på att Nyamko Sabuni står bakom arbetet.

Ett sätt att visa detta är att ha en dialog med regeringens myndigheter och SKL. Men det är också fråga om att ge direktiv till jämställdhetsmyndigheterna på de olika länsstyrelserna på vilket sätt de kan arbeta med frågorna under kampanjen och vara en del av kampanjen.

Jag är lite oroad. Det är upp till regeringen att organisera sitt arbete. Det ska jag inte ha några synpunkter på. Men det är lite oroande att det är färre anställda, det vill säga att en resursbrist på departementet kan komma att påverka arbetet. Vilka planer har Nyamko Sabuni för att inte hamna i situationen att man inte riktigt orkar jobba med frågorna och inte orkar göra ett avslut nästa år? Vi har några månader på oss.

Anf. 119 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Min bedömning är att det inte är en kampanj som är det första vi ska prioritera. Man måste tolka ordet kampanj rätt. Vi hade en kampanj när det gäller trafficking 2002. Den var bra och framgångsrik på alla sätt, men jag fokuserar på pengar och mänskliga resurser för att få ihop handlingsplanen. Jag vill att man ska ta ett större grepp, involvera flera departement och flera olika grupper också när det gäller mäns våld mot kvinnor. Det handlar inte bara om det traditionella mäns våld mot kvinnor, som vi känner till, utan det gäller också hedersproblem och våld i samkönade relationer. Vi måste se till situationen för kvinnor med

funktionshinder och den risk de lever med. Det finns kvinnor med missbruksproblem, och så vidare. Det finns olika grupper man måste ta med i ett sådant program. Det är där jag satsar resurserna.

Däremot har vi visat intresse för att hålla slutkonferensen för Europarådets kampanj. Vi kan diskutera vidare hur kampanjen ska läggas upp, också gärna med delegationen.

När jag säger ”i linje med” menar jag att vi håller med om det som står i Europarådets föreskrifter. Det gäller förebyggande arbete och lagändringar. Vi har redan satt i gång med några sådana. Bara det att vi ålägger socialtjänsten ett större obligatoriskt ansvar att ge kvinnor stöd är en sådan sak. Det faktum att en lag träder i kraft den 1 juli som ser till att skadestånd till kvinnor som har misshandlats av sina män inte ska ingå i bodelningen när de skiljer sig från männen är också ett led i detta. Det handlar om lagändringar, skyddat boende och program för män. Ska vi komma till rätta med detta måste man också se till att de män som misshandlar kan rehabiliteras på olika sätt så att de inte misshandlar igen.

Sedan var det en fråga om resurserna på departementet. För tillfället råder ingen resursbrist. Det finns ett antal människor som har varit projektanställda. Deras projekt upphör, och därför upphör också deras projektanställningar. De får gå. Många av dem är bra. Det innebär att till de nya tjänster där vi nu söker folk ser jag gärna att några av dem söker tjänsterna. Vi söker nytt folk till dessa tjänster. Det som har hänt är att de projektanställdas projekt har upphört. Det är ingen som har blivit uppsagd.

Arbetet är viktigt för mig. Det är prioriterat. Jag har sagt det i medier förut, och jag säger det igen: Mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersproblem och hedersvåld, är en akut jämställdhetsfråga. Jag kommer att sätta in så många och så stora resurser som det bara behövs. Jag ska se till att mina kolleger på övriga sakdepartement också prioriterar frågan.

Anf. 120 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag välkomnar statsrådet Nyamko Sabunis ansvar för frågorna. Jag upprepar vikten av en handlingsplan. Den måste utvecklas till en handlingsplan som innefattar många olika områden. Det är ett komplext problem. Det är därför det tar tid, och det är därför det behövs många människor från olika håll i samhället som engagerar sig för att bryta trenden.

Det är fortfarande en negativ trend. Det är inte fråga om att antalet anmälningar ökar eftersom flera vågar anmäla, utan expertisen säger att antalet faktiska fall ökar. Då måste vi bryta trenden. I dag finns ett våld som breder ut sig och som för tankarna till en pandemi. Orsakerna bakom detta skiljer sig åt. Men konsekvenserna är att det finns många offer. Därför är det bra att göra insatser inom socialtjänsten med en ny lagstiftning där man tydliggör kommunernas ansvar. Men jag tror att det fortfarande inte står att man är skyldig att ge ett skyddat boende. Det står ”stöd”, men det är möjligt att jag har fel. Jag skulle gärna få ett klarläggande eftersom det är en viktig detalj.

Jag brukar säga att det var 24 000 fall 2005. Jag vet att statsrådet själv talar om 25 000 fall året därpå. Siffrorna visar varför det behövs en kampanj. Det behövs en bra lagstiftning. Det finns mer att göra på lagstiftningsområdet, men vi har en i huvudsak bra kampanj. Det finns alltmer

kunnande på området. Vi satsar på skyddat boende. Vi satsar på att utveckla de tekniska frågorna. Det går säkert att göra mer. Jag har hört att man i Storbritannien har byggt skyddade rum för vissa kvinnor. Det finns inte en lösning som fungerar för alla, men det finns rätt mycket för att även med teknikens hjälp och mänskliga resurser skydda kvinnorna.

Män behöver behandling för att deras beteende ska brytas. Attityder behöver förändras. Men det behövs också ett arbete bland män. Det är nödvändigt för att bryta kurvan. Det jag säger nu är lite grann svar på frågan om kampanj. Det behövs ett attitydförändrande arbete. Det tar tid och kraft, och då måste många engageras. Därför är det viktigt att de som vill jobba med kampanjen känner ett engagemang och att de också kan söka pengar, så att Nyamko Sabuni kan känna att hon får största möjliga stöd i sitt arbete att förändra Sverige.

Våldet har ingen åldersgräns. Barn blir våldsoffer. SKL:s animerade filmer med barn från tre år visar hur barn tidigt upplever sin situation. Roks har skriften *Mötesplats: riskzonen – Om ungdomar och Internet*. Där framgår hur de lockas in i situationer. Där finns ”Kvinnor mitt i livet”. Det finns kvinnor i framskjutande positioner. Vi har Maria Carlshamre, EU-parlamentariker, som har beskrivit sina personliga erfarenheter. Kommunal har som facklig organisation gått före på arbetsmarknaden och erbjudit kvalificerat stöd för sina medlemmar i samverkan med FolkSAM. Äldre kvinnor drabbas, men där slås inte alltid larm av omgivningen. Man tror ofta inte att äldre kvinnor drabbas. Sedan finns gruppen gravida. Det borde vara en obligatorisk fråga på mödravårdscentralen. Handikappade ska nämnas. Kommer de in på kvinnojourerna om de är handikappade, till exempel rullstolsbundna? Det finns många andra handikapp.

Vi har identifierat det som benämns som hedersrelaterat förtryck, som jag vet att Nyamko Sabuni själv är engagerad i. Vi har könsstämpning. Våldet och förtrycket tar sig många uttryck. Därför krävs det en kampanj. Sedan kan vi fylla kampanjer med det vi själva mest prioriterar. Ibland kan andra ord användas, till exempel samordnare, men kampanj är ett lätt ord att använda. Vi kan alla göra så mycket.

Jag vill ha lite mer svar på hur pengarna ska användas samt vilka initiativ som Nyamko Sabuni vill ta nationellt, i den nordisk-baltiska kretsen och i EU-kretsen. Det är viktigt att riksdagsledamöter ingår i delegationer. Erfarenheter från det här året kan föras med till nästa års kvinno-kommission i FN. Då tror jag att det återigen blir ett stöd för regeringen när flera pratar om frågorna.

Anf. 121 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Jag håller med om att frågan behöver uppmärksammas på olika sätt. Vi kommer att göra det i denna kammare, i form av offentliga debatter, på debattsidorna och så vidare. Det är helt klart att det måste göras. Det handlar i mångt och mycket om attitydförändringar.

Under arbetet med handlingsplanen kommer flera relevanta människor att bjudas in. Det är de drabbade, de som drabbar, de som jobbar med de drabbade på olika sätt, myndigheter och experter. Vi behöver bjuda in brett ute i samhället för att få så mycket perspektiv som möjligt på vad det är vi ska göra. Om det ska bli ett brett program måste alla vara

representerade på ett eller annat sätt för att avge sina synpunkter inför det arbete vi bedriver.

De pengar som ska gå till handlingsplanen kan jag inte säga något närmare om, men de åtgärder som vi kommer att satsa på är stöd och hjälp för att utveckla skyddade boenden och kunskapshöjande verksamheter inom polis och domstolsväsende – allt det som jag nämnde att vi kommer att behöva göra och ta in i denna handlingsplan. Det är det som kommer att kosta, och det är det pengarna kommer att gå till. Exakt vad varje åtgärd kommer att kosta eller ens vad varje åtgärd kommer att innehålla kan jag inte svara på i dag. Det är precis det arbete som bereds inom Regeringskansliet.

Det finns väl mer att ta in i denna handlingsplan, kanske när vi har den första hearingen i maj eller juni. Då kan det finnas mer att utgå från och diskutera för att se var vi hamnar, och därmed kan vi också se en bild av vad som kommer att bli de stora kostnaderna för handlingsplanen. Det viktigaste är att det som är rätt och riktigt ska göras och att det ska bekostas. Ekonomin ska inte vara en anledning till att inte göra denna handlingsplan eller till att inte föreslå vissa åtgärder, utan det som är rätt och behövt ska göras och ska bekostas.

Anf. 122 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag vill understryka för Nyamko Sabuni att vår tanke är att det arbete som riksdagen kommer att göra ska grundas på erfarenhet och ska vara en del av handlingsplanen. Vi ska bidra med kunskap. Alla partier kanske inte kommer att landa på samma slutsatser, men så får det vara och så är det självfallet i ett parlament. Det viktiga är att var och en bidrar med det man tycker är viktigt, med de kunskaper som man samlar på sig och som man utifrån de olika utskotten har anledning att prioritera.

Det är klart att handlingsplanen är i centrum för oss, och det är också en del av det som Europarådet har pekat på, vikten av att vi får en handlingsplan. Jag tror också att det är viktigt att man till exempel ger direktiv till länsstyrelsernas jämställdhetsenheter, talar med myndigheter och får i gång de här processerna ute, för frågan är inte löst. Som jag sade tidigare är lagstiftningen ganska bra, men fortfarande sker det, som Amnesty pekar på, kränkningar av mänskliga rättigheter. Människor berövas möjligheten att fullt ut leva och verka i samhället. Man begränsas demokratiskt.

Jag har fått information från utsatta kvinnor som har berättat att de inte kunde gå och rösta i höstens val. Antingen fungerade inte spärmmarkeringarna, på så sätt att de helt enkelt inte fick tillgång till sina handlingar och information om sin vallokal, eller också vågade de inte ens gå och rösta. Det är en konsekvens.

Det finns också andra konsekvenser. En kvinna jag träffade förra hösten hade flytt till en kvinnojour tillsammans med sina barn, och på något underligt sätt hade mannen spårat dem. Han hade inte hittat hennes boende, men på något sätt fanns han i samma kommun. Det var en tidsfråga när han skulle hitta henne. Polisen sade: Vi klarar inte att skydda henne i längden. Hon måste flyttas utomlands. Känner hon någon?

Nej, det är inte så lätt om man inte har något kontaktnät utanför landet, om man inte kan språket i en väldigt svår situation där man inte har kraft och ork att ta sina barn och ge sig i väg till en okänd verklighet.

Då känner jag som svensk politiker att jag skäms för att vi som land inte kan ta detta ansvar att skydda våra medborgare, utan man ska behöva vara flykting på grund av sitt kön. Det är den yttersta konsekvensen. Det är viktigt att vi tidigt identifierar ett beteende.

Anf. 123 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag håller med dig, Carina. Det är helt oacceptabelt att vi bor i ett demokratiskt land som påstår sig följa de mänskliga rättigheterna och att det ändå finns kvinnor som ska fly från sitt land. Det är klart att det inte får förekomma.

Avslutningsvis vill jag säga att det finns mycket som är akut och brådskande, och jag avser att inleda arbetet med det också under tiden som arbetet med handlingsplanen pågår. Det är till exempel en utvärdering av verksamheterna när det gäller skydd för kvinnan och de verksamheter som kvinnor placeras i för att få skydd och stöd och så vidare. Hur fungerar det? Vilka metoder fungerar bäst? Jag tror att det är viktigt att vi kan göra det ganska snabbt. Det räcker inte bara med att sammanställa vad som pågår, utan vi måste också veta hur det faktiskt fungerar.

Jag ser framför mig en parallell process, där vi kan ha idéer som gäller både det akuta som vi redan kan börja genomföra och annat som samlas till slutprodukten i denna handlingsplan någon gång under hösten. Jag tror att vi är på samma sida, och jag hoppas att vi ska kunna samarbeta närmare kring denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde tisdagen den 13 februari inkommit.

15 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2006/07:63 till försvarsutskottet

2006/07:72 till utrikesutskottet

2006/07:78 till socialutskottet

Skrivelse

2006/07:85 till utrikesutskottet

Motion

2006/07:U2 till utrikesutskottet

16 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU5
Utrikesutskottets betänkande 2006/07:UU11
Näringsutskottets betänkanden 2006/07:NU4 och NU8
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2006/07:SfU5
Skatteutskottets betänkanden 2006/07:SkU10, SkU11 och SkU13

17 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2006/07:73 Nya hastighetsgränser

Motioner

med anledning av prop. 2006/07:52 Driftsformer för sjukhus
2006/07:So10 av Elina Linna m.fl. (v)
2006/07:So11 av Ylva Johansson m.fl. (s)
2006/07:So12 av Alf Eriksson m.fl. (s)
2006/07:So13 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s)
2006/07:So14 av Björn von Sydow m.fl. (s)
2006/07:So15 av Thomas Nihlén m.fl. (mp)

med anledning av framst. 2006/07:RB1 Årsredovisning för Sveriges
riksbank för räkenskapsåret 2006
2006/07:Fi1 av Lars Ohly m.fl. (v)
2006/07:Fi2 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp)

Justitieutskottets betänkande
2006/07:JuU9 Straffrättsliga frågor

Civilutskottets betänkande
2006/07:CU12 Konsumentfrågor

Trafikutskottets betänkanden
2006/07:TU6 Trafiksäkerhet
2006/07:TU7 Väg- och fordonsfrågor
2006/07:TU10 Ursprungskontroll av fordon, m.m.

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 mars

2006/07:403 Minskade resurser till Stockholms skolor

av *Sylvia Lindgren* (s)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:404 Elevmedverkan i gymnasieskolans lokala styrelser

av *Mats Pertoft* (mp)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:405 Kirurgisk behandling vid whiplashskador

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:406 Kvinnors rätt att välja abortmetod inom en rimlig tid

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:407 Romstadgan

av *Alice Åström* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 mars.

19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 12 mars

2006/07:807 Idrottssatsning för unga

av *Hillevi Engström* (m)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 mars.

Prot. 2006/07:73
13 mars

---

20 § Kammaren åtskildes kl. 20.25.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 15.57,
av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 115 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte

den 8 och 9 mars.....	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	1
Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	3
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	3
Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	3
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	4
Anf. 6 KENT PERSSON (v).....	4
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	4
Anf. 8 KENT PERSSON (v).....	5
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	5
Anf. 10 PER BOLUND (mp).....	5
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	6
Anf. 12 PER BOLUND (mp).....	6
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	7
Anf. 14 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m).....	7
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	7
Anf. 16 ERIK A ERIKSSON (c).....	8
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	9
Anf. 18 CARL B HAMILTON (fp).....	9
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	9
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	10
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	10
Anf. 22 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	11
Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	11
Anf. 24 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	12
Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	12
Anf. 26 PERNILLA ZETHRAEUS (v).....	13
Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	13
Anf. 28 PERNILLA ZETHRAEUS (v).....	14
Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	14
Anf. 30 ULF HOLM (mp).....	14
Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	15
Anf. 32 ULF HOLM (mp).....	15
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	15
Anf. 34 STAFFAN DANIELSSON (c).....	15
Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	16
Anf. 36 TOBIAS KRANTZ (fp).....	17
Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	17
Anf. 38 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	18
Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	18
Anf. 40 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	19
Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	19
Anf. 42 HILLEVI LARSSON (s).....	20
Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	20
Anf. 44 HILLEVI LARSSON (s).....	21

Anf. 45	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	21
Anf. 46	MAX ANDERSSON (mp)	21
Anf. 47	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	22
Anf. 48	MAX ANDERSSON (mp)	22
Anf. 49	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	23
Anf. 50	CHRISTINA AXELSSON (s)	23
Anf. 51	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	23
Anf. 52	MARGARETA CEDERFELT (m)	24
Anf. 53	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	24
2 §	Avsägelse	25
3 §	Anmälan om kompletteringsval	25
4 §	Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	25
5 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	26
6 §	Svar på interpellation 2006/07:323 om etikarbetet i regeringen	28
Anf. 54	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	28
Anf. 55	PETER HULTQVIST (s)	28
Anf. 56	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	29
Anf. 57	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	30
Anf. 58	PETER HULTQVIST (s)	31
Anf. 59	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	32
Anf. 60	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	33
Anf. 61	PETER HULTQVIST (s)	34
Anf. 62	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	35
7 §	Svar på interpellation 2006/07:354 om interpellationsinstrumentet som en del av kontrollmakten	36
Anf. 63	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	36
Anf. 64	BERIT ANDNOR (s)	36
Anf. 65	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	37
Anf. 66	BERIT ANDNOR (s)	38
Anf. 67	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	39
Anf. 68	BERIT ANDNOR (s)	40
Anf. 69	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	40
8 §	Svar på interpellation 2006/07:312 om lönebidragsanställningar i den ideella sektorn	41
Anf. 70	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	41
Anf. 71	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	42
Anf. 72	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	43
Anf. 73	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	44
Anf. 74	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	45
Anf. 75	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	45
Anf. 76	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	45
	Ajournering	46
	Återupptagna förhandlingar	46

9 § Svar på interpellation 2006/07:313 om ett värdigt slut på arbetslivet	46
Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	46
Anf. 78 IBRAHIM BAYLAN (s).....	47
Anf. 79 LUCIANO ASTUDILLO (s)	47
Anf. 80 FREDRIK OLOVSSON (s)	48
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	49
Anf. 82 IBRAHIM BAYLAN (s).....	50
Anf. 83 LUCIANO ASTUDILLO (s)	51
Anf. 84 FREDRIK OLOVSSON (s)	52
Anf. 85 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	52
Anf. 86 IBRAHIM BAYLAN (s).....	53
Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	53
10 § Svar på interpellation 2006/07:282 om ojämlika villkor på arbetsmarknaden	54
Anf. 88 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	54
Anf. 89 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	55
Anf. 90 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	55
Anf. 91 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	56
Anf. 92 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	57
Anf. 93 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	58
Anf. 94 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	58
11 § Svar på interpellationerna 2006/07:283, 284 och 292 om flyktingmottagandet och kommunerna	59
Anf. 95 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	59
Anf. 96 LARS JOHANSSON (s)	61
Anf. 97 LEIF JAKOBSSON (s)	62
Anf. 98 LUCIANO ASTUDILLO (s)	63
Anf. 99 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	64
Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	65
Anf. 101 LARS JOHANSSON (s)	66
Anf. 102 LEIF JAKOBSSON (s)	68
Anf. 103 LUCIANO ASTUDILLO (s)	69
Anf. 104 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	70
Anf. 105 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	70
Anf. 106 LARS JOHANSSON (s)	71
Anf. 107 LEIF JAKOBSSON (s)	72

Anf. 108 LUCIANO ASTUDILLO (s)	73
Anf. 109 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	73
12 § Svar på interpellation 2006/07:304 om bostadsföretag och diskriminering.....	74
Anf. 110 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	74
Anf. 111 LUCIANO ASTUDILLO (s)	75
Anf. 112 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	76
Anf. 113 LUCIANO ASTUDILLO (s)	76
Anf. 114 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	77
Anf. 115 LUCIANO ASTUDILLO (s)	78
Anf. 116 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	78
13 § Svar på interpellation 2006/07:306 om Europarådets kampanj mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer	78
Anf. 117 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	78
Anf. 118 CARINA HÄGG (s)	80
Anf. 119 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	81
Anf. 120 CARINA HÄGG (s)	82
Anf. 121 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	83
Anf. 122 CARINA HÄGG (s)	84
Anf. 123 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	85
14 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträde	85
15 § Hänvisning av ärenden till utskott	85
16 § Förnyad bordläggning.....	86
17 § Bordläggning.....	86
18 § Anmälan om interpellationer	87
19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	87
20 § Kammaren åtskildes kl. 20.25.	88

